יודען געדענקט! דער קאמף געגען רדיפות אויף יודען אין דייטשלאנד — דויערט

NAJER FOLKSBLAT

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

פרייז 15 גראשען

[1]0 זייטען

ייער פאלקסבלאט

№ 109 | Łódź, Poniedziałek, 11 maja 1936

אדרעס: לאדז, פעטריקאווער 21 טעל. 224-71
Adres: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt. 1.06

לאדז, מאנטאג פ' בה"ב י"ט אייר תרצ"ו

פראנצויז'ישע סאציאליסטן וועלן רעגירען

וויכטיגע פאליטישע דעקלאראציע פון לעא בלום אויף דער נעכטיגער זיצונג פון ראט פון דער פראנצויזישער סאציאליסטישער פארטיי

פאריז, 10 (ספ. טעל.)
די בעראטונגען פון ראט פון דער סאציאליסטי... פארטיי האבען געדויערט היינט א גאנצען טאג. ...ער ערשטער האט גערעדט דער גענעראל־...רעטאר פון דער פארטיי פאל פאר, וועלכער ... אנדערען ערקלעהרט: די פארטיי וועט ...נישט אפשטעלען פאר דער פעראנטווארטליכקייט ...נעהמען די רעגירונג. די פארטיי וועט פאר־... אנדערע פארטייען פון פאלקס־פראנט אנטייל־... אין דער רעגירונג. די פארטיי וועט ... רעגירונג רעאליזירען דעם פראגראם, ... זי איז געגאנגען צו די וואהלען.
... האט אויסגעדריקט זיין בעדויערן, וואס ...סטען ווילען נישט אנטיילנעהמען אין דער רעגירונג. ער האפט, אז דער בעשלוס איז נאך נישט קיין ענדגילטיגער.

ז. כאמסקי זאגט זיך ארויס פאר'ן קאמוניס־טישען אנטייל אין דער רעגירונג, ווייל די קומענדיגע רעגירונג מוז זיין א רעגירונג פון קאמף. מ'דארף נאציאנאליזירען די גרויס־אינדוסטריע.

דאן האט בעקומען א ווארט לעא בלום, וועל־כער איז בעגריסט געווארען מיט'ן געזאנג פון אינטערנאציאנאל. בלום איז צוגעטרעטען ארומצו־רעדען די פליכטען, וואס פאלען איצט אויף די סאציאליסטען.

— מיר דארפען זיצען אין א רעגירונג פון פאלקס־פראנט. דאס פערלאנגט דער רעזולטאט פון די וואהלען. מיר וועלען טון דאס, וואס דער היי־טיגער ראט און דער קאנגרעס פון דער פארטיי וועלען הייסען. אויך אנדערע ארגאניזאציעס פון פאלקס־פראנט דארפען זיך געפינען נעבען אונז, אין דער רעגירונג. די ראדיקאלען האבען זיך שוין צו דעם פערפליכטעט. מ'דארף אויסאיבען א דרוק אויף די קאמוניסטען, אז זיי זאלען טיילען מיט אונז די פעראנטווארטליכקייט פאר דער רעגירונג.

מ'דארף אויסבויען אין פראנקרייך — ערקלערט ווייטער בלום — א שטארקען פראנט געגען פאשיזם און זיך פערזיכערען פאר'ן צוריקקעהר פון דער רעאקציע. מ'דארף אוועקנעהמען פון די פאשיסטען זייערע שטילע שותפים, זייער פראפאגאנדע־רע־פעראט און דאס געוועהר.

בעריהרענדיג די אויסלענדישע פאליטיק, האט בלום געזאגט: — מ'דארף אויפסניי אויסבויען דעם צוטרוי פון אייראפא צו זיך אליין. צוריקקעהרען דער פעלקער־ליגע די מאטעריעלע און מאראלישע איינהייט. ווידער אויפלעבען די אינטערנאציאנאלע סאלידאריטעט און דעם גלויבען אין דער אידעע פון געגענזייטיגער הילף און ענטוואפנונג.

רעדענדיג וועגען די פינאנציעלע שוועריגקייטען, זאגט בלום, אז יעדע איינציגע רעגירונג וואלט זיך אין איצטיגען מאמענט געפונען אין עהנליכע שוועריגקייטען. מיר האבען שטענדיג בע־קעמפט די דעוואלואציע און זענען ווייטער געגנער פון איהר.

ביזוויליגע מענשען פערשפרייטען רכילות, אז דער פאלקס־פראנט בעדייט אן אינערליכע און אוי־סערליכע מלחמה. דאס איז נישט אמת. דער פאלקס־פראנט קומט צו דער מאכט מיט א לעגאלען וועג.

רעדענדיג וועגען רעגירונגס־פראגראם, זאגט בלום, אז ס'וועלען געמאכט ווערען אלע בעמי־הונגען, נישט צו בעפעהלען, נאר צו וועקען צום ווילען. מיר ווילען אין דער יוגענד אויפוועקען דעם קאמף מיט דער עלענד און איהר צוריקקעהרען דעם ווילען צו ארבייט. מיר ווילען גלייכשטעלן דעם בודזשעט. מיר ווילען נישט פערניכטען, נאר בויען.

מיר ווילען גוויפירען ארום זיך אלע, וואס וואק־לען זיך און זענען אונרוהיג, בלאנדזשענדיג אין דער פינסטער, אלע די וועלכע שאפען אין אנדערע לענדער די ארמעע פון די טריומפירענדע דיקטא־טארען. דאס וועט זיין נישט נאר א טריומף פון סאציאליזם, נאר א טריומף פון דער נאציאנאלער סובערעניטעט. אונזער וועג איז אויסגערעכענט אויף לאנגע צייטען.

די רעדע פון בלומען איז אויפגענומען געווארן מיט ענטוזיאזם.

טאג - טעגליך

דעמיסיע פון פרעזעס אדאם קאץ

די דעמיסיע פון פרעזעס פון „באנק פאלסקי" ... אדאם קאץ איז געווען א גרויסע ווירט־...ליכע און פאליטישע סענסאציע פאר... ווארשא. ... פאר ווארשא, ווייל ס'איז פערהאן א ..., אז אויסלאנד האט וועגען דעם פריהער ....

... וועלכע זענען געווען די סיבות פון פולק. קאץ'ס ... דער אפיציעלער קאמוניקאט דערצעהלט ... די קראנקהייט פון פולק. קאץ. אמת, אז ... בעקאנט, דאס פולק. קאץ ליידט פון א נירען־.... גלייכצייטיג האט מען אויך געוואוסט, ... איז אן'ענטשלאסענער אנהענגער פון א ... פינאנץ־פאליטיק און אז בעת ווייבע... פאריז און לאנדאן האט ער זיך געוואלט ... אלס געגנער פון יעדער פארם פון ...בעגרענצונגען. דערווייל זענען די דעוויזען־...נגען ארויסגעגעבען געווארען. שוין דע־... האט מען אין די פאליטישע קרייזען געשמו..., אז פולק. קאץ האט געשטעלט זיין אמט ...פאזיציע. ווען ס'זענען אבער ארויסגעגעבען ... די פעראָרדנונגען וועגען קאנטראלירען ...ות־פערקעהר, איז שוין פאר'ן פרעזעס ... נישט געבליבען קיין ארט.

די דעמיסיע פון פרעזעס קאץ הייסט נאך נישט, ... דער רעגירונג הערשען דעוואלואציע־טענ־... פערקעהרט — אין די רעגירונגס־ספערען ... מען, אז די דעוויזען־בעגרענצונגען זע־... איינגעפיהרט געווארען דווקא כדי צו דערהאלטען ... די סטאבילקייט פון דער וואלוטע, וואס איז דער ... פון איצטיגען פינאנץ־מיניסטער.

... אלס איז די דעמיסיע געווען אן איבער־..., און דעריבער לוינט זיך צו פערטראכטען ... 12 מאי ביז צו דער ערעפנונג פון דער ...געוועהנליכער סיים־סעסיע, וועלען נישט פאר־... נאך אזעלכע איבערראשונגען. מען ערווארט ... נאך די גרויסע טרויער־פייערליכקייטען.

ס'איז נאך נישט בעקאנט די טאג־ארדנונג ... אויסערגעוועהנליכער סיים־סעסיע, אבער ... שמועסט, וועט זי זיין א זעהר קורצע. איהר ... וועט זיין קודם־כל דאס אננעהמען בייע... פאר דער רעגירונג ביז צו דער גע־... סיים־סעסיע. זייט דעם יאהר 1926 ... די רעגירונג כסדר געהאט אזעלכע פולמאכטען ... איצט וויל די רעגירונג אזעלכע פולמאכ... האבען צו דיספאזיציע.

... אנדערע ווידער ערווארטען פון דער סיים־... „עפיס" נייעס, וואס זאל קלאהר מאכען ... אינערליכע פאליטישע סיטואציע אין לאנד.

י.

היינט איז אוועק אנצינדען יאהרצייט־ליכט אויף 24 שעה

אזוי האט בעשלאסן דער ווארשאווער ראבינאט

ווארשא, 10 (טעלעפאניש)
היינט איז פארגעקומען א זיצונג פון ווארשעווער ראבינאט, אין צוזאמענהאנג מיט דער ער־שטער יאהרצייט פון מארשאל פילסודסקי, איז בעשלאסען געווארען אויפצופאדערן די יודישע בעפעלקערונג אנצוצינדען יאהרצייט־ליכט אין זייערע וואוינונגען, וועלכע זאלען ברענען 24 שעה.

אלפוילישער רעוויזיאניסטישער צוזאמענפאהר

האט זיך נעכטען געעפענט אין ווארשא

ווארשא, 10 (טעלעפאניש)
אין לאקאל אויף מוראנאווסקא 34 האט זיך נעכטען געעפענט דער אלפוילישער צוזאמענפאהר פון די רעוויזיאניסטען.

דעם צוזאמענפאהר האט געעפענט ד"ר וואר־זינסקי, וועלכע האט דערביי געהאלטען א רעדע וועגען די גרויסע אויפגאבען, וואס שטעהען פארן צוזאמענפאהר. די איצטיגע לאגע אין ארץ־ישראל בעווייזט, לויט דעם רעדנער, אז אין משך פון 15 יאהר איז געפיהרט געווארען א פאלשע פא־ליטיק.

ער דערמאהנט די קרבנות פון ארץ־ישראל און דער צוזאמענפאהר בעעהרט זיי מיט אויפשטעהן פון די ערטער.

פון זשאבאטינסקי'ן איז אנגעקומען א בע־גריסונגס־בריף פאר'ן צוזאמענפאהר. ער שרייבט, אז ער האט נישט געקענט קומען צום צוזאמענפאהר, צוליב דעם, וואס ער איז פערנומען מיט די לעצטע געשעהענישען אין ארץ־ישראל. ער רופט דעם צו־זאמענפאהר צו ערפילען זיין אויפגאבע.

מיטן בעעהרען דעם אנדענק פון מארשאל פילסודסקי, ווערט די ערשטע זיצונג געשלאסען.

ווי אזוי וועט מען קענען מיטנעמען קאפיטאלען קיין ארץ־ישראל

היינט א זיצונג אין דער צענטראלער דעוויזען־קאמיסיע

ווארשא, 10 (טעלעפאניש)
היינט, מאנטאג, וועט די דעוויזען־קאמיסיע אפהאלטען א זיצונג וועגען דעם אופן פון ערלוי־בען יודישע קאפיטאליסטען, וועלכע פאהרען קיין ארץ־ישראל, מיטצונעהמען זייערע קאפיטאלען.

ווי מען שמועסט, וועט די קאמיסיע האנדלען עהנליך ווי אין דייטשלאנד, לויט א טראנספער־אפמאך. די קאפיטאלען זאלען קענען ארויסגע־פיהרט ווערען נאר אין סחורות. צו דעם צוועק זאל געגרינדעט ווערען א ספעציעלע טראנספער־געזעלשאפט.

רוהיגער פערלויף פון די ל"ג־בעומר אויספלוגען

ווארשא, 10 (טעלעפאניש)
די היינטיגע לג־בעומר־אויספלוגען פון די יו־דישע נאציאנאלע יוגענד־ארגאניזאציעס זענען ...פערלויפען פאלשטענדיג רוהיג. צוריקגעגאנגען האט די פאליציי נישט ערלויבט די אויספלוגען צו מאר־שירען איבער די גאסען אזוי ווי יעדעס יאהר. די יוגענד איז זיך איינציגווייז געגאנגען אין זיי־ערע היימען.

אונזער ווארט

אפשר איז געקומען דער מאמענט פון אויסניכטערונג

ס'איז דוכט זיך פאר קיינעם קיין סוד נישט, אז די ענדעקישע איינפלוסען אין דער פוילישער גאס הויבען אן שוואכער צו ווערען. דאס האט בע־וויזען דער ערשטער מאי, דער דריטער מאי, די לעצטע געשעהענישען אין די ווארשעווער הויך־שולען, דער קאצען־יאמער ביי די ענדעקעס אליין, וואו ס'הויבען זיך אן אפצורייסען גאנצע גרופען און אפילו שטעטישע ארגאניזאציעס.

די „מאכערס" פון די ענדעקעס, די וועלכע האבען ביז איצט אנגעפיהרט מיט דער ענדעקישער טעטיגקייט, און וועלכע האבען אויך ווייטער חשק צוצוקומען צו דער מאכט, ווילען אבער נישט לאזען אפשוואכען די איינפלוסען און דעריבער האבען זיי קאנצענטרירט אנ'אונגעהויער גיפטיגע קאמ־פאניע געגען יודען.

ס'איז נאך קיינמאל ביז איצט אין דער ענדעקי־שער פרעסע נישט געווען אזעלכע אויסטערלישע בלבולים אויף יודען, אזעלכע שרעקליכע העץ־ארטיקלען, ווי מען זעהט דאס אין דער לעצטער צייט. ס'מאכט דעם איינדרוק, ווי אן אפגעשוואכטע ארמעע וואלט צונויפגענומען אלע פערבליבענע כו־כות, זיי קאנצענטרירט אויף איין פונקט פון פראנט און פון דאנען אויס געמאכט די לעצטע גרויסע אנשטרענגונג.

פערשטעהט זיך, אז די ענדעקעס האבען מעהר נאך אלץ נישט צו זאגען און צו געבען זייערע מאסען פון יודען־האס און העצעריי „אויף צו פער־געסען זיך". די קאמפאניע געהט אבער שוין אריבער אלע גרעניצען. נ'שטא אזא זאך אויף דער וועלט, וואס די ענדעקישע צייטונגען זאלען נישט אויס־טראכטען אויף יודען. נישטא אזא געמיינהייט און נידערטרעכטיגקייט, אויף וועלכער זיי זאלען זיך נישט ערלויבען. און דאס אהן שום שטערונג, אהן שום אפהאלט, אזוי ווי דאס אלץ וואלט געווען ער־לויבט און לעגאל.

צי איז דען מעגליך, אז מען זאל אויף דעם אלעם ענטפערען, צי איז דען פערהאן א מעגליכ־קייט, אז די אלע געמיינהייטען און נידערטרעכטיג־קייטען זאלען אפגעלייקענט ווערען?

ניין, אזא מעגליכקייט איז נישט פערהאן און אפשר איז עס אויך נישט נויטיג. ס'איז א פראגע פון אונערהערטער כוליגאנעריע זיך צו דערלויבען אויף אזעלכע ווילדע שטיק, ווי מען זעהט דאס לעצטענס אין די ענדעקישע צייטונגען.

אפשר איז גלייכער זיי לאזען אויסשפייען דאס לעצטע ביסעל גאל, אפשר זענען דאס באמת גסיסה מינוטען פון דער ענדעציע, אפשר וועט דאס בע־וואוסטזיין ענדליך אריינדרינגען וואס טיפער אין די פוילישע מאסען, אז צילענדיג אין די יודען ווילען די ענדעקעס טרעפען דיקא אין די פוילישע מאסען, זיי פערקנעכטען און רייטען אויף זיי, אזוי ווי מען זעהט דאס ביי אונזער מערב־שכן, אפשר איז שוין געקומען דער מאמענט פון אויסניכטערונג.

ד.

אלס פּרעזעס פון „באַנק-פּאָלסקי"

זאל בעשטימט ווערען דער געוו. פינאַנץ-מיניסטער טשעכאָוויטש

וואַרשאַ, 10 (טעלעפאָניש)

אין די פּאָליטישע און ווירטשאַפטליכע קרייזען האָט זיך היינט פערשפּרייט אַ קלאַנג, אַז אלס פּרעזעס פון „באַנק פּאָלסקי" וועט, אויפ'ן אָרט פון דעמיסיאָנירטן פוילק, אַדאַס קאָן בעשטימט ווערען דער געוועז. פינאַנץ-מיניסטער גאַבריעל טשעכאָוויטש. מ'ווייזט אָן דערויף, אַז טשעכאָוויטש איז נאָך בשעתו געווען אַנ'אָנהענגער פון איינפיהרען דעוויזן-בעגרענצונגען אין פוילן. די קאַנדידאַ-טור פון טשעכאָוויטש'ן איז אַ זעהר ערנסטע און די נאָמינאַציע דאַרף אונטערגעשריבען ווערען אין די נאָהענטסטע טעג.

וואַרשאַ, 10 (טעלעפאָניש)

ס'איז פערעפענטליכט געוואָרען אַנ'אָפיציעלע ערקלעהרונג, אַז דאָס איינפיהרען די דעוויזן-בעגרענצונגען וועט נישט האָבען קיין שום השפעה אויף דער פּוילישער וואַלוטע, וועלכע וועט ווייטער בלייבען פעסט.

וואַרשאַ, 10 (טעלעפאָניש)

דער הויפּט-דירעקטאָר פון „באַנק פּאָלסקי" ה' לעאָן באַראַנסקי איז עהרענעכטען, אין פערשטענ-דיגונג מיט'ן פינאַנץ-מיניסטער, אַרויסגעפאָהרען קיין באַזעל, אויף אַ קאָנפערענץ פון די לייטערס פון די עמיסיע-בענק.

ווי מ'ר דערוויסען זיך, וועט ביז'ן צוריקקומען פון דיר. באַראַנסקי קיין וואַרשאַ, נישט באַמינירט ווערען קיין פּרעזעס פון „באַנק פּאָלסקי".

נייע רעגירונג אין עגיפּטען

קאַאיראָ, 10 (ספּ. טעל.)

נאַהאַס פּאַשאַ האָט געשאַפען די נייע רעגירו[ng] וועלכע בעשטעהט פון לויטער מיטגלידער פון ד[er] וואַפד-פּאַרטיי.

אזאנא—שפּאַנישער מלוכה-פּרעזידענט

מאַדריד, 10 (ספּ. טעל.)

אזאַנא איז אויסגעקליבען געוואָרען אלס [פּרע]זידענט פון שפּאַניען. פון 846 שטימען האָט ער [בע]קומען 754.

אין אדיס-אבעבא

אדיס-אבעבא, 10 (ספּ: טעל.)

נאָכ'ן עפענען די באַנקען זענען מע[...] מענשען געקומען אויסטוישען די טאַלערן [אויף] איטאַליענישער וואַלוטא. דעם ארכיוו פון נ[...] האָט מען געפינען אין אַ זעהר קלאָגצנדיגען [צו]שטאַנד, אַ טייל איז געווען צוריסען און אַ [טייל] פערברענט.

60 יאהר טורמע

האָט בעקומען אַנ'אמעריקאַנישער גענגסטער

ניו-יאָרק, 10 (ספּ. טעל.)

דער טריבונאַל אין טאַקאָמאַ האָט פערמ[שפּט] אויף 60 יאָהר טורמע דעם גענגסטער מיל[...] מאַהאַן פאַר צורויבען דעם 9 יאָהריגען װעא[...] וויערהאָוזען, פאַר וועלכען מאַהאַן האָט פערלא[נגט] 200 טויזענד דאָלאַר אויסקויף-געלד.

אויפגעריסען אַ באָמבע אין פריידענקער-פערבאַנד

צום גליק האָט קיינעם נישט געשאַדט

וואַרשאַ, 10 (טעלעפאָניש)

שבת ביינאַכט, איז אין לאָקאַל פון פריידענקער-פערבאַנד אויף קרולעווסקאַ 16 פאָרגעקומען אַ פאַרלעזונג פון פ.פּ.ס.'אישען טוער, טשאַפּינסקי. נאָך דער פאַרלעזונג, אַרום האַלב 12 אין אָוונד האָבען די אָרדנער בעמערקט אויפ'ן פענסטער אַ פּעקעל. נאָך איידער זיי האָבען זיך בעוויזען צו אָריענ-טירען, איז פּלוצלינג פאָרגעקומען אַנ'אויפרייס, צום גליק האָט קיינעם נישט געשאַדט. ס'זענען בלויז אויסגעהאַקט געוואָרען עטליכע שויבען.

ס'איז אַרויסגערופען געוואָרען די פּאָליציי און ס'איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז אינ'ם פּעקעל אויפ'ן פענסטער האָט זיך געפינען אַ באָמבע מיט אַ זייגער-מעכאַניזם פון אַ קליינעם קאַליבער, וועלכער איז געווען אַנגעשטעלט אויף האַלב 12. צו דער צייט האָט די באָמבע טאַקע אויפגעריסען.

די פּאָליציי פיהרט אַנ'אויספאָרשונג.

2 יאהר טורמע בעקומען אריער

פאַר אננעבען זיך אלס יודען

פראַנקפורט, 10 (ספּ. טעל.)

די „פראַנקפורטער ציימונג" מעלדעט, אז דאָס געריכט אין שטוטגאַרט האָט פערמשפט אַנ'אריער פאַר-פאַלק אויף 2 יאָהר שווערע טורמע, וועלכע האָבען זיך אָנגעגעבען אלס יודען און אויס-געבעטעלט פון יודען 400 מאַרק.

„ראַבאָטניק" וועגען מעגליכע וויכטיגע ענדערונגען

אונטערן קעפּל „ס'העננט עפּעס אין דער לופט" שרייבט דער נעכטיגער „ראַבאָטניק" צווישען אַנ-דערען: מ'וואַרט אויף וויכטיגע ענדערונגען, מיר וועלען נישט איבערחזר'ן די קלאַנגען און פּלאָטקעס, וואָס האַלטען זיך אין די פּאָליטישע קרייזען, איינס איז אָבער זיכער, אַז די ענדערונג וועט מוזען קו-מען אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן זיג פון דער דעמאָקראַ-טיע אין פראַנקרייך און שפּאַניען. דער זיג פון די לינקע אין פראַנקרייך וועט האָבען סיי אַ פּאָליטישע און סיי אַ ווירטשאַפטליכען ווערט. ס'דערנעהנטערט זיך די צייט, ווען פוילען וועט זיך אַרויסזאָגען, צו וויל זי געהן מיטן מערב אָהן היטלערן און מוסאָ-לינ'ען, אָדער מיט מוסאָלינ'ין און היטלערן אָהן דעם מערב. די צייט פון כיטראַליטעט האָט זיך געענ-דיגט, מ'דאַרף האָפען, אַז די ענטשיידונג וועט קומען לטובת דעם מערב".

לעבענס-פערזיכערונגס-פּאָליס[ן]
אינלענדישע און אויסלענדישע, א[ויך]
פון גאַנץ לאַנג נישט געצאָהלט[ע]
קענען אויך האָבען אַ געוויסען ווערט
אויב איהר וועט זיך ווענדען
Łódź Piotrkowska 145, m.5a
פערזענליך פון 4 ביז 7 נאָכמ.

ד"ר העלער
ספּעצ. פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער - שוואַ[כקייט]
8 טראַוגוטא 8, טעל. [...]89
נעמט אָן פון 8–11 און פון 4–8
זונטאָג פון 10–2 מיטאָג.
פאַר פרויען – אַ ספּעציעלער וואַרטע[זאַל]
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פּרייזן

Dr. med.
[R]ACHELA LEWI
קינדער-קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט
שרודמיעסקאַ 27. טעל. [...]-72

כעמיש-באַקטעריאָלאָגישע לאַבאָראַטאָריום
פ. שאַץ, לאָדז
פּיעטריקאָווער 37
פיהרט אויס אַלע אַנאַליזען. ערצטליכע [...]

Doktór
M. Kalisz
אוניווערזיטעט אין ראָסטאָק
צאָהן-ארצט
סטאָמאַטאָלאָגישע כירורגיע
פּיעראַצקיעגאָ 7 (פּוואָננעליצקאַ)
טעל. 108-26
נעמט אָן פון 3–7 נאָכמ.

אויערן, נאָז און האַלז און לונגען-קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פּיעטריקאָווער 67. טעל. 127-81
נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוועקס אָפּעראַציע א. אז. וו. ווי אויך אמבולאַטאָ-רישעס פון 9-2 און פון 4-8 אָוונט.
ביי דער קליניק איז טעטיג
אַ רענטגען-קאַבינעט
פאַר דורכלייכטונגען און אלערליי פאָטאָגראַפיעס

Dr. med
J. Nadel
ספּעציאַליסט פין אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען
אַבדזשעיאַ 4, טעל. 228-20.
נעמט אָן פון 10–12 און פון 5–7 אָוו.

הילף און רפואה פאַר בראָך-קראַנקע

(רופּטורען) אויף בייוויניקעל, נופּעל ביי מענער, פרויען און קינדער, אויך פאַר פערמרימונגען פון רוקענבייין (הויקערס), פּיס, שיפע פּלייצעס און שמערצהאַפטע פלאַט-פּיס. דאָס ליידען איז נישט צו פערנאַכלעסיגען, ווייל די פּאָלגען זענען פאַר'ן לעבען ביטער און גע-פעהרליך. דורך מיין מעטאָדע ערפונדענע ספּע-ציעלע גומי-הייל-באַנדאַזשען, וועלכע האַלטען צו די גרעסטע פערנאַכלעסיגטע געפּער-ליכע ברוכען און בעזייטיגען ראַדיקאַל מיט גאַראַנטיע אָהן בלוטיגע אָפּעראַציע. מיין ספּעציאַליטעט איז אויך: הייל-אַפּאַראַטען און גאָרסעטען געגען אַלערליי פערקריפּלונגען, פערקרימטע פּלייצעס, פּוס, הויקערס ווי אויך שמערצענדע פלאַט-פּיס. פאַר אַמ[...] פירטע אינוואַלידען אַמעריקאַנישע קונסט-פּיס (סאַלאָן-ארבייט).
ביים פראַפּלאַזען זיך פון מאָגען, קישקעס, געבירט-מוטער, עמפּפעהל איך ספּעציעלע הייל-באַנדאַזשען לויט דעם סיסטעם פון פּראָפ. ד"ר גלענאַרד. דער אמת'ער בעריהמטער איז גאַנץ פוילען פון אוניווערזיטעטס-פּראָפעסאָרען אַנערקענט
ספּעציאַליסט Ortoped NATAN RAPAPORT
מיט 30-יעהריגער פּראַקטיק אין ווין, דייטשלאַנד און לעמבערג, נעמט [אָן]
פון 9 פריה ביז 1 מיטאָג און 3 ביז 7 אָוונט
אין לאָדז, פּילסודסקיעגאָ № 23
פערזענליכעס ערשיינען פון קראַנקע ביי מיר איז אונבעדינגט נויטיג.

אכטונג, קאָנקורענץ-פּרייזן!
הערען-שניידער-מייסטער
א. ח. קושינסקי,
13 נאַרוטאָוויטשאַ 13
קווער אָפיצינע, 1-טער שטאָק. טעל. 90-247
מאַכט בעקאַנט, אַז צום פריהלינג און זומער-סעזאָן ווערען אָנגענומען אַלערליי בעשטעלונגען פון איינענע און אָנפערטרויטע סחורות מיט די נייעסטע מאָדעלען.
ערשטקלאַסיגע אַרבייט! מעסיגע פּרייזען!
בעמ.: גרויסער אויסוואַהל פון סחורות
קומט און איבערצייגט אייך!

לעזט !!!!! אויפמערקזאַם!
פּינקט רעיעל פינמשליך
עס איז שוין אַריין אין קראַפט די נייע פּרייזען פאַר
דרוק-אַרבייט
אין דער בעקאַנטער אין לאָדז און אומגעגענד
שנעל-דרוקעריי
בראַמבערג
לאָדז, צעגעלניאַנא 8
טעל. 09-255
וועלכע האָט זיך שוין בעריהמט געמאַכט מיט די שעהנע אויספיהרונג און פּינקטליכען צושטעלונג

די 1-טע יודישע ראַהמען-פאַבריק פון
י. צווילליך
נאַרוטאָוויטשאַ 11
מאַכט בעקאַנט, אַז אויף לאַגער בעזיצען מיר אַ גרויסען אויסוואַהל פון פערשידענע ראַהמען-לייסטען, גאַרדינען-קאַסטענס צו ביליגע פּרייזען.
ס'איז אויך צו בעקומען פּערש. אייל-בילדער ווי אויך דרוקבילדער.

געדענקט, שטשענשליווי
ביי
אַ גרויסער אויסוואַהל פון אָריגינעלע ביליגער און טאָמאַשאָווער סחורות
אויף אנציגער און פּאַלטענס
פון די בעסטע קוואַליטעטען ווי אויך פערשידענע רעשטען
מיט 30% ביליגער
קומט און איבערצייגט אייך!
R. Szczęśliwy
לאָדז, 5 נאָוואָמיעסקאַ 5
טעל. 156-09.
געדענקט פּראַנט II שטאָק.

אַ שעהנע שילד
בעצירט דאָס געשעפט!
צום קומענדיגען פריהלינג-סעזאָן, בעצירט אייערע געשעפטען מיט נייע, מאָדערנע שילדען און רעקלאַמעס, לויט די נייעסטע פּאַריזער מאָדעלען
ווירקזאַם! ◆ שעהן! ◆ ביליג!
נאָר ביי דער בעוואוסטער פירמע
„FUCHS"
50 PIŁSUDSKIEGO 50
פּלערערט בלעך, גלאָז, ליכט-רעקלאַמעס, הובי שטאָבען האָלצערנע, בלעכענע, מעטאַלענע.
כראָמירט נעגילטע א. א. וו.

ערשטע יודישע מעכאַנישע שלייפעריי
„ZGODA"
צעגעלניאַנא 2 טעל. 134-51
געמט אָן אַלע אַרט טיילען צום שלייפען, ווי מכשירים פאַר פריזיער, קצבים, דרוקעריי און בוכבינדער, בלעכער, גליטשערס און כירורגישע אינסטרומענטען
ערשטקלאַסיגע סאָלידע און שנעלע אויספיהרונג
צו צוגענגליכע פּרייזען
ערשטע יודישע מעכאַנישע שלייפעריי
„זגאָדאַ"
צעגעלניאַנא 2, טעל. 134-51

Dr. med. S. Druebin
נעהמט אָן געבורטען און גינעקאָלאָגישע אָפּעראַציעס אין זיין פּריוואַטער קליניק
„SANTE"
6-טער שערפּיען 17, טעל. 153-10.

פאַר פּייער און גנבות!
קאָנט איהר אייך אַסעקורירען אויף זעהר גינסטיגע בעדינגונגען.
קלינגט אָן ביטע טעלעפ. 203-94

אַ גרויסע
קעלער-שטוב
עלעקטרישע איינריכטונג, געאייגנעט אויף אַ פאַבריק, עוועטועל אויף אַ לאַגער
פון זאָפאָרט צו פערדינגען
28 p. Strzelców Kan. Nr. 3
צו ערפאַהרען ביים ווירט.

לאָדזער יוד. לאָקאַטאָרען און סובלאָקאַטאָרן-פּאַריין
געפינט זיך
אויף פּיעטריקאָווער 31, וו. 22
טעלעפאָן 38-264.
דער סעקרעטאַריאַט איז טעטיג טעגליך פון 6 ביז 9 אָוונט. ס'ווערען געשריבען בימעס, ערטיילט עצות. אויסגעגליכט סכסוכים און געפיהרט כל'ערליי דירות- און עקסמיסיע-פּראָצעסען.

הנחות פאַר די אַראַבער

...יב זייער דעלעגאַציע וועט קומען קיין לאָנדאָן?

...מ'וועט רעדן וועגן לעגיסלאַטיוו-ראַט, יודישער עליה און באַגרענעצן די באָדען-קניות

...ושלים, 10 (יט"א טעלעגראַפיש)
...יטינע אַראַבישע פּרעסע שרייבט, אַז דער ...מיסאַר זאָל זיך האָבן געווענדעט צום מיפ... איהם איבערגעגעבן אַן אָפּשריפט פון אַ ... אין וועלכער דער קאָלאָניאַל־אַמט פער... ...אַז אויב ס'וועט קומען אַן אַראַבישע דעלעג... קיין לאָנדאָן, וועט מען רעדן נישט בלויז ...לעגיסלאַטיוו - ראַט, נאָר אויך וועגן דער ...עליה און וועגן באַגרענעצן די באָדען־...

...דער דאָזיגער ידיעה פון דער אַראַבישער ...דאַרף מען זיך באַציהען מיט רעזערוו, מחמת ...ערע קוועלן, איז די ידיעה לע"ע נישט בע... ...געוואָרען.

...ייש מיליטער פון עגיפּטען בע... ...ט אין ירושלים, חיפה, יפו און שכם

...ושלים, 10 (יט"א טעלעגראַפיש)
...די אָוונט־רישעה'ן, זענען אָנגעקומען גרויס... ...סער - אָפּטיילונגען פון עגיפּטען, וועלכע זענען ...שטעלט געוואָרען אין ירושלים, חיפה, יפו ...

...ירא, 10 (יט"א טעלעגראַפיש)
...אַראַבישע צייטונג „אל אַראַב" זאָגט נישט ...ווענדיגקייט אַריינצופיהרען פרישע מילי... ...אָפּטיילונגען קיין ארץ ישראל, אַלגעמיין — ...די ציימונג פעסט, אַז די מיליטער־פערשטאַר... ...האָפען נישט קיין שייכות מיט דער איצטי... ...אין ארץ ישראל. וואָרום ביז איצט געפינט ...מיליטער, אפילו דער לופט־פלאָט איז ...איינגעוויצט געוואָרען.

...נדאָן, 10 (יט"א טעלעגראַפיש)
...קאָרעספּאָנדענט פון „טיימס" אין עגיפּ... ...מיט, אַז עס וועלען אַרויסגעשיקט פרי... ...אָפּטיילונגען קיין ארץ־ישראל.

...אַראַבישער שטרייק אָפּגעשוואַכט ...טיגער טאָג אַריבער רוהיג.

...ושלים, 10 (יט"א טעלעגראַפיש)
...זונטאָג'דיגער טאָג איז אַריבער רוהיג, אַ ...אינצידענטען, און די רוה נישט גע... ...געוואָרען.
...אַראַבישער שטרייק ווערט אָפּגעשוואַכט. עס ...ערוואַרט ווייטערע מיליטער - פערשטאַר... ...אין עגיפּטען.

...קאָמיסאַר אויף אַן אינספּעקציע ...די געליטענע ערטער.

...ושלים, 10 (יט"א טעלעגראַפיש)
...הויך־קאָמיסאַר איז היינט אָפּגעפאָהרען ...אין ארץ ישראל און וועט באַזוכען די ערטער ...האָבן געליטען פון די אַראַבישע אָנפאַלען. ...הויך־קאָמיסאַר באַגלייטען מיטגלידער פון זיין ...אַגענץ.

...אינגעריסען ביימער אין זכרון יעקב

...ושלים, 10 (יט"א טעלעגראַפיש)
...אַראַבער האָבען אין זכרון־יעקב אויסגעריסען ...ביימער און אין אַן אַמעריקאַנישע קאָ... ...700 ביימער.

...אָנגעצונדען און פערברענט אַ ...גראַוש אין בן־שמן.

...ושלים, 10 (יט"א טעלעגראַפיש)
...נאָהענט פון קינדער־דאָרף בן שמן, איז אונטער... ...געוואָרען אַ יודישער גראַוש. דער גאַ...

ראַוש און די אויטאָמאָבילען זענען אויסגעמיטן רויך. דער שאָדען בעטרעפט 2 טויזענד פונט.

איבערפיהרען די רעגירונגס - אַמטען קיין תל־אביב.

פאָדערונג פון תל־אביבער עריה איבערגעגעבן געוואָרען דעם הויך־קאָמיסאַר.

תל־אביב, 10 (יט"א טעלעגראַפיש)
אַ דעלעגאַציע פון דער תל־אביב'ער עריה האָט זיך געווענדעט צום הויך־קאָמיסאַר מיט אַ פאָדערונג אַריבערצופיהרען אַלע רעגירונגס־אַמטען פון יפו קיין תל־אביב.
די דעלעגאַציע האָט אָנגעוויזען, אַז אין יפו ווערט קינסטליך אויפגעהאַלטען דער קריזיס־צענטער און פאַקטיש איז שוין לאַנג תל־אביב דער צענטער.

פרעז. ווייצמאַן אָפּגעפאָהרען קיין גענף נאָך אַ קאָנפערענץ מיטן הויך־קאָמיסאַר.

ירושלים, 10 (יט"א טעלעגראַפיש)
פרעז. ווייצמאַן איז אָפּגעפאָהרען קיין אייראָפּאַ וואַרשייטליך פאָהרט ער קיין זשענעווע, ביז חיפה איז ער באַגלייט געוואָרען פון מיטגלידער פון די עקזעקוטיווע. פאַרן אָפּפאָהרען האָט ער אָפּגעהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט'ן הויך־קאָמיסאַר וואַוקאָפּ.

דער אַראַבישער שטרייק איז נאָר אַ טעאַטראַלער זשעסט.

אַזוי שרייבט דער „טיימס".

לאָנדאָן, 10 (יט"א טעלעגראַפיש)
דער ירושלים'ער קאָרעספּאָנדענט פון „טיימס" שרייבט, אַז דער אַראַבישער שטרייק אין ארץ ישראל איז מעהר אַ טעאַטראַלער זשעסט איידער אַן אמת'ע זאַך. אַ בעוויז הערצו איז, וואָס נישט קוקענדיג אויף די פּיקעטען און אַגיטאַציע, צאָהלען די אַראַבער דאָך די שטייערן.
טעלעגראַפיש איז דאָס אַרויסשיקען אַגענטען איבערן לאַנד, פּדי אויפצורייצען די אַראַבער געגען יודען.

אַ באָמבע אויפן בנין פון פּאָליציי־שעף אין קרייז שכם.

ירושלים, 10 (יט"א טעלעגראַפיש)
אַראַבער האָבען געוואָרפען אַ באָמבע אויפ'ן בנין פון פּאָליציי־שעף אין קרייז שכם. קיין קרבנות זענען נישט געווען, קיינער איז נישט אַרעסטירט געוואָרען, דער בנין איז בעשעדיגט געוואָרען.

היינט ערעפנונג פון דער פעלקער-ליגע-סעסיע

די אַביסינישע פראַגע וועט נישט בעטראַכט ווערען

גענף, 10 (ספּ. טעל.)
היינט 5 נאָכמיטאָג איז געקומען קיין גענף דער פּוילישער אויסערן־מיניסטער בעק.
דעם מיניסטער האָבען בעגריסט ביי דער באַהן דער פּוילישער דעלעגאַט ביי דער פעלקער־ליגע קאָמאַרניצקי און אַנדערע מיטגלידער פון דער דעלעגאַציע.

גענף, 10 (ספּ. טעל.)
די זיצונג פון פעלקער־ליגע ראַט, וועלכע האָט געזאָלט פאָרקומען מאָנטאָג, האַלב עלף אינדערפריה איז אָפּגעלעגט געוואָרען ביז 5 נאָכמיטאָג.
אידען און באַראָן אַלאָיזי זענען שוין אין גענף, פּאָל באָנקור קומט מאָרגען אין דער פריה.

גענף, 10 (ספּ. טעל.)
אין צוזאַמענהאַנג מיט דער בעראַטונג פון 7 אַזוי־גערופענע נייטראַלע מלוכות איז אַרויסגעגעבען געוואָרען אַ קאָמוניקאַט, אַז די פאָרשטעהער פון די 7 מלוכות ערקלערען זייער טרייהייט צו דער פעלקער־ליגע, נעהמענדיג אין אכט די לעצטע געשעהענישען.

גענף, 10 (ספּ. טעל.)
די אַביסינישע פראַגע וועט וואַרשיינליך נישט בעטראַכט ווערען אויף דער איצטיגער סעסיע פון פעלקער־ליגע ראַט, נאָר ערשט אויף דער אויסערגעוועהנליכער סעסיע דעם 15 אָדער 20 יוני.

גענף, 10 (ספּ. טעל.)
דער איטאַליענישער פאָרשטעהער האָט מיטגעטיילט היינט דעם גענעראַל־סעקרעטאַר פון דער ליגע וועגען דער אַנעקסיע פון אַביסיניען דורך איטאַליען.

פּאַריז, 10 (ספּ. טעל.)
די „האַוואַס" אַגענטור טיילט מיט פון גענף, אַז אין די קרייזען פון דער פעלקער־ליגע בעטאָנט מען, אַז דער נעגוס האָט ווייטער דאָס רעכט צו שיקען זיין פאָרשטעהער צו דער פעלקער־ליגע, אַזוי ווי בעלגיען און סערביען, וועלכע זענען אויך גאַנצען געווען אָקופּירט האָבען רעכטליך נישט אויפגעהערט צו עקזיסטירען.

פּאַריז, 10 (ספּ. טעל.)
דער נעגוס האָט ערקלערט אַ פראַנצויזישען זשורנאַליסט, אַז ער וועט אַליין פאָהרען קיין גענף, כדי צו פערטיידיגען דעם אַביסינישען ענין פאַר דער פעלקער־ליגע.

באַלטישע מלוכות

גיבען אָפּ טרייהייטס-ערקלערונגען פאַר דער פעלקער-ליגע

טאַלין, 10 (ספּ. טעל.)
נאָכ'ן פאָרענדיגען די קאָנפערענץ פון די אויסערן־מיניסטאָרן פון עסטלאַנד, לעטלאַנד און ליטע האָט די עסטלענדישע טעלעגראַפען־אַגענטור פערעפענטליכט אַ קאָמוניקאַט, אַז די מיניסטאָרן, בעטראַכטענדיג די אינטערנאַציאָנאַלע לאַגע, האָבען פעסטגעשטעלט דעם פולשטענדיגען הסכם אויף די געשעהענישען, וועלכע זענען פאָרגעקומען זייט דער לעצטער קאָנפערענץ פון די באַלטישע מלוכות.
די מיניסטאָרן האָבען אויסגעדריקט טרייהייט דער פעלקער־ליגע און ערקלעהרט, אַז מ'דאַרף דער־האַלטען איהר אויטאָריטעט.

אָפּגעוואָרפען די ביטע פון די פערטיידיגער

צו בעפרייען די פּשיטיקער יודען ביז'ן פּראָצעס

ראַדאָם, 10 (יט"א טעלעפאָניש)
די פערטיידיגער פון די נישט־יודישע אָנגעקלאָגטע אין פּשיטיקער פּראָצעס, האָבען זיך געווענדעט צום ראַדאָמער קרייז־געריכט, אַרויסצולאָזען זייערע קליענטען ביז'ן פּראָצעס. דאָס געריכט האָט די ביטע אָפּגעוואָרפען.

פרויד-אַקאַדעמיע אין פּאַריז

פּאַריז, 10 (יט"א טעלעגראַפיש)
דאָ איז פאָרגעקומען אַ גרויסע פרויד־אַקאַדעמיע. ס'זענען געהאַלטען געוואָרען רעדעס וועגען דעם גרויסען געלעהרטען. ס'זענען אַרויסגעשיקט געוואָרען בעגריסונג־דעפּעשען.

78 מיטגלידער פון אַמעריקאַנער קאָנגרעס

געגען היטלעריזם און פאַר'ן יודישען וועלט-קאָנגרעס

ניו־יאָרק, 10 (יט"א טעלעגראַפיש)
ראַבי סטיפען וויז, האָט בעקומען צוגעשיקט אַ בריף פון 78 מיטגלידער פון אַמעריקאַנער קאָנגרעס מיט אַ שאַרפען פּראָטעסט געגען היטלעריזם און זאָגען זיך אַרויס פאַר'ן יודישען וועלט־קאָנגרעס.

אין די ראַהמען פון די דעוויזען-פעראָרדנונגען
14 מאַי—30 מאַי. 290 זל. קיין רומעניען און טערקיי.
16 מאַי—6 יוני 295 זל. קיין בולגאַריען.
18 מאַי — 10 יוני. 433 זל. קיין יוגאָסלאַוויען.
די פרייזען נעהמען אַרום אַלע קאָסטען פון די אויספלוגען.
קיין ווינען אויפ'ן טעניס-מעטש פּוילען—עסטרייך דעם 11 מאַי אויף 5 טעג און 28 טעג. 75 זל.
אויף דער „Kościuszko" דורך 7 ימים" 12/6 פון 400 זל.
הנחה-רייזעס קיין זאַקאָפּאַנע
אויסלאַנד. הנחה-פּעסער קיין ענגלאַנד. עסטרייך, טשעכאָסלאָוואַקיי, יוגאָסלאַוויען און אונגאַרן
„אָרביס" פּעטריקאָווער 18
(מפּוּען) טעל. 249-40.

געשטאָרבען יודישער שריפטשטעלער יעקב פלאַפּאַן

געבוירען הינטער וואַרשאַ און דורכגעמאַכט אַ שטורמיש לעבען

בוענאָס־איירעס. (יט"א) אין עלטער פון 39 יאָהר איז אין אַ באָרג־קוראָרט אין אַרגענטינע געשטאָרבען יעקב פלאַפּאַן אַ געבוירענער פון גראָדזיסק, הינטער וואַרשאַ, האָט דער פערשטאָרבענער דורכגעמאַכט אַ שטורמיש וואַנדער לעבען, ער האָט געוואַנדערט איבער פיל לענדער, און איז אין פערשידענע פּעריאָדען פון זיין לעבען געווען צוו. אַגט. אַ צירק־קלאָון און אַ מאַטראָז אויף אַ שיף. זיין ליטעראַרישע אַר־בייט האָט ער אָנגעהויבען אין קאָוונע, וואו ער האָט מיטגעאַרבייט אין פערשידענע יודישע צייטונגען, קיין בוענאָס איירעס איז פלאַפּאַן אָנגעקומען אין 1924. וואו ער איז געווען טעטיג אין דער אַרגענטינער יודישער פּרעסע און טעאַטער וועזען, מעהרערע ערצעהלונגען און סקיצען פון פערשטאָרבענעם זענען ערשינען אין בוך־פאָרם.

סאָוויעטישע לופט-כוחות און סאָלדאַטען ווערען קאָנצענטרירט אין טשעכאָסלאָוואַקיי

...זע נעווע, 10 (ספּ. טעל.)
די פאָרשטעהער פון די סלאָוואַקישע אָרגאַ... ...זאַציעס האָבען היינט אָפּגעגעבען אַ פּראָטעסט ...אין גענעראַל־סעקרעטאַריאַט פון דער פעלקער־ליגע ...געגען דער סאָוויעטישער קאָנצענטראַציע אין דער ...סלאָוואַקיי.
...אין דער נאָטע ווערט געזאָגט, אַז דאָס סאָוויעטישע לופט־מיליטער און סאָלדאַטען האָבען זייערע סטאַציעס אין דער סלאָוואַקיי, אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן אָרגאַניזירען די סאָוויעטישע לופט־באַזעס אין דער טשעכאָסלאָוואַקיי.
ביים דונאַי און ביים טייך איפּעל זענען אין עטליכע ערטער אויסגעבויט געוואָרען ספּעציעלע באַראַקען, אין וועלכע ס'זענען איינקוואַטירט סאָוויעטישע אָפּטיילונגען.
די מיטגלידער פון דער סאָוויעטישער דעלעגאַציע אין דער בעגלייטונג פון דער טשעכישער מאַכט פיהרען אַדורך אַ מיליטערישע אינספּעקציע פון סלאָוואַקישען טעריטאָריום.

...ערנסטע אונרוהען אין גריכענלאַנד

באַריקאַדען אויף די גאַסען פון סאַלאָניקי

...ען, 10 (ספּ. טעל.)
דער שטרייק פון די טאַבאַק־אַרבייטער, וועלכער האָט שוין זייט צוויי וואָכען, האָט זיך ...פערוואַנדעלט אין דראָהענדע אונרוהען. צוערשט ...האָבען אויך סאָלידאַריש געוואָרפען די אַרבייט ...די טעטער און שפּינערס, דערנאָך די טראַמוואַי־ און באַהן־אַרבייטער.
די רעגירונג האָט אַרויסגעגעבען אַ בעפעהל צו מאָבילוזירען די באַהן־ און טראַמוואַי־אַרבייטער וואָס האָט געבראַכט צו שאַרפע אונרוהען אין סאַלאָניקי און אַנדערע שטעט.
אין סאַלאָניקי קומט כמעט יעדען טאָג צו צוזאַמענשטויסען מיט דער פּאָליציי, וועלכע איז געצוואונגען צו בענוצען געוועהר. אין פערלויף פון נעכטיגען טאָג זענען אויף ביידע צדדים גע־יוען 30 פערוואונדעטע.
נעכטען אַ גאַנצען טאָג זענען אַלע געוועלבער געווען געשלאָסען צוליב מורא פאַר ווייטערדיגע אונרוהען. דער ערשטער צוזאַמענשטויס צווישען דער פּאָליציי און אַ גרופּע מאַ'יפעסטאַנטען איז פאָר־געקומען 11 פאַרמיטאָג אויף דער הויפּט־גאַס.

סאַלאָניקי, 10 (ספּ. טעל.)
אין פערלויף פון היינטיגען אינדערפריה איז בעת אַ צוזאַמענשטויס מיט דער פּאָליציי געפאַלען 6 אַרבייטער און אַנ'ערך 30 זענען פערוואונדעט געוואָרען. אויף די גאַסען אין צענטרום פון דער שטאָט זענען פאָרגעקומען לאַנגדויערנדע פערבי־טערטע קאַמפען.
די באַריקאַדען, וועלכע זענען אויפגעשטעלט געוואָרען דורך די שטרייקענדע, זענען ערשט מי־טאָג־צייט גענומען געוואָרען דורך דער פּאָליציי. ס'איז אויך געקומען צו אַ צוזאַמענשטויס צווישען די פאָרט־אַרבייטער און דער פּאָליציי. 20 פּערזאָן זענען פערוואונדעט געוואָרען. כדי איינצושטעלען די אָרדנונג, איז בענוצט געוואָרען מיליטער. אין פיל פּונקטען פון דער שטאָט האָט מען אויסגע־שטעלט מאַשין־געוועהרען.

אַטען, 10 (ספּ. טעל.)
בעת די נעכטיגע אונרוהען אין סאַלאָניקי זענען געפאַלען 8 טויטע און 18 פערוואונדעטע. די אונטערהאַנדלונגען פון דער רעגירונג מיט די שטרייקענדע האָבען נישט געגעבען קיין רעזולטאַט.

סאַלאָניקי, 10 (ספּ. טעל.)
10 טויזענד פּערזאָן האָבען אָנטיילגענומען אין דער לוויה פון די קרבנות. דאָן איז פאָרגעקומען אַ גרויסע דעמאָנסטראַציע.

Dr.
Wołkowyski
ציגעל-גאַס 11, טעל. 238-02
...ער טריפער, סיפיליס און הויט־קראַנקהייט.
בעהאַנדלונג פון מענער־שוואַכע
...פון 8—11 ביינאַכט און 4—9 צווענד.

נאָכ'ן נצחון פון פאָלקס־פראָנט —
א רעגירונג פון פאָלקס־פראָנט

פון מ. יאַרבלום

עס איז קיין שום ספק נישט, אז דער נצחון פון 26. אפריל און 3. מאי האָט איבערגעשטיגן אַלע אָפּטימיסטישסטע ערוואַרטונגען. קאַשען האָט גע־חלומ'ט מאַקסימום וועגן 40 קאָמוניסטישע דעפוטאַטן; דער „פּאָפּולער" האָט צוזאַמענגערעכנט נאָך דעם ערשטן טור אין א זעהר איבערגעהאַלטענעם טאָן געררעדט וועגן 120 סאָציאַליסטישע דעפוטאַטן.

און פּלוצים — אַן איבעראַשונג: 146 סאָציאַליסטן און 72 קאָמוניסטן.

די קאָמוניסטן האָבן פערדאָפּעלט זייער צאָהל שטימען אין פערגלייך מיט 1932; די סאָציאַליסטן האָבן פערלוירן קנאַפּע 80 טויזענד שטימען, נאָר מען קען דאָס נישט רעכענען פאַר א פערלוסט, ווייל בשעת אין 1932 זענען נאָך נישט געווען קיין נעאָ־סאָציאַליסטן און אַלע זענען געגאַנגען צוזאַמען זענען אָבער איצט די נעאָ געגאַנגען אַלס א באַזונדערע פּאַרטיי צו די וואַהלען, אזוי, אז פּאַקטיש האָבן די סאָציאַליסטן נישט נאָר נישט פערלוירן שטימען, נאָר נאָך געוואונען.

אמת, די ראַדיקאַלען, וואָס געהערען אויך צום פאָלקס־פראָנט, האָבן פערלוירן העכער 400 טויזענד שטימען. דאָס איז צו בעדויערן, דאָס ענדערט אָבער נישט דעם פאַקט פון אַלגעמיינעם נצחון פון פאָלקס־פראָנט.

דעם גרעסטען נצחון האָבן אָפּגעהאַלטען די קאָמוניסטן: אונטערגעהאַלטען מיליאָן שטימען, 72 דעפּוטאַטען.

פון וואַנען אַזאַ נצחון? צוליב וועלכע סיבות? צוליב פשוט'ע: די קאָמוניסטן זענען געשטאַנען מיט בײַדע פיס אויפן באָדען פון רעאַליטעט; זייערע לאָזונגען האָבן בעריהרט די לעבעדיגע וויכטיג־ליכע אינטערעסען פון דער גאַנצער בעפעלקערונג; זיי האָבן אַפּעלירט צו אַלע: צום אַרבייטער, צום בעל־מלאכה, צום הענדלער, צום מיטעל־קלאַס, צום אינטעלעקטועלען, צום פּונקציאָנער, צום אומפּאַר־טייאישען עולם, אפילו צום קאַטוילישען אַרבייטער! צו אַלע האָבן זיי גערעדט אין פּשוטן רעאַלען לשון און מיט לאָזונגען, וואָס ווירקען: די אינטערעסען פון פאָלק און פון לאַנד.

איינציגע האַלטען, אז די קאָמוניסטישע פּראָפּאַ־גאַנדע איז א מין „נאַציאָנאַלער קאָמוניזם", א מין נאַצי־קאָמוניזם. דאָס איז פאַלש; קיין שום אַזעלכע מאָמענטן געפינען מיר נישט אין דער קאָמוניסטי־שער פּראָפּאַגאַנדע; בלויז אַן עלעמענטאַרער חוש פאַר פּשוט'ע אינטערעסען פון פאָלק.

קיינמאָל האָבן נאָך ציפערען אזוי בולט נישט גערעדט פאַר זיך, ווי דאָס מאָל. גענוג זיי צוברענ־גען, כדי תיכף צו בעקומען א בילד. קיין שום קאָר מענטאַרען זענען נישט נויטיג און קיין איינציג רעד־אַקציאָנערע צייטונג פּרובירט נישט צו דיסקוטירען, ווי דאָס וואָרט געוועהנליך געמיין אַלעמאָל. 380 דער פּוטאַטען פון די פּאַרטייען פון פאָלקס־פראָנט! דאָס איז דער רעזולטאַט פון דער פּראָפּאַגאַנדע פון פאָלקס פראָנט זייט דעם היסטאָרישען 6. פעברואַר; 380 אויף 615 דעפּוטאַטען, דאָס איז אַזאַ מעהרהייט, וועלכע דער פראַנצויזישער פּאַרלאַמענט האָט זיך אָפּגעוואוינט צו זעהן. און אפילו ווען עס זאָלען זיך פערווירקליכען די האָפנונגען פון די רעאַקציאָ־נערען, אז א טייל פון די ראַדיקאַלען וועט נישט וועלען מיטמאַכען די פּאָליטיק פון פאָלקס־פראָנט, וועט דאָס די לאַגע נישט ענדערען. 309 דעפּוטאַטען איז שוין א מעהרהייט, און זאָגען מיר, אז אויף די 116 ראַדיקאַלען וועלען זיך געפינען 40 — דאָס איז שוין שטאַרק איבערטריבען — וואָס וועלען נישט אַקצעפּטירען א פאָלקס־פראָנט־רעגירונג, וועט דאָך בלייבען זיכערע 340 שטימען פאַר אַזאַ רעגירונג.

די פאַשיסטישע לינעס מכל המינים האָבן בע־קומען די תשובה פון פראַנצויזישען פאָלק, די תשו־בה פון דער פאָלקס־זאַמלונג פון 14. יולי. דער ווער־דיקט איז א קלאָרער: פראַנקרייך וויל נישט ווייסען וועגן פאַשיסטישע עקספּערימענטען. עס האָבן נישט געהאָלפען די בעפעהלען, וואָס זענען געגעבען געוואָרען צו די בלומרשט האַנדערטער טויזענדער לייט פון „קרוא דע פע" צו בעטייליגען זיך ענערגיש אינם וואַהל־קאַמף, שלעפּען מענשען צו די וואַהלען און זעהן מיט אַלעם, כדי צו שלאָגען די קאַנדידאַטען פונם פאָלקס־פראָנט! פאַשיסטען, פראַנסיסטען, „קרוא דע פע", „אַקסיאָן פראַנסעז", „סאָלידאַרימע פראַנסעז", נאַציאָנאַלער פראָנט פון דע קעריליס — אַלעס איז מאָבּיליזירט געוואָרען און מיליאָנען זענען אויסגעגעבען געוואָרען — עס האָט גאָרנישט גע־האָלפען. דאָס פראַנצויזישע פאָלק האָט געגעבען זיין ווערדיקט: מאַכען א סוף צו דער פאַשיסטישער רעד־אַקציע.

מען האָט פּרובירט צו שרעקען דעם פראַנצויזי־שען וועהלער מיט שפּאַניען. אָרגאַניזירטע נעצען, וואָס האָבן פאַבריצירט אָהן חרפה פאַלשע טעלע־גראַמען וועגען געוואַלד־טאַטען מצד די רעוואָלוציאָ־נערען, וועגען פערברענטע קלויסטערן, פערבאַפטע פאַבריקען, מאָרד־טאַטען א. א.

דער פראַנצויזישער וועהלער איז קלוגער ווי דאָס האָט זיך פאָרגעשטעלט די גרויסע רעאַקציאָ־נערע פּרעסע. ער האָט אויפמערקזאַם געלייענט און האָט געשטימט אויף לינקס. וואָס וועט זיין איצט נאָך דעם נצחון?

די העכסטע פּרעסע ערקלערט, אז די אָפּאָזיציע וועט זיין לויאַל, זי וועט לאָזען דעם פאָלקס־פראָנט מאַכען זיין עקספּערימענט, און זי וועט וואַרטען אויף רעזולטאַטען. מען פערשטעהט, וואָס דאָס הייסט, וואָס מען מיינט דערמיט, מען וועט נישט אָרגאַניזירען דערווייל קיין שום 6־טען פעברואַר. מען וועט אָבער זוכען אַנדערע „לעגאַלע" קאַמפּ־מיטלען, בערך אזוי ווי דאָס איז געטון געוואָרען אין וועגען עקספּראָפּריאַציעס, וועגען ענטוואָפענונג א. ד. גל.

אַזאַ פּראָגראַם האָט גאָרנישט מיט וואָס צו שרע־קען דעם פראַנצויזישען עולם און קען ליכט אָנ־גענומען ווערען דורך די אַנדערע פּאַרטייען פון פאָלקס־פראָנט. שווער איז די 2־טע פראַגע, ווער וועט זיין אין דער רעגירונג?

לעאָן בלום האָט ערקלערט, אז די סאָציאַליסטען זענען גרייט — אזוי ווי זיי זענען די שטאַרקסטע פּאַרטיי אין דעם נייעם פּאַרלאַמענט — צו שאַפען די רעגירונג פון פאָלקס־פראָנט און זי צו דירזשי־רען. דאָס הייסט איגענטליך, אז דער מיניסטער־פּרעזידענט זאָל זיין א סאָציאַליסט, און די הויפּט־פּאָסטענס זאָלען זיך געפינען אין סאָציאַליסטישע הענד.

די ראַדיקאַלען האָבן אָפיציעל קיין שטעלונג נישט אָנגענומען, זיי וועלען אָבער זיכער זיך בע־טייליגען אין א רעגירונג פון פאָלקס־פראָנט.

בלייבט די פראַגע פון די קאָמוניסטען, וועלכע זאָגען זיך אַרויס יעדען טאָג נעגען דער קאָמוניסטי־שער בעטייליגונג אין דער רעגירונג, פערשפּרעכען אָבער די אַבסאָלוטע, אומבעגרענצטע אונטערשטי־צונג פון א רעגירונג, וואָס וועט אויספיהרען דאָס פּראָגראַם פון פאָלקס־פראָנט. צי איז דאָס אַן ענדגילטיגע שטעלונג? צו וועלען די קאָמוניסטען, אויב

די סאָציאַליסטען וועלען דאָס פאָדערען ...ריש — ענדערען זייער שטעלונג און וועלען ...געהן אין דער רעגירונג? דאָס איז נישט ...נישט וואַהרשיינליך, הגם נישט אויסגעשלאָס... דער נייער טאַקטיק פון די פראַנצויזישע קאָמ...טען.

די פּאַרטייען פון פאָלקס־פראָנט האַלטען ... זייערע קאָנגרעסען און קאָנפערענצען אין משך ... היינטיגען חודש און וועלען ענדגילטיג בעשל... נאָר ווי עס זאָל נישט זיין די צוזאַמענש... פון דער רעגירונג — זי האָט גרויסע שאַנס... קענען לאַנג עקזיסטירען, האָבענדיג אונטער זיך ... מעהרהייט פון פאָלק, די אָרגאַניזירטקייט א... דיסציפּלין פון די פּאַרטייען.

דער פאַשיזם האָט דעם 26. אַפּריל און ה... מאי בעקומען זיין טויטקלאַפּ. איצט זענען פאַ... גרויסע מעגליכקייטען, אז דאָס געזעץ נעגען ... געס זאָל ווירקליך אַריין אין קראַפט און זאָל ... געפיהרט ווערען.

דאָס וועט שוין זיין א סך.

נאָר די רעזולטאַטען פון די פראַנצויזישע ...לען וועלען האָבען אויך אַן איראָפּעאישע ...טונג: בערלין און רוים זעטען בעאומרוהיגט פון ... אויסגאַנג פון די וואַהלען אין פראַנקרייך. א ... צויזישע פאָלקס־פראָנט־רעגירונג קען ברענגען ... אָנפאַנג פון א מפלה פאַרן היטלעריזם און פאַ... אין איראָפּא.

און דעריבער דאַרף די וועלט־דעמאָקראַטי... גריסען דעם נצחון פון פאָלקס־פראָנט אין פראַנ...

קיין וואָרט נישט וועגען נאַציאָנאַליזאַציעס,

שווערע מפלה פון דער ענגלישער פאָליטיק

עס איז די אַלגעמיינע מיינונג פון דער וועלט, אז דורך דער ענטוויקלונג פון די געשעהענישען אין אפריקא האָט ענגלאַנד געליטען א שטאַרקען קלאַפּ.

אין א קאָרעספּאָנדענץ פון לאָנדאָן שרייבט דער בעקאַנטער שריפטשטעלער רודאָלף אָלדען וועגען דער געוואַלדיגען איינדרוק, וואָס האָט אַנטלויפען פון אַביסינישען קעניג האָט געמאַכט אויף די רעגירונגס קרייזען אין ענגלאַנד פאָלגענדעס:

בעת דער עקזעקוטיוו־קאָמיטעט פון דער ברי־טישער פעלקער־בונד־ליגע איז געקומען אין באַלד־ווינס קאַבינעט אין פּאַרלאַמענט און איז אויפגענו־מען געוואָרען דורכן פּרעמיער אין דער געגענוואַרט פון אויסערן־מיניסטער, כדי זיך צו דערוויסען, וואָס פאַר א שריט די רעגירונג האָט בדעה אונטער־צונעהמען מיטן ציל אויסצומיידען די צאָהלרייכע סכנות, וואָס דראָהען דעם שלום, האָט ער זיך נישט קיין סך דערוואוסט. אָבער אין מיטען פון געשפּרעך, וואָס האָט זיך געדרעהט אַרום דעם אַנטלויפען פון קייזער הײלע סעלאַסיע, האָט זיך דער פּראָגנאָזוואַרטער ליכער פיהרער פון דער ענגלישער רעגירונג אַרויס־געבאַפּט מיט דעם אויסרוף: „א ביטערע דערנידער־רונג!" א ביטערע דערנידעריגונג פאַר דער שטאָלצער ענגלישער מלוכה איז דער סוף פון דעם איטאַליעני־שען אַנגריף אויף דעם אַביסינישען מיטגליד פון פעלקער־בונד. זייט צוויי טאָג קען מען דאָס הערען פון אַלע זייטען, דאָס איז די אַלגעמיינע שטימונג.

אַן'אירלענדישער אָפּיצער, וואָס האָט אַנטגעפיהרט מיט א בריטישען אַמבולאַטאָריום פון רויטען קרייץ אין אַביסיניען, און וועלכער איז איצט צוריקגעקו־מען, דערצעהלט נעטוי און גלויבענסווירדיג, אז זיין לאַגער מיט פערוואונדעטע איז ספּעציעל באָמבאַר־דירט געוואָרען פון איטאַליענישע אַעראָפּלאַנען; און ווען איינער פון זיינע קאָלעגען האָט געבען דעם רויטען קרייץ אויפגעהאַנגען די ענגלישע פאָהן האָט זיך דער אַנגריף ספּעציעל נאָך אַמאָל איבער'חזר'ט. מען דערמאָהנט זיך, אז אַן'אַנדערער ענגלישער אָפּי־צער, דער מאַיאָר בורגאָין איז ביי אַן'עהנליכע גע־לעגענהייט דער'הרג'עט געוואָרען. בעת מען האָט זיך דערוואוסט וועגען זיין טויט האָב איך זיך נישט גע־קענט אויסוואונדערען מיט וואָס פאַר א גלייכגיל־טיגקייט מען האָט די ידיעה אויפגענומען. אָבער איצט הוסט זיך, אז די שטימונג הויבט אָן איינציג־ווייז צו ווערען אַן'אויפגערעגטע. איך האָב געהערט ווי א פיהרער פון דער פעלקער־בונד־ליגע האָט און־טער דעם אַלגעמיינעם בייפאַל עפענטליך געפאָדערט, אז די סאַנקציעס נעגען איטאַליען זאָלען ווייטער גע־פיהרט ווערען. יעגע פערשטעלונג פון ענגלישען נאַ־ציאָנאַלען כאַראַקטער, וואָס מיר האָבען נאָך פון דער אוהאַנמוריסטען ליטעראַטור פון אונזער יוגענד: אז יעדער האָר אויף דעם קאָפּ פון אַן'ענגלענדער, וואָס ווערט טאָר גערוהרט, און וועלכען ערד־טייל דאָס זאָל נאָר נישט זיין רופט באַלד אַרויס נקמה — קען אין דער רעאַליטעט פון אונזער צייט נישט מעהר פלאַץ האַלטען. עס איז אָבער מעגליך, אז איטאַליען האָט צופיל שפּעקולירט אויף דעם געדולד שלום־ליבען און אָפּאַטישען פון דעם אַלטגעוואָרענעם לייב. עס זעהט יעהענפאַלס אויס, אז דעם פּאַדים פון געדולד, וואָס איז שטאַרק אויסגעצויגען געוואָרען איז שוין זעהר דין געוואָרען.

שוין זייט א געוויסער צייט הערט מען וועגען דעם, אז באַלדווין האָט בדעה צו דימיסיאָנירען. אַלס זיין נאָכפאָלגער ווערט אָנגעהויבען מיסטער אידען, וואָס איז שווער צו נעהמען ערנסט. דאָן דער איצטי־גער פינאַנץ־קאַנצלער נעוויל טשעמבערלין, וואָס ווערט גענומען ערנסטער. לעצטענס איז אָבער אין היינטערגרונט אויך אַרויסגעשוואומען א דריטע קאַנ־דידאַטור: ווינסטאָן טשערטשיל. זיין קאַנדידאַטור איז נישט זעהר וואַרשיינליך — דער גייסטפולער איינפלוסרייכער מענש האָט נישט צופיל פריינד אין לאַנד — אָבער דאָך פערגלייכט אַזאַ פּאַרזייכטיגע צייטונג, ווי דער „מאַנטשעסטער גאַרדיאַן" בעדויערט זאָס זיין „שאַרף געצייכענטע ווייזע פון די אינטער־נאַציאָנאַלע פּראָבלעמען" מיט באַלדווינס „אונגער־ווייסע פיהרונג".

אין איצטיגען מאָמענט האַלט טשערטשיל פאַר דער וויכטיגסטע פראַגע די סכנה, וואָס עס דראָהט דער וועלט מצד דייטשלאַנד. אין קלאָרע און בע־וואונדערונגסווערטע רעדעס האָט ער מעהרערע מאָל גע־שילדערט די דייטשע סכנה. און אין א גלענצענדען אַרטיקעל, וואָס ער האָט פערעפענטליכט אין „אי־ווענינג סטאַנדאַרד", האָט ער שטורמיש אויסגערו־פען, אז ענגלאַנד מוז צוגרייטען מיט דער דאָזיגער דראָהונג. תיכף ענדיגען מיט א קורצער צייט צוריק האָט ער גערעדט אין אויסערליכען קאָמיטעט פון דער קאָנסערוואַטיווער פראַקציע, און עס איז ... לאַניש, אז ביי דער געלעגענהייט האָט ער געפ... תיכף אָפּצושטעלען די סאַנקציעס נעגען איט... זיין פאָדערונג איז ענטוזיאַסטיש אויפגענומ... וואָרען הגם עס זענען די זעלבע מיטגלידער ... מיטעט, וואָס האָבען בשעתו אָפּגעוואָרפען ... האָאַר, לאַוואַל־פּלאַן.

עס איז פאַלש אָנצונעהמען, אז די ענגליש... לימיק שטעהט פאַר אַן'ענטשיידענדע ווענד... איז צו ענג פערבינדען מיט דעם פעלקער־בו... פיל ענגלענדער קלאַמערען זיך נאָך אין גרענ... די זשענעווער אַקציע איך נאָך נישט אַרונטע... די אַביסינישע מלחמה איז נאָך נישט פע... מען דאַרף נישט פערגעסען, אז דאָס איינציג... בינדט ענגלאַנד מיט די דאָמיניאָנס, א תוך דער ... איז דער פעלקער־בונד. לאָנדאָן קומט איך בעוואוסטזיין, די טרייבונג פון א גרויסער ... נישער מלוכה אין צפון־מזרח אַפריקאַ, וואָ... האָבען זעהר אונאָנגענעהמע פאָלגען פאַר דע... נישער אימפּעריע. עס איז פשוט נישט צו פע... הען, פאַרוואָס די דאָזיגע דערקענטניש האָט זי... דער נישט פערשפּרייט.

ווען די שטימונג וועט שטייגען און זיך ... שאַרפען, איז דערמיט נאָך נישט געזאָגט, אז ... לאַנדס אויסערע פּאָליטיק וועט ווערען פּאַלד ... און ענטשיידענדער. להיפוך, אויב איך האָב ... קיין טעות, דאַרף מען דאָס נאָכנישט ערוואַ... ווען אפילו דאָס קיהלע בריטישע האַרץ וועט ... לאַנגזאַם הייסער זענען אָבער נאָך פערהאַ... שטראָמונגען, וואָס ציהען נאָך צוויי פערשידע... מען. ווי אזוי וועט ביי אַזאַ לאַגע ענטשטעהן ... רע און ענטשיידענע אַקציע? דאָס האָט נישט ... דאָס האָבען אַנדערע געזאָגט די לאַגע, אין ... בער עס זענען פאַר ענגלאַנד ענטשטאַנען צוו... טענציאַנעלע געגנער און די ענגלישע ... האָט פערצוימט זיך בעצייטענס צו ענטשייד... איינעם פון זיי. וואָס לענגער די לאַגע דויער... שווערער וועט פאַר איהר זיין אויסצוועהל... נישט צו ערוואַרטען, אז עס זאָל קומען צו ... שיידונג".

—*※*—

פראַגען פון דער יוד. סטודענטנשאַפט
אויף דער סעסיע פון די אינטערנאַציאָנאַלע סטודענטען־אָרגאַניזאַציעס אין זשענעווע
אין פּוילען זאָל ד"ר סטיפען וויז צוזאַמענטרעפען זיך מיט'ן בילדונגס־מיניסטער. — פאָרשלאָג וועגען אַן'אינטערנאַציאָנאַלער סטודענטען־קאָנפערענץ אין ירושלים

זשענעווע (חט"א) אונטערן פאָרזיץ פון פּראָפ. מ. האַלעצקי (וואַרשע) איז אין זשענעווע פאָרגעקו־מען די יעהרליכע סעסיע פון קאָמיטעט פון די אינ־טערנאַציאָנאַלע סטודענטען־אָרגאַניזאַציעס פון פעלקער־בונד. דער וועלט־פערבאַנד פון יודישע סטו־דענטען, וואָס געהערט צו דעם דאָזיגען קאָמיטעט, איז געווען פערטרעטען דורך זיין פאָרזיצער רעוו. מ. ל. פּערלצווייג און ב. דרייאַף (ענגלאַנד).

אין משך פון דער סעסיע האָט רעוו. פּערלצווייג אָפּגעגעבען אַן'ערקלערונג, אין וועלכער ער האָט גע־צויגען די אויפמערקזאַמקייט פון קאָמיטעט אויף די אָנגריפען, אויף וועלכע יודישע סטודענטען זענען אויסגעזעצט אין איינינע מזרח־איראָפּעאישע לענדער. ער האָט פּראָטעסטירט נעגען פּרובירען צו שאַ־פען אויף די אוניווערזיטעטען א געטאָ פאַר יודי־שע סטודענטען. רעוו. פּערלצווייג האָט געדאַנקט דעם אינטערנאַציאָנאַלען סטודענטען־הילפס־ווערק (אי. ס. ס.) פאַר דער הילפס־אַרבייט, וואָס ער האָט זיינער צייט געלייסטעט לטובת די יודישע סטודענ־טען פון דייטשלאַנד און האָט מיטגעטיילט דעם קאָ־מיטעט, אז דער וועלט־פערבאַנד פון יודישע סטו־דענטען פיהרט פערשידענע פערהאַנדלונגען, כדי צושטאַנד־צו־ברענגען א הילפס־ווערק פאַר יודי־שע סטודענטען פון מזרח־איראָפּע. אין דעם צוזאַ־מענהאַנג דערמאָהנט רעוו. פּערלצווייג וועגען דער פאָרשטעהענדער רייזע פון ד"ר סטיפען וויז (יוי־צע־פאָרזיצער פון וועלט־פערבאַנד פון יודישע סטו־דענטען) קיין פּוילען אין דריקט אויס די האָפנונג, אז עס וועט ד"ר סטיפען וויז'ן געלונגען צוזאַמענ־צוברענגען די יודישע סטודענטען אין פּוילען אין א לאַנדעס־אָרגאַניזאַציע, כדי זיי דערמיט צו ער־מעגליכען דעם קאָנטאַקט מיט די יודישע סטודענ־טען־אָרגאַניזאַציעס אין די מערב־איראָפּעאישע און אַמעריקאַנישע לענדער.

דער פאָרזיצער פון קאָמיטעט, פּראָפ. האַלעצקי, האָט פערזיכערט רעוו. פּערלצווייג, אז די פּוילישע מאַכטאָרגאַנען וועלען אָהן ספק בעגינסטיגען דעם פּרוב פון א בעסערער אָרגאַניזאַציע פון די יודישע סטודענטען צום צוועק פון ווירטשאַפטליכער לייסטונג. פּראָפ. האַלעצקי האָט אויך צוגע... אָרגאַניזירען א צוזאַמענקונפט פון ד"ר סטיפ... מיטן פּוילישען בילדונגס־מיניסטער.

רעוו. פּערלצווייג האָט אויף דער סעסי... געמאַכט דעם פאָרשלאָג, אז איינע פון די ... אינטערנאַציאָנאַלע סטודענטען־קאָנפערענ... אָפּגעהאַלטען ווערען אין ירושלים. דער ... פאָרשלאָג איז בעגריסט געוואָרען מיט ... דורך די פערטרעטער פון דער אינטערנאַציאָ... סטודענטען־קאָנפעדעראַציע, אינטערנאַצי... הילפס־סטודענטען־ווערק און וועלט־... פון קריסטליכע סטודענטען. די פערטרעטער ... דאָזיגע אָרגאַניזאַציעס האָבען צוגעזאָגט, אז ... לען דעם פאָרשלאָג מיט וואַרעמסטער עמ... פאָרלעגען די לייטענדע אָרגאַנען פון זייערע ... באַנדען.

—*※*—

ירושלים / רייזע-בריף פון ארץ-ישראל / פון דר. מאַקס ווײַנרײַך

ירושלים אַליין לוינט זיך צו מאַכען ... ארץ־ישראל. אמת, עס וואָלט געלוינט ... אויב מען וואָלט קיין נייע ... הייזער ... צוגעבויט. אָבער אַז מען בויט יאָ, ... פּאַרק, און די נייע הייזער פאַרשטערען ... ילד, איז דאָך דאָס אַ געוואַלדיגע זאַך. ... פון די שטאַרקסטע איינדרוקען פון ... (סאיז שוין אין דעם אַ מעשה פון אַ ... איך קען נאָך דאָס אַלץ נישט פאַרגע... עדען די איבערלעבונג ביים פאָרום ... רוים, ווען צו די חורבות פון די ... סרים איז מיט אַמאָל צוגעפאָהרען אַ ... נייאַ־נקער אויטאָמאָביל. פון דעם קאָנ... ישען אַלס און ניי בין איך געבליבען ... דער מהלך פון צוויי טויזענד יאָהר ... אונדען וועררען איז אַזוי מאָדנע, אַז ... איינקריצען אין זכרון אויף אייביג ... יעדער עס האָט אַ שטיקעל געפיהל ... רישער דיסטאַנץ.

... פאָהרט קיין ארץ־ישראל האָט מען ... מיט צו זעהן דעם זעלביגען קאָנטראַסט ... , וואָרום מען פאָהרט דאָך אויף מזרח־ ... אַלטע קולטור איז נאָך עלטער איידער ... והר קענט, אַ שטייגער, אין גריכענלאַנד ... פון אַטען דעם וועג צו דער ים־שטאָט ... ואו דער גריכישער און פערסישער ... זיך געראַנגעלט מיט דרייטויזענט ... צוריק. די זון פאַרגעהט איבער דער ... איבער די חורבות פון די טעמפלען ... די דעמאָלס, אָבער דער פאַרבייפאָהרער ... אַנצען וועג בעשטעלט מיט רעקלאַמעס ... אַנען.

... סאַרקער אפשר ווערט דער איינדרוק ... ישראל פאַר יענע מענשען, וואָס זענען ... טען מיט׳ן תנ״ך און בכלל מיט דער ... ישער געשיכטע. איהר פאָלט אריין, אַ ... אין טבריה, אַ שטאָט, וואָס האָט גע... רויסע ראָלע אין די לעצטע פריהייטס־ ... יודען פאַר׳ן צווייטען חורבן. דער ים ... דער זעלביגער וואָס אַלעמאָל; די פעס־ ... אָזערע איז טיילווייז פון די רוימישע ... טיילווייז געבליבען פון די קרייץ־ ... אראַבער זאָגען, אַז מ׳דאַרף זיך היטען ... די טורעמס פון די קרייץ־פאָהרער, פעסטונג, כאָטש זיי זענען נאָך אַלץ גוט אויפגעהיט, ווייל דאָרט הויזט דער קעניג פון די פליי, און ווער עס געהט אהין אריין, קען פון זיי נישט פטור ווערען.

אויף די ענגע געסלעך, וואָס פיהרען אראָפּ צו דער אָזערע, זעהט מען אראַבער זיך לויזען אין מיטען גאַס.

אָבער אַ פּאָר טריט ווייטער זעהט מען שוין שילדען פון דייטש־יודישע דאָקטוירים, עלעגאַנטע דאַמען, וואָס וואָלטען זיך געמעגט בעווייזען אין בערלין (און זענען טאַקע נישט לאַנג געקומען פון בערלין), שמועסען זיך געשמאַק אויף דייטש, אַזוי ווי זיי פלעגען טון אין דער היים, איידער היטלער איז געקומען.

עס פעהלען אויך נישט אין טבריה אונזערע היימישע יודען. טבריה בכלל גענומען האָט אַ יודישע מעהרהייט, 7 און אַ האַלב טויזענד יודען אנטקעגען 4 טויזענד נישט־יודען, און אַ יודישען מעיאָר.

נאָר די יודען גופא זענען פון פאַרשידענע עדות. איהר זעהט דאָ יודען וואָס געהען אָנגעטון כמעט ווי אַראַבער; איהר האָט דאָ חלוצים און חלוצות אין בלויע בלוזעס און מיט קורצע הייזעלעך וואָס רעדען העברעאיש; איהר האָט טראַדיציאָנעלע מזרח־אייראָפּעאישע יודען, וואָס רעדען אַ קראַקאָ־ווער אָדער לעמבערגער אָדער אונגאַרישען יודיש, און זיי געהען אַרום אין לאַנגע, יודישליכע קאַפּאָטעס און טראָגען לאַנג־געקרויזעלטע פאות. חדרים־יונגלעך קענט איהר זעהן אויף די גאַסען פון טבריה, קוקענדיג אין פענסטער טאַקע פון דער באַטאַ־קראָם מיט אַ פינגער אין נאָז, וואָס טראָגען אויפ׳ן קאָפּ יאַרמעלקעלעך מיט אויסגעהאַפּטענע ווערטער „ירושלים” אָדער „הערצל” און רעדען יודיש נישט ווייניגער זאַפטיג און נישט ווייניגער נאַטירליך, ווי אין אַ קליין שטעטעל אין פוילען.

* * *

צום בולט׳סטען זעהט זיך אָט דער אויסמיש פון צייטען אין ירושלים. דאָ איז יעדער שטיין אַ שטיק געשיכטע פאַר דעם וועמ׳ער עס ווייס. אָבער עס איז נישט נויטיג דוקא צו וויסען, ווייל סוף כל סוף איז נישט קיין גרויסער אונטערשיד, וואָס איז געווען. דאָס וואָס מען ווייס נישט, דערשפירט מען. די גאַנצע לופט איז אָנגעזאַפּט מיט פאַרגאַנגענהייט.

אַ געוואַלדיגען איינדרוק וואָלט ירושלים געמאַכט אַפילו דאַן, ווען מען וואָלט אין איהר אריינגעפאַלען אָהן שום קענטניש פון געשיכטע.

די נאַטור פאַר זיך רעדט צו אייך. די שטיינערדיגע, צעשניטענע, נאַקעטע בערג וואַרפען פשוט אָן אַן אימה. דער הויפּט־איינדרוק, וואָס אייער אויג בעקומט, איז נאַקעטקייט, נאָר וואו נישט וואו איז פאַרבויט אָדער בעגריינט, איהר זעהט אַנטקעגען זיך אַ הויז, און איהר מיינט, אַז עס קען נעמען נישט מעהר ווי פינף מינוטען צוצוגעהן אַהין, אָבער ווען איהר הויבט זיך אָן שלענגלען דורך די גאַסען, קען דאָס אייך אַמאָל געדויערען מעהר ווי אַ שעה.

עס איז נישט נאָר, וואָס איהר האָט פאַרגעסען אַז צווישען אייך און יענעם הויז ליגט אַ טאָל, וואָס איהר קענט נישט פשוט אַריבערשפרייזען, עס איז פאַרהאַן נאָך אַ זאַך, צו וועלכער איהר מוזט זיך אין ארץ־ישראל צוגעוואוינען פּאַמעלעך: דאָס איז דער פאַקט, וואָס די לופט איז דאָרטען אַ סך לויטערער און דורכזיכטיגער ווי אין אייראָפּאַ. עטליכע מאָל בין איך אַזוי אריינגעפאַלען ווען מיינע בעקאַנטע האָבען מיט מיר געשפּאַסט: וויפיל אַ שטייגער, מיינט איהר, דאַרף געמען צוצוגעהן פון דאַנען ביז׳ן פוס פון יענעם באַרג? „איך מיין אַ מינוט צוואַנציג”. לאָזט זיך אויס, אַז אַ שעה פיר דאַרף דאָס נעמען. שפּעטער בין איך שוין געוואָרען פאָרזיכטיגער מיט מיינע שאַצונגען.

ירושלים איז שוין אַזוי פיל מאָל בעשריבען און בעזונגען געוואָרען, און פאָרט גיט די ליטעראַטור נישט קיין פולע פאָרשטעלונג וועגען דער שטאָט ביז וואַנען מען דערזעהט זי נישט מיט די אייגענע אויגען.

אין דער אַלטער שטאָט, וואו די געסלעך זענען שמאָל ווי אַ צימער, זעהט איהר די אַראַבישע אָרימקייט און דעם אַראַבישען הו־האַ. די קראָמען זענען אָהן פענסטער, פשוט לעכער אויסגעשניטען אין די ווענט, סחורה איז אָנגעוואָרפען אַמאָל ביז די נידעריגע סופיטען, גאָר נישט אַלע מאָל קען דאָס אויג פון אַ פרעמדען דערקענען, וואָס פאַר אַ סחורה דאָס איז. דורך אַ שמאָלען דורכגאַנג קוקט איהר אריין אין אַ פאַרטיפונג, און איהר זעהט ווי אַן אייזעל דרעהט זיך כסדר און בעוועגט מיט זיין דרעהען אַ גרויסען מיל־שטיין. עס בלייבט אַ גרויס רעטעניש, ווי אַזוי דער אייזעל איז גאָר אריין אין דעם דאָזיגען פינסטערען לאָך, סיידען מען זאָל זיך משער זיין, אַז פריהער האָט מען איהם איינגעשטעלט און דערנאָך איינגעמויערט.

ראַדיאָ - ווינקעל

—*×*—

דער רויש פונם וואַסער-פאַל ניאַגאַראַ דורכ׳ן ראַדיאָ

לויט׳ן בעשלוס פון דעם ראַדיאָ־קאָנגרעס אין פּאַריז, וועט דעם 20 סעפּטעמבער אַמעריקע געבען דעם ערשטען ראַדיאָ־קאָנצערט, וועלכער וועט טראַנסמיטירט ווערען דורך אַלע ראַדיאָ־סטאַנציעס פון גאָר דער וועלט. דער דאָזיגער קאָנצערט וועט בעשטעהן פון עכט־אַמעריקאַנער פאָלקס מוזיק און וועט געדויערען אַ האַלבע שעה. דער קלוּ פונ׳ם דאָזיגען קאָנצערט וועט אָבער זיין אַן אַקוסטישער פראַגמענט. דאָ מיינט מען דעם גערויש פון דעם בעוואוסטען וואַסערפאַל ניאַגאַראַ, וועלכער איז אויפגעכאַפּט געוואָרען אויף אַ פּליטע. מיט׳ן דאָזיגען סיגנאַל וועט זיך דאָס פאַרענדיגען דער ערשטער אַלוועלטליכער ראַדיאָ־קאָנצערט פון אַמעריקאַנער מוזיק.

קלוב פון יונגע ראַדיאָ - פריינד

אין פּראָג האָט זיך לעצטענס געגרינדעט אַ פעראיין, וועלכער פאַרנעהמט זיך מיט ראַדיאָ־ענינים. די הויפּט־אויפגאַבע זיינע איז אַדורכצופיהרען [illegible]־אַקציע צו פאַרגרעסערען דעם אינטערעס צום ראַדיאָ צווישען יונגע. אָט די נייע געזעלשאַפט אָרדענט איין רעגולערע סעמינאַריומס, וואו עס ווערען בעהאַנדעלט פּראָבלעמען פון אַקוסטיק, ראַדיאָ־מוזיק, הערשפּיעלען, פּסיכאָלאָגיע פון ראַדיאָ־הערער א. ד. גל. די מיטגלידער פון אָט דעם [illegible]ישען פעראיין זענען מייסטענס זשורנאַליסטען און סטודענטען פון פילאָזאָפישען פאַקולטעט.

פּליטען מיט שטימען פון מענשען, וואָס לעבען שוין נישט

איינע פון די גרעסטע ענגלישע ראַדיאָ־סטאַציעס נעמט איצט, מיט דער הילף פון די היינטיגע טעכנישע מיטלען, נאָכמאַכען די ערשטע פּליטען, וואָס מען האָט אַמאָל געשפּילט. אויף אַזאַ אופן קומען אַרויס נייע פּליטען מיט די שטימען פון אַזעלכע בעריהמטע מענער, ווי: דיזראַעלי, לאָרד פּאַליסבורי, און אפילו די רעדע פון דער ענגלישער מלכה וויקטאָריע, וואָס זי האָט געהאַלטען פאַר מענעליק׳ן דעם קייזער פון אַביסיניען.

אָט די אַלע פּליטען געפינען זיך היינט אין די בריטישע אַרכיוען.

ראַדיאָ אין כינאַ

ביים היינטיגען טאָג האָט כינאַ נאָך אַלץ נישט קיין אייגענעם ראַדיאָ אין אייראָפּעאישען זין פון דאָזיגען וואָרט, און דאָך איז דאָרט פאַרהאַן ראַדיאָ־אָבצאָהל און שטראָפען פאַר ראַדיאָ־האָזען.

די ראַדיאָ־הערערס אין כינאַ זענען מייסטענס אויסלענדער. צווישען די 5200 ראַדיאָ־אַבאָנענטען, וואָס געפינען זיך אין שאַנכאַי, זענען גאַנצע 3.000 גאָר בירגער פון אויסלענדישע מלוכות.

אַ בייטש אויף די „ראַדיאָ-האָזען”

אַ יונגער סלאָוואַקישער אינזשיניער זאָל האָבען ערפינדען אַ אינסטרומענט, מיט וועלכען מ׳וועט קענען כאַפּען גאַנץ לייכט די אַלע, וואָס בענוצען דעם ראַדיאָ. ווי מען שמועסט, זאָל די פאַרוואַלטונג פון דער טשעכאָ־סלאָוואַקישער פּאָסט אָנהויבען צו עקספּלואַטירען די דאָזיגע ערפינדונג ביי איהר קאַמף מיט די ראַדיאָ־האָזען. פונדעסטוועגען נעהמט דאָס אויף די ראַדיאָ־וועלט מיט אַ געוויסען שמייכעל. וואָרום עס דערמאָהנט אַ ענליכע געשיכטע, וואָס איז פאָרגעקומען מיט עטליכע יאָהר צוריק אין ענגלאַנד. דער ענגלישער ראַדיאָ האָט אַמאָל אַרויסגעשיקט אַ געהיימנישפולען, פאַרמאַכטען אויטאָמאָביל, אין וועלכען עס זאָלען זיך כלומרשט געפינען אַפּאַראַטען, וואָס זוכען אויף אַלע ראַדיאָ־האָזען. פאַקטיש איז דער אויטאָמאָביל געווען אינגאַנצען לעדיג, קיין שום אַפּאַראַט איז דאָרט נישט געווען. אָבער מאָראַליש האָט עס זעהר אַ סך געווירקט: אויף אַלע ראַדיאָ־האָזען איז מיט אַמאָל געפאַלען אַזאַ פחד, אז זיי זענען אליין געקומען און געמאַלדען וועגן זייערע געהיימע ראַדיאָ־אַפּאַראַטען.

אומצופרידנקייט און יאוש פון די אראַבער
וועגען געוועזענע סיבות פון די א״י־אונרוהען”
שרייבט דער האַלב־אָפיציעלער אָרגאַן פון קאָלאָניאַל־אמט

... (יט״א). דאָס וואָכענבלאַט „גרעיט ... ... ההי איסט” וואָס ווערט בעטראַכט אַלס ... האַלבער אָרגאַן פון בריטישען קאָלאָניאַל־ ... אמט אין לעצטען נומער מיט די געשעע... ... א״י און זייערע סיבות. די צייטונג ...

... זיך נישט חידושען איבער די אונרוהען ... ברוטאַל זיי זענען אפילו מיטאָמאָל נישט ... איבעראַשט קענען זיין בלויז די־יעניגע ... דעם מעשהלע, אז אויבערפלעכליכער ... בעדריט פאָלקס־צופרידענהייט דורך ... פון די געוואַלט־מעשים זענען בעזונ... טעוואָרען צוויי זאַכען: דער פּלאַן ... ישע העלונאַציע זאָל קומען קיין לאַנ־ ... לען מיטן קאָלאָניאַל אמט דעם פּראָיעקט ... סלאַטיוו ראַט, און דער מזרח יריד, פונ ... דאַרף מען נישט זוכען וועלכען עס איז ... סיבות פאַר אָט די אַלע שטרייקען, השמאָנ... און צונאָמענשטויסען מיט דער פּאָליציי.

... היינט בעשטימט אַ קאָמיסיע וואָס זאָל ... די סאַמע לעצטע מאַניפעסטאַציעס פון ... ישער אומצופרידענהייט מחמת דער לאַגע ... אלט די דאָזיגע קאָמיסיע נישט געקענט ... ווי די שאָו־אויספאָרשונגס קאָמיסיע ... פון 1929 און זי וואָלט אויך נישט ... קיין אַנדערע סיבות פון די אונרוהען ... יאָהר ווי יענע קאָמיסיע. די שאָו־ ... צוזאַמען מיט דיאויספאָרשונגען פון ... האָפּ־סימפּסאָן האָט פעסטגעשטעלט ... ; און די דאָזיגע רעאַליטעטען בלייבען.

... זאָל נישט מיטפיהלען — שרייבט די צייט־ ... עם וועהרלאָזען ייחד ווען ער ווערט אָנגער... ... אַ פּרימיטיוון אראַבער (און דאָס רוב ... מענשען וועלען) ווירקליך טיף מיטפיהלען) קען מען אָבער נישט אונטערמאַכען דעם וויכטיגען פאַקט, אז אַלע אונשטרענגונגען פון דער א״י רעגירונג צוזאַמען מיט דער גאַנצער עשירות פון די ציוניסטען האָבען נאָך אפילו נישט אָנגעהויבען גורם צו זיין, אז די אראַבער זאָלען שלום מאַכען מיט זייער איצטיגען גורל — און עס איז דאָך קלאָר אז בלויז דאָס אַליין וואָלט געקענט צונישט־מאַכען די מעגליכקייט אז עס זאָלען זיך איבערחזרען אונרוהען.

אויב די איצטיגע אונרוהען זענען פערהעלטניסמעסיג בעגרענעצט געוואָרען איז עס געשעהען מחמת דער אונאויפהערליכער וואַכזאַמקייט פון דער א״י־אַדמיניסטראַציע, עס איז גאַנץ זיכער אז די דאָזיגע אונרוהען האָבען נישט געטראָפען די רעגירונג אונגעריכטעטהייט.

אין געוויסע יודישע קרייזען האָט מען, וואָס אַן אמת געהערט קריטישע בעמערקונגען וועגען דער נאָכלעסיגקייט פון דער מאַנדאַטאָר מאַכט פּנים־אל־פּנים מיט די ברוטאַלע אָנגריפען, גליקליכערווייז אָבער האָבען בעסער־אינפאָרמירטע ציוניסטישע אָפיציעלע קרייזען איינגעזעהען די שוועריקייט און ווירקזאַמקייט פון די רעגירונגס בעמיהונגען צו מאַכען אַ סוף צו די אונרוהען.

די דזשעגזזענזאונרוהען פון פאַראיאָהרען זענען געווען אַן אויסזאָג פון אונרוהען און בלויז די אויפריכטיגע בעמיהונגען פון הויך־קאָמיסאַר צו געפינען אַ פּאָליטישען מיטעלוועג האָבען צייטווייליג געהאַט איינגעשטעלט אַ בערוהיגונג פון דער לאַגע.

צום אומגליק אָבער — פאַרענדיגט „גרעיט בריטען ענד דהי איסט” — האָבען די פּאַרלאַמענט־דעבאַטען וועגען לעגיסלאַטיוו ראַט געגעבען אַ שטויס דעם זייגער־אונרוה צוריק צו זיין פריהערדיגער שטעלונג פון אומצופרידנקייט און יאוש. ווער ס׳גיט זיך נישט אָפּ קיין חשבון פון דעם דאָזיגען וויכטיגסטען פאַקט, דער וועט נישט קענען פאַרשטעהן די היינטיגע לאַגע אין ארץ ישראל.

יודישע בעפעלקערונג אין שטעט און דערפער
לויט דער לעצטער פאָלקסצעהלונג אין פּוילען
געפאַלען דער פּראָצענטזאַץ פון דער יודישער בעפעלקערונג אין די שטעט, אַבפלוס פון דאָרף

וואַרשע, (יט״א) די טעג איז אַרויס פון דרוק אַ נייער באַנד פון פערטעל יאָהר־שריפט „ווירטשאַפטליכע פּראָבלעמען” (אין פּויליש), וואָס ווערט אַרויסגעגעבען פונם עקאָנאָמיש־סטאַטיסטישען ביוראָ ביי דער עזו. „צעקאָבע”. אין דעם באַנד זענען פאַרעפענטליכט מאַטעריאַלען בעאַרבייט פון י. באָרנשטיין, וועגען דער צאָהל יודישער בעפעלקערונג אין איינציגע וואָיעוואָדשאַפטען לויט דער צעהלונג אין יאָהר 1931 אין פאַרגלייך מיטן יאָהר 1921.

די פאַרעפענטליכטע מאַטעריאַלען נעהמען דער־ווייל אַרום 6 וואָיעוואָדשאַפטען: וואַרשאָווער (אָהן דער הויפּטשטאָט וואַרשע) לעמבערגער סטאַניסלאַוואָווער, טאַרנאָפּאָלער, פּאָלעסיער און וואָליניער, דערביי זענען די רעזולטאַטען פונם יאָהר 1921 ענט־שפּרעכענד איבערגערעכענט געוואָרען לויט דעם אַדמיניסטראַטיווען צושטאַנד פון יאָהר 1931. הגם דער מאַטעריאַל איז פראַגמענטאַריש, לאָזען זיך אויף דעם סמך אַנציכענען געוויסע ערשיינונגען, וואָס זענען אָהן ספק כאַראַקטעריסטיש פאַר׳ן שטח פונם גאַנצען לאַנד.

דער נאַטירליכער צוואַקס איז ביי יודען אין אַלגעמיין פיל קלענער ווי ביי דער גאַנצער בעפעל־קערונג. אין די וואָיעוואָדשאַפטען פון מזרח־גאַליציען איז דער נאַטירליכער צוואַקס ביי יודען אין משך פון 10 יאָהר (1921—1931) מיט איין דריטעל קלענער פון דעם צוואַקס ביי דער גאַנצער בעפעל־קערונג, און וואַרשאָווער וואָיעוואָדשאַפט — מיט 40 פּראָצ. דער גרעסטער אונטערשיד טרעט אַרויס אין פּאָלעסיער וואָיעוואָדשאַפט, ווי דער נאַטירליכער צוואַקס ביי יודען איז דריי מאָל קלענער, ווי ביי דער גאַנצער בעפעלקערונג פון דעם שטח.

אויך דער פאַקטישער צוואַקס געשטאַלטעט זיך ביי דער יודישער בעפעלקערונג אַנדערש ווי ביי דער נישט־יודישער. ביי דער לעצ־טער איז דער צוואַקס פאַרגעקומען אַזוי אין די שטעט ווי אין די דערפער, ביי דער יודישער בעפעל־קערונג דאַגעגען ווייזט נאָר די פּאָלעסיער וואָיעוואָד־שאַפט אַרויס אַ בעדייטענדיגען צוואַקס אויפן דאָרף. אין וואַרשאָווער וואָיעוואָדשאַפט איז דער צו־וואַקס פון דער דאָרפישער יודישער בעפעלקערונג אַ מינימאַלער (1,6) און אין די דערפער פון די דרום וואָיעוואָדשאַפטען איז אומעטום געפאַלען די צאָהל יודען, אַממייסטען אין טאַרנאָפּאָלער וואָיעוואָדשאַפט (מיט 5.5 פּראָצענט).

דעם גרעסטען צוואַקס פון דער יודישער בעפעל־קערונג אין די שטעט אין משך פון 10 יאָהר ווייזען אַרויס די מזרח־וואָיעוואָדשאַפטען (פון 14 ביז 16 פּראָצענט), אַ קלענערן: די דרום׳דיגע (9,2 ביז 9,4 פּראָצ.) דעם קלענסטען וואַרשאָווער וואָיעוואָדשאַפט (5.8 פּראָצ.)) דער צוואַקס פון דער קריסטליכער בעפעלקערונג אין די שטעט איז אין דער זעלבער צייט געווען 4 ביז 5 מאָל גרעסער, איידער דער צו־וואַקס פון דער יודישער בעפעלקערונג אין די זעלבע שטעט, אַ גרויסע צאָהל פּאָוויאַטען ווייזען אפילו אַ רויס אַ בעדייטענדע פערקלענערונג פון דער שטאָטי־שער יודישער בעפעלקערונג אין פאַרגלייך מיטן יאָהר 1921. די פערקלענערונג דערגרעכט אין רייישער פּאָוויאַט (לעמבערגער וואָיעוואָד.) ביז 26.6 פּראָצ.

דער פּילפאַך קלענערער צוואַקס פון דער יודישער בעפעלקערונג אין די שטעט איידער פון דער איבעריגער בעפעלקערונג, האָט אין אַ גרויסער מאָס גורם געווען דאָס פערקלענערען זיך פונם פּראָצענט יודען אין דער אַלגעמיינער צאָהל, ווי אויך אין דער שטאָטישער בעפעלקערונג, אַ חוץ דעם שטייגענדיגען אורבאַניזאַציע פּראָצעס ביי דער פּוילישער בע־פעלקערונג האָט צו דעם צושטאַנד גורם געווען אַדמיניסטראַטיווע שינויים. פון איין זייט האָט מען אַ גאַנצע רייהע שטעט צוגעטיילט פאַרשטעטישע שטחים אין וועלכע די צאָהל יודען איז אַ מינימאַלע.

דער פּראָצענט יודען אין דער אַלגעמיינער שטאָ־טישער בעפעלקערונג איז אין יאָהר 1931 אין פאַר־גלייך מיטן יאָהר 1921; אין סטאַניסלאַוואָווער און טאַרנאָפּאָלער וואָיעוואָדשאַפט פון 37,3 ביז 34,7 פּראָצ. אין וואַרשאָווער וואָיעוו. פון 34.3 ביז 29,7 פּראָצ. אין וואָליניער וואָיעוו. פון 59 ביז 49 פּראָצ. אין איינצעלנע שטעט שטעלט זיך פאַר דאָס פערקלענערן אויף אַזאַ אופן: אין וואַרשע: 33,1 ביז 30,1 פּראָצ. אין לאָדז פון 34,5 ביז 31,9 פּראָצ., אין לעמבערג פון 34 ביז 31,8 פּראָצ. אין סטאַניסלאַוו פון 46,3 ביז 41,3 פּראָצ. אין פּינסק פון 74,7 ביז 63,3 פּראָצ. אין ראָוונע פון 71,7 ביז 55,9 פּראָצ.

Dr. med. Trepma[n]
[ספּעצ]יאַליסט פאַר טריפּער, סיפילים און הויט־קראַנקהייטען.
[בעהאַ]נדלונג פון מענער־שוועכע.
[נ]אַרזקאַ 6, טעל. 234־12
[פ]ון 8—11 פאַרם. און פון 6—9 אָוונט

Dr. med. H. LÜBIC[Z]
[ספּעצ]יאַליסט פאַר הויט, ווענערישע [או]ן געשלעכטס־קראַנקהייטען
[...]אַנאַ 7 (פריהער 43), טעלעפאָן 141-32
[...]שעה׳ן 8—10, 12—2 און 5—8 אָוונט

לאַגע פון יודען אין ליטע
אין דער בעלייכטונג פון דער ליטווישער רעגירונג
ערקלערונג פון אינערן־מיניסטער, גענעראַל טשאַפּליקאַס

קאַוונע, (יט"א. אין צוזאַמענהאַנג מיט בעהויפּטונגען וואָס זענען לעצטענס געהאַט ערשינען אין דער ענגלישער פּרעסע און לויט וועלכע „די ליטווישע רעגירונג האָט ערקלערט קריג די יודען" האָט דער ליטווישער אינערן־מיניסטער גענעראַל, יוליוס טשאַפּליקאַס ערטיילט דעם קאָרעספּאָנדענט פון דער יודישער טעלעגראַפען אַגענטור אַן אויספירליכע ערקלערונג וועגן דער האַלטונג פון דער ליטווישער רעגירונג לגבי דער יודישער בעפעלקערונג.

אין ליטע — ערקלערט גענעראַל טשאַפּליקאַס — געניסען פון פולער רעכטסגלייכהייט אַלע בירגער אָהן חילוק פון נאַציאָנאַליטעט אָדער גלויבען, און די רעגירונג איז ענטשלאָסען צו בעקעמפען מיט דער אויסערסטער ענערגיע אַלע פּרובען צו זייען ראַסען־שנאה צווישען דער בעפעלקערונג. אַזוי למשל, זענען דורך דער רעגירונג לעצטענס ענערגיש אונטערדריקט געוואָרען די פּרובען אַרויסצורופען אַנטי־יודישע אומרוהען אין איניגע פּראָווינץ שטעטלעך, די יודישע בעפעלקערונג האָט אויסגעדריקט איהר אַנערקענונג פאַר דער האַזיגער אַקציע פון דער רעגירונג, די דאָזיגע אומרוהען זענען לעצטענס געווען בכלל די איינציגע וואָס האָבען פּאַסירט אין ליטע; אַפּגעזעהען פון זיי, ווערט ניט געשטערט די צוזאַמענאַרבייט פון ליטווינער מיט יודען.

די מורא, וואָס איז אַרויסגערופט געוואָרען אין אויסלאַנד מחמת דעם אַז די צוזאַמענקונפט־ענסטען פון האַנדלערסער וועלען שווער טרעפען די לאַגע פון יודישע האַנדוורקער אין לאַנד. איז אונבעגרינדעט היות די רעגירונג האָט געענדערט איהר שטעלונג אין דער פראַגע, און דאָס ענטשפּרעכענדע געזעץ האָט שוין ניט קיין אַקטועלע בעדייטונג. דער גאַנצער פּראַקטישער קאָמפּלעקס פון האַנדווערק אין ליטע זאָל ענדגילטיג בעטראַכט ווערען דורך דער האַנדווערקער־קאַמער, וואָס וועט איצטער געשאַפען ווערען. די פּעשלוסען פון דער קאַמער וועלען זיך רעכענען מיט די אינטערעסען פון גאַנצען האַנדווערקער־שטאַנד אין ליטע, פאַרן אַרויסגעבען דאָס געזעץ וועט מען זיך אויך מישב זיין מיט די יודישע האַנדווערקער.

איך קען אויך פערזיכערען — האָט דער מיניסטער ערקלערט — אַז אויב דאָס געזעץ זאָל ווען־עס אין אַרויסגעגעבען ווערען וועט עס נישט אָנרירען די פּרנסות פון די אַלטע יודישע האַנדווערקער. דאָס געזעץ וועט זיך בלויז בעציהען אויף דעם האַנדווערקער־נאַכוואוקס, ד.ה. אַלע פּערזאָנען וואָס וועלען זיך אויסקלייבען אַן אומנות נאָכדעם ווי דאָס געזעץ וועט אַריין אין לעבען.

עס וועט אויך נישט אָנגערירט ווערען דער מצב פון יודישען לעהרער. ס'איז אמת אַז להבא וועלען לעהרער מוזען דורכמאַכען אַלגעמיינע בילדונג אין ליטווישע סעמינאַרען, די רעגירונג האָט אָבער נישט בדעה צו פערווערען קורסען וואו יודישע לעהרער זאָלען זיך ספּעציאַליזירען אין יודישע לימודים. זעלבסטפערשטענדליך, מוז יעדע איניציאַטיווע אין דער היינזיגער סוגיא פון די מינדערהייטען גופא. די רעגירונג אָבער וועט מען אַלדאַס מעגליכע אויסצר־פיהרען די דאָזיגע לעגיטימע פאָדערונגען פון די מינדערהייטען.

וואָס שייך דער פראַגע פון אַ רעפּרעזענטאַנץ, האָט נישט די רעגירונג פּרעה אויפצוצווינגען די יודען איהרע פּלענער. די רעגירונג האָט פעסטגעשטעלט, אַז זי בעטראַכט די אגודת הרבנים בלויז אַלס פּראָפעסיאָנעלען פערבאַנד, אָבער דאָס איז געשעהען אויס פּאָרמעלע סטאַטוט טעמים. די אגודת הרבנים וועט אַלזאָ נישט אונטערליגען דעם קולטוס־מיניסטעריום און וועט נישט קענען אונטערנעהמען קיין שום אופיציעלע שריט אין בעצוג אויף דער יודישער געמיינשאַפט, דער פּלאַן וועגען אַ יודישען קאָנסיסטאָריום מיט אַ רב־הראשי איז פאַר די יודען נישט בינדענד און די רעגירונג וועט גאָרנישט טון כל־זמן די יודען וועלען נישט קומען צו קיין הסכם און נישט פאָרשטעלען דער רעגירונג זייערע קאָנקרעטע פאָרשלאָגען.

עס איז אויך נישט ריכטיג — מיינט דער מיניסטער — צו בעהויפּטען, אַז יודען אין ליטע געניסען נישט פון רעכט אויף העכערער בילדונג אָדער אַרבייט אין עפענטליכען דינסט. דער פּראָצענט יודען אין די פרייע בערופען איז אַ הויכער וואָס שייך ווידער דעם ציוויל דינסט זענען די אַליין קענטיג נישט זעהר אין איהם פּראָפּאָרציאָנעל. דאָך זענען מעהרערע יודען בעשעפטיגט אין דער פּאָליציי אין אַנדערע רעגירונגס־דינסטען און טייל יודען פערנעהמען אפילו הויכע פּראָפּאָרציאָנעלע מלוכה אַמטען.

וואָס שייך דער ווירטשאַפטליכער לאַגע פון לאַנד מוז אונטערגעשטראָכען ווערען אַז די רעגירונג ריכט נישט אָן דעם פּרינציפּ פון פרייער קאָנקורענץ און עס איז דעריבער נישט אמת די בעהויפּטונג וועגען חדיפות אָחער בעגרענצונגען וואָס זאָלען זיך בעציהען אויף יודען, זאָגאָר אין פּלאַקסמאָנאָפּאָל האָבען יודישע סוחרים די מעגליכקייט פריי צו קאָנקורירען מיט די מלוכהשע קאָאָפּעראַטיווען, און זיי קאָנקורירען אויך מיט זיי מיט אַ בעדייטענדען ערפאָלג.

וואָס שייך דעם אַלגעמיינעם פּאָליטישען מצב פון לאַנד — האָט דער אינערן מיניסטער פערענדיגט זיין ערקלערונג — וועלען די יודישע אינטערעסען זאַהלפּילטיג פערטראָטען ווערען אין נייעם פּאַרלאַמענט, וואָס וועט בקרוב גערופען ווערען. די יודישע רעפּרעזענטאַנץ וועט בעשטעהען פון לפּחות צוויי דעפּוטאַטען אויף דער אַלגעמיינער צאָהל 50, ווי איהר זעהט, אַלזאָ, איז נישטאָ קיין וואָרט אמת אין די פעריכטען, לויט וועלכע די יודען אין ליטע זאָלען כלומרשט ווערען גערודפט. ביי מעהרערע געלעגענהייטען האָט די רעגירונג אויסגעדריקט איהר אָביעקטיווע האַלטונג לגבי אַלע בירגער, אָהן אונטערשיד פון נאַציאָנאַליטעט און גלויבען. די ליטווישע רעגירונג האָט דעם דאָזיגען פּרינציפּ טריי אָפּגעהיט אין דער פערגאַנגענהייט און איז ענטשלאָסען איהם טריי אָנצווענדען אויך אין דער צוקונפט.

אַביסעלע קיבי[ץ]
(הומאָר פון טאָג)

—*※*—

ביים אַלגעמיינעם טיש פון אַ האָטעל דערלאַ[...] קעלנער אַ שיסעל מיט פיש.

ווען ער איז צוגעגאַנגען צום עק טיש, וואו [...] געזעסען אַן אַריסטאָקראַט מיט אַ פּשוט'ן ייד, [...] בליבען מעהר נישט ווי צוויי שטיקלעך פיש — [...] סערם און אַ קלענערס. האָט דער ייד גענומען [...] סעהר שטיקעל. דעם אַריסטאָקראַט האָט עס [...] און ער האָט געזאָגט:

— אַן אָנשטענדיגער מענש רעכענט זיך מיט [...] טען.

— איהר וואָלט דאָך גענומען דאָס קלענ[...] קעל, ווען איהר וואָלט געווען דער ערשטער?

— פערשטעהט זיך, אַז יאָ!

— האָט איהר דאָך דאָס קלענערע, איז וואָ[ס] דער בעס?

* * *

קלמן: וואָס פאַר אַ סאָרט פאַמיליע זענען [...] דעלמאַנס?

זלמן: איך וועל דיר גלייך זאָגען: זיין [...] לידער, וואָס קיינער לייענט נישט: זיין טאָכ[...] בילדער, וואָס קיינער קויפט נישט, און ער [...] שרייבט טשעקען, וואָס קיינער וויל נישט או[...]

* * *

טאָן: טאָלסטאָי האָט געזאָגט: אַלעס שלעכ[...] פון די פרויען.

פרוי: ער האָט געהאַט רעכט. די מענער [...] פון די פרויען.

* * *

מאַן (נאָך אַ קריגעריי מיטן ווייב): [...] אינסטרומענטען האָט מען שוין אויסגעפונען. [...] וואָלט געקומען איינער און נאָך אויסגעפונע[ן] אַהן אַ ווייב!

וויכטיגע ענטשיידונגען פון העכסטען געריכט

אַ נייער בעל־הבית מעג קינדיגען אַן אַרבייטער פאַר אַ חטא ביים אַלטען

אַ נייער אונטערנעהמער מעג בעשטראָפען אַן אַרבייטער פאַר אַ פערשילדיגונג, וואָס איז בעגאַנגען געוואָרען ביים פריהערדיגען אונטערנעהמער.

גייסטיגע אַרבייטער

בכדי אַ פערקויפער אָדער עקספּעדיענט זאָל בילדונג זאָל אַנערקענט ווערען אַלס גייסטיגער אַרבייטער איז ווייניג, וואָס ער האָט שוין פאַרן 31. דעצעמבער 1928 געאַרבייט אויף אַ פּאָסטען אַלס פערקויפער אָדער עקספּעדיענט. נאָר ער מוז אויך נאָך בעווייזען, אַז שוין דאַמאָלס האָט ער גענאָסען פון דער רעכט אַלס גייסטיגער אַרבייטער (געווען פערזיכערט אין זאַו.פ.או. בעקומען אַ חודש אורלויב א. אַזוי ווייטער).

פּאַטענטען - קאַטעגאָריע

די קאַטעגאָריע פון אַ פּאַטענט פאַר אַן אינדוס־טריע־אונטערנעהמונג איז אָפּהענגיג פון דער צאָהל בעשעפטיגטע אַרבייטער. אפילו, ווען מ'בעשעפטיגט בלויז צייטווייליג אַ גרעסערע צאָהל אַרבייטער, מוז מען אויך שוין אויסקויפען אַן ענטשפּרעכענדע קאַטעגאָריע פּאַטענט.

אויפלעזען אַרבייטס - אָפּמאַכען

אַן הפסקה אין דער אַרבייט צוליב אַ קראַנקהייט, וואָס דויערט איבער 3 חדשים, בערעכטיגט אויטאָמאַטיש אויפצולעזען דעם אַרבייטס - אָפּמאַך. אין אַזאַ פאַל פערלירט דער בעטרעפענדער אָנגעשטעלטער אויך זיין רעכט אויף אורלויב.

אויב אַן אָנגעשטעלטער ווערט געקינדיגט אין נאָוועמבער און די קינדיגונג דאַרף זיך ענדיגען אין פעברואַר, קוים בעקומט ער תיכף אויסגעצאָהלט די 3־חדשים'דיגע ענטשעדיגונג, האָט ער נישט קיין רעכט אויף אורלויב פאַר די 2 חדשים פון נייעם יאָהר דאַרף ער אָבער אָפּאַרבייטען דעם קינדיגונגס־טערמין, האָט ער יאָ רעכט אויף אַזאַ אורלויב.

הכנסה - שטייער

שותפות'ן מיט בעגרענעצטער האַפטונג אַלס יו־רידישע פּערזאָנען, צאָהלען שטייער פון דער גאַנצער הכנסה, וואָס זיי צאָהלען אויס די בעזונדערע שותפים אין פאָרם פון ריווחים און די שותפים גופא זע־נען ווייטער אַלס פיזישע פּערזאָנען מחויב צו צאָה־לען שטייער פון הכנסה בעזונדער לויט די בעקומענע ריווחים.

די אויסנאַפּען אויף פערבייטען אויסגעניצטע מאַשינען־טיילען מיט נייע האָרפּען אַנערקענט ווע־רען פאַר האָטעלס־קאָסטען.

רעקען שטייערען־חובות מיט ווערט פּאַפּירען

דאָס פינאַנץ־מיניסטעריום האָט פונאַנדערגע־שיקט צו די בעטרעפענדע פינאַנץ־אַמטען אַ גע־נויע אינסטרוקציע, ווי אַזוי אַנצונעהמען פערשידענע ווערט־פּאַפּירען אַלס רעקונג פאַר פאַלגענדע שטייער חובות.

אַלזאָ אָבליגאַציעס פון דער 4 פּראָצענטיגער קאָנסאָלידאַציע־הלוואה װערען אָנגענומען והערען לויט נאָמינאַלען מאָריף פאַר פערלענגטע שטייערען

פון ירושות און מתנות, אויב דער פערמע[ג]ען שטייגט נישט די סומע פון 25 טויזענט [...] אַ צאָהלען. דער בעל־חוב איז נישט מחויב [...] זען, פון וואַנען די פאַרגעשטעלטע אַבל[...] שטאַמען.

די אָבליגאַציעס פון דער 5־פּראָצענטי[גער] וועכסיע - הלוואה פון 1924 יאָהר פון יערע[ן] דער 6־פּראָצענטיגער נאַציאָנאַלער הלוואה [...] שרייבענעם פעזיצער ווערען אָנגענומען אַל[ס] פאַר פאַלגענדע: פּאַכען, אומזאַץ, הכנסה, מיליטער - שטייערען און שטייער פון אומ[...] כע גיטער.

אָבליגאַציעס פון דער 6־פּראָצענטינע[ר] נאַלער הלוואה ווערען גענומען אויפן חש[בון] פאַלגענדעם ירושה־ און מתנות־שטייער.

סקריפּטען פון חובות פון מלוכה־אוצ[ר] אָנגענומען אויפן חשבון פון פאַלגענדע: הכנסה, פערמעגען, ירושה און שטייער פון [...] וועלכע זענען צאָהלבאַר פאַרן 1. אָקטאָבער [...]

אין אַלע פאַלען ווערען אויך אַריינגערע[כנט] מלוכה - צושלאַגען, ציגזען און עקזעקוציע[...]

Dr. med.
Sadokierski
כירורג פון צייהן און יאַסלעס
Piotrkowska 164 tel 114-20.

Doktór Z.
[H]enrykowski
ספּעציעל־אַרצט פאַר מענער - [...]
ווענערישע און הויט־קראַנקהיי[טען]
טראַוגוטאַ 9 טעל. [...]98
נעמט אָן פון 8—11 און פון 6—9 [...]
זונטאָג פון 9 פריה ביז 12.30 [...]
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע [...]

ר. מלאַד

דאָן־דאַמינגאַ

ראָמאַן

נאָכדרוק אין אַ טאָג - צייטונג, אפילו טיילווייז — פערבאָטען.

76

„זיין מערכה איז געווען, וואָס ער האָט זיך אָפּ־געטראָגען צו זיין זיידען, אַ נישט וואָלט איך סירוּי־אָוועק, די פיינער זייגע האָבען זיך שוין אָנגעהויבען קרישלען.

„בין איך אויסגעלייזט געוואָרען פון גלות און גוי־שע הענט".

אָט אַזוי פלעגט זי דערציילען מיט אַ בעזונדער רער הנאה, איהר „פערגאַנגענהייט".

פונדעסטוועגען איז מאַניעלע נישט צוריק אַנגע־קומען אין אַ „הויז". זי האָט צו פיל שטאָלצירט מיט איהר שיינקייט, איהרע אויסגעלערנטע אַריסטאָ־קראַטישע מאַניערען, איהר גראַציעזקייט און דאָס רע־דען פראַנצויזיש, ווי וואָסער האָט איהר צוריקגע־האַלטען אַז זי זאָל זיך אַראָפּלאָזען אַזוי נידעריג, און האָבען צו טון מיט שיכורע מאַטראָסען.

עס איז איהר קיין גרויסע אַרבייט נישט פּאַרגע־שטאַנען, און שוין ביי דעם ערשטען בעזוך אין „האָר יאַל קלוב" האָט זי זיך בעקענט מיט „אויגעם א האָר" און איז מיט איהם געגאַנגען וואוינען פאַר א שטיקעל צייט.

פון דעמאָלט אָן ווייסט זי שוין אַליין נישט און געדענקט נישט די מענער איהרע, אָדער זי האָט אי־בערגעלאָזט איגנאָרירען דעריבער, אָדער זיי האָבען איהר איבערגעלאָזט אַלהאָם גוטס און פערשוואונדען.

מאַניעלע האָט זיך אָבער נישט דערוואַרטעט פון איהרע „שוועסטער און ברידער", ווען זי האָט גע־הערט אַז אויף דער „פּראַזע" טוט זיך עפּעס אויף טיי־שען און בעגט, אַז די „קינגעלעך פון דער אַגאַ" מוען אין „אין טויט אַריין", אַז עס גייט אַ מלחמה אויף לעבען, אַז די „פיגעט" שלאָגען זיך נאָר מיט איי־זערנע הרגנער און מען פערטרייבט ס'איהרע פון דער ליכטיגער שיין דעמאָלט האָט זי אָראָפּגעזידערט פון דער קיהלער שטאָט פעטראָפּאָלים, וואָס טעפּינט זיך אויף די בערג, אין דער הויך איבער ריאָדע־זשאַנייראָ, זיאַיז געקומען ווי אַ גענעראַל און ווי אַ כאָלדאַט צום שלאַכטפעלד, בעוואָפענט מיט רעקאָ־מענדאַציעס צו אַלע „הויכע לייט" פון דער פּאָליציי, זי האָט זיך אַריינגעוואָרפען אין פערטיידיגונגס - קאַמף פאַר איהרע ברידער, וואָרום די מלחמה צווי־שען די „ווייטישע" און „פּלאַטע" האָט זיך גענאָל־טען אין איין צופלאַקערען.

פּונקט ווי אין סאַן־פּאַולאָ אַזוי האָבען אויך אין ריאָדע־זשאַנייראָ אָנגעהויבען צו קומען יודען פון דעם קלייטעם בעסאַראַבער שטעטעל סעקאָריאַן.

אין ריאָ־דע־זשאַנייראָ האָבען יודען תיכף נער מוזט זיך פערווען אויפן דייטשען אָפּשטאַם אָנגע־בענדיג זיך אַלס „אַלעמאַנס", האָבען זיי געוואָלט פער ווישען זייער שטאַם־שייכות מיט צעטרליכער יאָהרען פריהער אַלס פּוילישע און זיך פונאַנדערגעשפּרייט מיט טונקעלע פּרנסות.

ביים מיטעלען ריער פיהנער האָט זיך אויפגע־בילדעט אַזאַ בעגריף, אַז איינעמליך אַלע „פּאָלאַ־קאַס" וואָס דאָס מיינט מען יודען, זענען „אַנגע־שטעלט" ביי דער בעשעפטיגונג.

בלויז נאָר די, וואָס האָבען געהאַט אַן אָפּעניעם פּליק אין האָבען געקענט פונאַנדערשיידען, האָבען געוואוסט אַז די פּראַנצויזען פיהרען אָן דעם פרויען מסחר אין דעם בריטסטען מאַסשטאַב. און אַז די פּוילישע און רומענישע יודען זענען נאָר נאָכשפּי־רער און נאָכשלעפּער אין דעם גרויסען אינטערנאַ־ציאָנאַלען וואָגען וואָס פאָהרט איבער דער וועלט מיט דעם דאָזיגען האַנדעל...

די פראַנצויזען און גריכען האָבען אָבער קיינמאָל עפענטליך און פריוואַט נישט דעמאָנסטרירט דאָס אַנגעהעריגקייט צו זייערע פעלקער. זיי האָבען מיט זיך פאַרגעשטעלט יעדער אַן'אינדיווידואום, אָדער אַלע — מיטגלידער פון זייער וועלט־אָרגאַניזאַציע.

אַנדערש איז געווען מיט די יודישע ווייסע הויזמ־העגדלער, זיי האָבען אויפגעשטאַכען; די אייגען פון די איינוואוינער מיט זייער פרום־יודישקייט.

ווען אַנדערע פון זעלביגען מין האָבען זיך פער־שמאַלצען מיט דער אַלגעמיינער בעפעלקערונג פון שטאָט, האָבען די יודען טעשאַפען אַ געטאָ פאַר זיך. אָפּגעטיילט זיך מיט בעזונדערע פיהרונגען, מיטגע־בראַכט די מנהגים פון זייערע קליינע שטעטלעך, און אָנגערגעשטראָכען אין דער ווייטער, פרעמדער מדי־נה זייער „פינטעלע יוד".

די אימיגראַנטישע יודען אין ריאָ האָבען שוין גע־גראָפען אַן'אַרטאָגיזירט „יודענטום" מיט זייערע בשר'ע רעסטאָראַנען, מיט אַ שוהל, אַ קלוב און אַ „סאָסידאַרע פיר הילפע און אונטערשטיצונג".

די ערשטע צייט האָבען די ווייסע שקלאַפען־העגד־לער געוואָלט אַרויסווייזען זייער רחמנות און פּאַרמ־הערציגקייט צו די „ליידענדע ברידער", די וואָס זיי־נען געשלאָפען ווי דורך אַ בראַנד פון די אַלטע היי־מען, זוכען ברויט און אַפּרוה, האָבען מיט זייער חוש דערפיהלט פון וועלכע קוואַלען עס פליסט צו זיי דאָס באַרעמהערציגקייט און עס אָפּגערוקט פון זיך.

עס איז באַלד אַריינגעטראָטען אַ פיינדשאַפט, אַ שנאה צווישען די צוויי קלאַסען פון „יודענטום", די נייע אַריבערגעקומענע, וואָס האָבען נישט געהאַט קיין אַנדער אויסוועג צו ציהען זייער חיונה, האָבען זיך געלאָזט איינשפּאַנען אונטערן יאָך פון פּעדלע־ריי און געמוזט קלאַפּען איבער די טירען פון די ריער איינוואוינער, און אויסנוצען זייערע פּחי־רות אויף אויסצוצאָהלען, און די אַלטע, די איינגע־זעסענע „יודען" זענען געווען צעליזט און און זיך געבאָרען אין גאָלד...

פון בוענאָס איירעס איז אָנגעקומען [...] פאַר די „לינקע" (ווי מען האָט זי פריהער [...] דער נאָמען איז געווען קורץ „טמאים", און [...] נע מחנה האָט אָפּגעהיטען דעם גורל פון [...] נויפמישען זיך, פון נישט צוזאַמענגיסען [...] זיין אָפּגעזונדערט און דערווייטערט.

די „טמאים" האָבען געפיהלט אַז עס גלי[...] אַרויס אַ פּאָזיציע פון אונטער זייערע פיס [...] קיים", אַז זיי אַליין וועלען פו [...] נישט האָבען די שליטה אויף דעם ראָווים [...] טייל פון זיי האָבען זיך משער געווען אַ[...] וועט מען מיט די וויטישע נישט אָפּשניי[...] דום זייער צאָהל דערנענטערט זיך צו [...] פון לאַנד וואָס אַמאָל אַלץ מעהר און מעהר [...] קאָן נאָך זיין, אַז די „יאַלחען" וועלען [...] די קעפּ אויפהויבען...

דער אימיגראַנטישער עולם האָט גענו[...] פיבות נישט נאָר צו זיין פונדערווייטענס [...] „טמאים", זיי צו „לאָזען לויפען" נאָר [...] אַ קאַמף, עס איז געווען נויטיג פּשוט דעס [...] די גאַנצע געזעלשאַפטליכע מיינונג פון ריא[ו] ניירא אין געווען, אַז אַלע יודען פון דער [...] וועלט זענען אַזעלכע.. עס איז כמעט געווא[...] מאָדערע־זאַך ביי די רעפּאָרטערס פון די ריש[...] נע, דווקא צו קומען אין געזעלשאַפט פון [...] און זיי פּאָטאָגראַפירען פאַר זייערע בלעט[ער] ציעל אין געוויסע מאָמענטען, ווי בשעת [...] זיצען שבעה, נאָך אַ „נקבה", און אין די [...] נע צייטען האָבען זיי נאָר איינגעפיהרט א[...] צוזאַמענגעם פון יום־כפור איז געווען גע[...] אַלע אויסגאַבען בילדער פון דער פרויען[...] שער שוהל, ווי די „מיידלעך וויינען ביי [...] די מענער זענען איינגעהילט אין טליתים [...] תורות אין די הענט...

(פאָרטזעצונג קומט)

נייער פאָלקסבלאַט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאָלקסבלאַט

מאָרגען די ערשטע יאָהרצייט פון מאַרשאַל פּילסודסקי

גרויסע טרויער-פייערליכקייטען אין לאָדז

מאָרגען פאַלט אויס די ערשטע יאָהרצייט פון מאַרשאַל יוזעף פּילסודסקי. אין גאַנצען לאַנד קומען פאָר גרויסע טרויער-פייערליכקייטען, וועלכע זע־נען אויך פאַרבונדען מיט דער קבורה פון פּילסודסקי'ס האַרץ אין ווילנע.

דער פּראָגראַם פון די פייערליכקייטען אין לאָדז איז פאָלגענדער:

היינט אין אָוונט וועלען אַרויסגעהאַנגען ווערען שוואַרצע טרויער-פאָהנען אויף די בנינים.

מאָרגען, דעם 12. מאַי, 9 פריה גאָטעס־דינסטען אין די שוהלען און קירכען פון אַלע אמונות. טרויער-מאַרשען. 10 פריה ווערט אין דער קאַטעדרע אָפּגע־היטן אַ פייערליכער גאָטעסדינסט.

11.30 פאַרמיטאָג. ווערט אויף פּעטריקאָווער 104 אויפגעשטעלט ווערען אַ ביוסט פון מאַרשאַל פּיל־סודסקי און פאַרן ביוסט וועלען דעפּילירען אַלע מי־ליטערישע פאָרמאַציעס, וואָס סטאַנציאָנירען אין לאָדז.

1 מיטאָג ווערט אויפן פּלאַץ וואָלטשאַנסקי פאָר־קומען אַ גרויסער טרויער־פאַרזאַמלונג אונטערן פריען הימעל. אין דעם מאָמענט, ווען דעם מאַר־שאַלס האַרץ ווערט בעערדיגט ווערען, וועלען קלינגען די גלאָקען פון די קירכעס און ס'וועלען פייפען די סירענעס. אויך דער ראַדיאָ ווערט געבען ספּעציעלע סיגנאַלען. אין דער זעלבער צייט ווערט אָפּגעשטעלט ווערען דער פּוס און ראָד-פאַרקעהר. די בעפעלקער־רונג ווערט ענטבלויזען די קעפּ און מיט 3 מינוט שווייגען בעערען דעם אָנדענק פון מאַרשאַל יוזעף פּילסודסקי.

8 אין אָוונט וועלען אויפן האַלער-פּלאַץ זיך פאַרזאַמלען פאָרשטעהער פון מיליטערישע און גע־זעלשאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס. 8.45 אָוונט וועלען אָפּגעגעבען ווערען האָנאָר־שאָסען.

דעם 12־טען מאַי, אין טאָג פון די טרויער־פייער־ליכקייטען, וועלען נישט טעטיג זיין די טעאַטערן און קינאָס. אויך אין די לאָקאַלען ווערט פאַרבאָטען ווע־רען קאָנצערטען.

די שטאָט ווערט זיין דעקאָרירט מיט שוואַרצע פאָהנען.

אין די שולען קומען נישט פאָר קיין לימודים.

* * *

מאָרגען 9 אַ זייגער אינדערפריה קומט פאָר אין אַלטשטעטישער שוהל אַ גרויסער טרויער־פייערליכ־קייט צו דער ערשטער יאָהרצייט פון מאַרשאַל פּיל־סודסקי.

אין דער גרויסער סינאַגאָגע ווערט פאָרקו־מען אַ גאָטעס־דינסט פאַר די שילער פון די יודישע שולען.

אויך אין דער ווילקער שהול ווערט פאָרקומען אַ טרויער־אזכרה.

—*×*—

פאַרענדיגט דעם שטרייק אין האַראַקס פאַבריק

(אַ) פרייטאָג און שבת — 40 שעה — האָט געדויערט די קאָנפערענץ אין קרייז־אַרבייטס־אינ־ספּעקטאָראַט וועגען ליקווידירען דעם אָקופּאַציע־שטרייק אין האַראַקס פאַבריק (רודע פּאַביאַניץ).

עס איז געקומען צו אַ הסכם און עס איז אונ־טערגעשריבען געוואָרען אַ ליקווידאַציע־פּראָטאָקאָל.

נעכטען בייַנאַכט האָבען די אַרבייטער, נאָך 5 וואָכען שטרייקען, פאַרלאָזען די פאַבריקס־מויערען, און היינט טרעטען זיי צו צו דער אַרבייט.

ערב אַ שטרייק פון די מעטאַלאָוצעס

נעכטען איז אין פילהאַרמאָניע־זאַל פאָרגעקו־מען אַן אַלגעמיינע פאַרזאַמלונג פון מעטאַל־אַר־בייטער.

עס איז, אין אַ רייה רעפעראַטען און אין דער דיסקוסיע אַרומגערעדט געוואָרען די פראַגע פון שליסען אַ קאָלעקטיוון אָפּמאַך אין דער מעטאַל־אינדוסטריע.

כידוע, האָבען די ביז־איצטיגע אונטערהאַנד־לונגען נישט געגעבען קיין רעזולטאַט.

עס איז בעשלאָסען געוואָרען ווייטער צו אונ־טערהאַנדלונגען.

דער שטרייק־קאָמיטעט איז בעפולמעכטיגט גע־וואָרען, אין פאַל ווען די ווייטערדיגע אונטער־האַנדלונגען וועלען נישט האָבען קיין פעולה — זאָל פּראָקלאַמירט ווערען אַ שטרייק.

די לויה פון דעם טראַגיש־אומגעקומענעם פאַגאַטאָוויץ־סאַניטאַר

(אַ) נעכטען איז פאָרגעקומען די לויה פון'ם טראַגיש־אומגעקומענעם סאַניטאַר פון דער שטאָט־פאַגאַטאָוויץ, דעם 48־יאָהריגען באָלעסלאַוו שטי־בעל, וועלכער איז דערשאָסען געוואָרען דורך דעם גייסטיג־קראַנקען ביידאַ (ליפּאָווע 58).

אין דער לוי׳ה האָבען זיך בעטייליגט פאָר־שטעהער פון דער שטאָטישער מאַכט מיט'ן פּרע־זידענט גלאָזעק בראש, פיל דעלעגאַציעס א.א.וו.

דער קרייז־צוזאַמענפאָהר פון יונג־דאָרף־פערבאַנד

(אַ) ווי מיר האָבען שוין געמאָלדען, איז נעכ־טען אין לאָקאַל פון שטאָט־ראַט פייערליך (גע־עפענט געוואָרען דער קרייז־צוזאַמענפאָהר פון יונג־דאָרף־פערבאַנד.

די איבער 500 דעלעגאַטען פון די 12 אָפּ־טיילונגען פון דער לאָדזער וואָיעוואָדזטווע זענען צום צוזאַמענפאָהר געקומען אין בונטער קליידונג.

עס האָבען געהאַלטען גרעסערע רעדעס דער וואָיעוואָדע, ה' האַוקע־נאַוואַק און דער שטאָט־פּרעזידענט, ה' גלאָזעק.

דער צוזאַמענפאָהר האָט אַרויסגעשיקט פאַר־עהרונגס - דעפּעשען צום מלוכה־פּרעזידענט, גענע־ראַל רידז־שמיגלי, און אַגראַר־מיניסטער פּאָניאַטאָווסקי.

עס איז אַרומגערעדט געוואָרען די סטאַטוט־פראַגע און ס'איז געוואָהלט געוואָרען אַ פערוואַלטונג.

נאָכ'ן פאַרענדיגען די פערהאַנדלונגען זענען די דעלעגאַטען אַוועק בעזיכטיגען לאָדז.

2 אַרבייטער פרייגעשפּראָכען

אָפּקלאַנגען פון פּראָטעסט־שטרייק געגען אנטיסעמיטיזם

(—) דאָס קרייז־געריכט האָט בעפרייט 2 יו־דישע אַרבייטער אברהם לובינסקי און ישראל קליינ־מאַן, וועלכע זענען אָנגעקלאָגט געוואָרען דורך דער פּאָליציי איך שטעלען אַ ווידערשטאַנד דער פּאָליציי און טעראָריזירען יודישע אַרבייטער, בעת'ן פּראָטעסט־שטרייק געגען אַנטיסעמיטיזם, וועלכער איז פּראָקלאַמירט געוואָרען דורך דעם „בונד", אין גאַנץ פּוילען און אויך אין לאָדז.

דאָס סטאַראָסטע־געריכט האָט זיי פערמשפּט צו דריי טעג אַרעסט. די פערמשפּטע האָבען אַפּעלירט אין קרייז־געריכט. זיי האָבען זיך פערטיידיגט דער־מיט, אַז זיי זענען געווען צופעליגע פערבייגעהער. דאָס געריכט האָט ביידע פרייגעשפּראָכען.

כוליגאַנעס טעראָריזירען

די יודישע איינוואָהנער אין ראַדאָגאָשטש

די לעצטע צייט „אַרבייט" אין ראַדאָגאָשטש אַ באַנדע כוליגאַנעס, וואָס בעפאַלט און שלאָגט יודען מכות רצח.

פאַרגאַנגענעם שבת צו נאַכט, האָט מען ביים יודישען פריזירער, נטע העכט, אויסגעהאַקט אַ שויב.

ווען דער יודישער קרעמער יוסף גליקסמאַן פון זגערזשער 136, האָט גערופען פּאָליציי, האָט ער בעקומען מיט אַן אייזערנעם פּרענט און געשפּאַל־טען דעם קאָפּ. פּאָגאָטאָוויע האָט דעם שווער־פער־וואונדעטען ערטיילט הילף.

טעאַטער „ראַזמאַיטאָשטשי"
ציגעל - גאַס 27. טעל. 25-112.
דיר.: דוד צעלמייסטער.

היינט, 9 אָוונט
אייַלט צו זעהען דעם גרויסן רעוויו-ספּעקטאַקל
„אַ וועלט מיט נסים"
מיט דער פּאָראָדיע אויף „יאַשע קאַלב". מאָנטאַזש און רעזשי: ש. דזשיגאַן און י. שומאַכער
אונזער אַנסאַמבל (לויט א. ב.): אָפּענהיים מ., גראָסבערג חנה, גאָדיק וול., דזשיגאַן ש., היאַר סאַם, ראַפאַעל מאַלווינאַ, שיינע מרים, פּולאַווער מ. און שומאַכער י. קאָנפעראַנסיער: וול. גאָדיק.
אָנהויב פּונקט 9 אָוונט. דיר.: ד. בייגעלמאַן. בינע-לייט.: ב. שוואַרצשטיין

פאַרן אָפּפאָרן קיין לעטלאַנד און ליטע
נאָר נעצייילטע גאַסטשפּילן פון
„אַראַראַט"
קינסטל. אָנפ.: מ. בראָדערזאָן.

בעמערקונג: מאָרגען דינסטאָג, דעם 12 מאַי צוליב דער יאָהר-צייט פון מאַרשאַל פּילסודסקי ווערט נישט געשפּילט!

באַנדיטעריי און געשלעגען

(אַ) אויף נאַראַדאָווע-גאַס (מאַרישין) האָבען אומבעקאַנטע פערשוינען בעפאַלען און שווער צו־שטאָכען מיט מעסערס דעם 15־יאָהריגען קאַזשי־מיערוש מאַזובערט (נאַראַדאָווע 27). אין אַ שווע־רען צושטאַנד האָט איהם פּאָגאָטאָוויע אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

* * *

(אַ) אויף דער לעשנאָ-גאַס 12 איז בעת אַ געשלעג פערוואונדעט געוואָרען (צובראָכען עס־ליכע ריפען) דער 34־יאָהריגער אַרבייטער פראַנ־ציסעק שטיינהויזער (לעשנאָ 12).

פּאָגאָטאָוויע האָט איהם ערטיילט ערשטע הילף.

* * *

(אַ) בעת אַ געשלעג אויף דער פּאָזשיער־סקאַ 4 איז שטאַרק צושלאָגען און פערוואונדעט געוואָרען מיעטשיסלאַוו שיבעלאַנאָווסקי. אויך צו איהם האָט מען געמוזט אַרויס־רופען פּאָגאָטאָוויע.

זעלבסטמאָרדען

(אַ) אויף קראַשעווסקיעגאָ 18 האָט זיך ג'ע־סם'ט מיט עסיג-זויער דער 28־יאָהריגער היצראַנים פּיעטזשאַק.

אויף לימאַנאָווסקיעגאָ 23 האָט זיך געסם'ט מיט אַמאָניאַק דער 52־יאָהריגער אָסקאַר נייבערג. פּאָגאָטאָוויע האָט זיי ביידען ערטיילט ערשטע הילף און אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

* * *

אין טויער אויף לעגיאָנאָוו 42 האָט זיך מחמת שווערע נוים געסם'ט מיט יאָדינע די 15־יאָהריגע דאָרע קאַראַש — אַ היימלאָזע. פּאָגאָ־טאָוויע האָט זי אָפּגעפיהרט אין ראַדאָגאָשטשער שפּיטאָל.

Dr. med.
HALTRECHT
ספּעציעל-אַרצט פאַר הויט,-געשלעכטס קראַנקהייטען און מענער-שוועכע
האָט זיך איבערגעצויגען און נעמט אָן
פּיעטריקאָווער 161, טעל. 245-21
פראָנט דריטער שטאָק
פון 10 פריה ביז 2 מיטאָג און פון 7 ביז 9 אָוונט
זונטאָג פון 11 ביז 1 מיטאָג
פאַר פרויען אַ בעזונדער וואַרטע־זאַל
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פּרייזן

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאַנאַ 15. טעל. 07-149
ספּעציעל־אַרצט פאַר מענער - שוועכע־בע האַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג
נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט.
זונטאָג פון 9—1 פאַרמיטאָג
פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פּרייזען

מאַי

זון־אויפגאַנג	4.03
זון־אונטערגאַנג	7.22

...טאָג, 11 ...

...ו תרצו

...קיין ארץ־ישראל
...ליגע רייזעס. גוטע בעדינגונ־...ען. פּינקטליכע בעהאַנדלונג.
...קיין וויען 28 מאַי פון 75 זל.
...7 ימים אויף „קאַשטשושקאַ"
12/6 פון 400 זל.
...לענדישע הנחה־פּעסער קיין עסטרייך, ...טשעכאָסלאָוואַקיי און יוגאָסלאַוויען. ...פערשאַפט פון „אינטוריסט" אויספלוגען קיין רוסלאַנד.
...אינפאָרמאַציעס ערטיילט
דאָס יודישע רייזע־ביוראָ
Union Lloyd
PIOTRKOWSKA 42,
telefon 107-87.

פאַבאַר 1915

...טע מאָנטאָג, דעם 11־טען ה. ח.
...דער קאָמיסיע נומער 1 פון דריטען קאָמי־...ען, מיט די אותיות פון
(פון Kr, ביז'ן סוף) I, J, K
...ער קאָמיסיע נומער 2 פון 4 קאָמיסאַר־...מיט די אותיות:
K, L, Ł
...12 ד. ח. וועלען די קאָמיסיעס נישט אַמ...

אַפּטייקען.

היינטיגע נאַכט - דיזשור'ען

(...) היינט פינאַכט דיזשורירען: ל. שטעקעל ...סקאָוסקיעגאָ 37), ש. יאַנקעלעוויטש (אַלטער ...ק 9), מ. סטאַניעלעוויטש (פּאַמאָרסקאַ 91), א. ...ראָווסקי זאַוואַדזקאַ 45), ב. גלוכאָווסקי (נאַרו־...טאָוויטשאַ 6), ס. האַמבורג (גלובנאַ 50), ל. פּאַוו־...סקי (פּעטריקאָווער 307).

...ס קומט נישט קיין לאָקאַל־...שטייער פון זומערוואוינונגען

(אַ) ווי מיר דערוויסען זיך, דאַרף פון 1 ...צימערדיגע זומער־וואוינונגען נישט געצאָהלט ...ען קיין לאָקאַל־שטייער. אין פאַל, ווען אַזאַ ...ס געמאָהנט — דאַרף מען זיך ווענדען צו דער ...אויכט־מאַכט.

... בלויז אין קורציט־ערטער ווערט געצאָהלט ... קורציט־קאַרטען.

קלאַנג־קינאָ־טעאַטער
ZACHĘTA
זגערזשער 26.
היינט און פאָלגענדע טעג!
...פּרעכטיגער דאָפּעלטער שלאַגער־פּראָגראַם
— I —
דער הערליכער מעלאָדישער פילם
די
גאָלד־זוכערינס
אין די הויפּט־ראָלען:
WARREN WILLIAM
R. KEELER, G. ROGGERS.
— II —
גרויסע דראַמע פון דער העכסטער שפּאַנונג
א. ג.
„לעצטער סיגנאַל"
אין די הויפּט־ראָלען:
R. Barthelmess. Ch. Eylers.
פערקלענערטע פרייזען!
אָנהויב 4 נאָכמ. שבת און זונטאָג 12 בייטאָג.

די „מלחמה" איז אלעקסאנדער
צוליב... פוצען די שוהל

אלעקסאנדער (פון אונזער קארעספ.)
אין ק"ק אלעקסאנדער איז ליהודים, די אלעקסאנדערער יודען ארט יוניג, וואס עס טוט זיך אפ אין אונזער וועלטעל, גזרות, פערפאלגונגען, עקסצעסען — אלעקסאנדערער יודען שלאגען זיך באר... וועגען פוצען די שוהל.

אט איז די מעשה:

די שוהל אין אלעקסאנדער איז געבויט געווא רען מיט 32 יאהר צוריק. זייט די שוהל איז צופּגעבויט געווארען, ביז היינט, האט מען נאך אין דער שוהל פאר קיין גראשען רעמאנט נישט אריינגעלעגט. נו, איז נישט קיין חידוש, וואס דער סופים האט שוין געהאלטען ביים איינרייסען זיך, דאס איינגענע מיט די ווענד. ענדליך האבען די בעלי-הבתים אדורכגעפיהרט א זאמעל-אקציע, וואס איז געפיהרט געווארען פון שוהל-קאמיטעט, און די שוהל איז געווארען געפוצט אינעווייניג. האט עס דאך עפעס נישט געהאט קיין פנים.

פאריזאס גראד פון אינעווייניג, און פאריזאס נישט פון אויסעווייניג? האט מען יודער גענומען זיך צו פוצען פון אויסעווייניג.

האבען די קהלה-לייט נישט געקענט אריבערטראגען דעם „בזיון", און אנגעהויבען פערשידענע אנטריגעס. געציינגען, נישט צו געבען קיין געלד אויף דעם צוועק און אנדערע מיטלען. זיי האבען אזוי לאנג געטומעלט, ביז ס'האט זיך אין גרעם ענין אריינגעמישט דער סטאראסטע, און דער רעדזולטאט איז געווען, אז צוויי מיטגלידער פון שוהל-קאמיטעט זענען פערמשפט געווארען צו 3 טעג ארעסט (פאר שאפען געלד צו פוצען די שוהל.)

די טעג איז יודער געקומען צו א יוריסטער איזאנטורע ביים אנהויבען פוצען די שוהל פון אויסעווייניג. די איזאנטורע האבען געמאכט די איצטיגע קהלה-מושלים, שטערענדיג די בעלי-הבתים אנצוהויבען די ארבייט, בעת די ארבייטער זענען שוין געשטאנען ביי דער ארבייט. דער סוף איז געווען, אז די פאליציי האט געמוזט אינטערוועניר ען.

אט אזוי פיהרט אונזער „קהלה-מערהייט" אפּ צו סקאנדאלען, וואס מוזען זיך ענדיגען מיט איבערוועניצען. ס'וואלט שוין באמת צייט געווען, אז אין דער אלעקסאנדערער קהלה זאלען זיצען פעהיגע מענשען, וואס זאלען פערשטעהען די פליכטען וואס זיי נעמען אויף זיך אלס שליחי ציבור.

י. ל. הערשקאוויטש.

———*※*———

פראפ. דר. לאזרסון איז לאדז

היינטיגע וואך קומט קיין לאדז דער דעלעגירטער פון הויפט-דירעקטאריום פון קרן-קימת אין ירושלים פראפ. דר. מ. לאזרסון.

דר. לאזרסון, וועלכער איז איינער פון די בעדייטענדע פערזענליכקייטען פון א"י'דיגען ישוב, איז ארויסגעפאהרען פון ארץ ישראל שוין נאך די געשעהענישען אין לאנד. ער איז גוט בעקאנט מיט דער פאקטישער לאגע אין לאנד און מיט אלע ארץ-ישראל פראבלעמען.

מיטוואך אוועגד קומט פאר אין פילהארמאניע זאל א גרויסע מיטינג געווידמעט די געשעהענישען אין ארץ ישראל, אויף וועלכע דער חשובער גאסט וועט ארויסטראטען מיט א רעדע וועגען דער איצטיגער לאגע אין ארץ ישראל.

א בעראטונג וועגן „ציוניסטישן לעקסיקאן"

אונטער'ן פארזיץ פון ד"ר טארטאקאווער איז פארגעקומען אין לאקאל פון „וויזא" א בעראטונג פון געזעלשאפטליכע עסקנים געווידמעט דעם זאמעל-ווערק „ציוניסטישער לעקסיקאן", וואס גייט ארויס זינט א פאר חדשים אין ווארשע. דער ארויסגעבער פון ווערק, מאגיסטער בערנארד צוויבוים. האט רעפערירט איבער די געשיכטע פון דער דאזיגער אונטערנעהמונג און איבער די ארבייטען, וואס זענען ביז איצט אדורכגעפיהרט געווארען. דאס ווערק וועט ארומנעהמען 4 בענדער און וועט ארויסגעהן אין 40 העפטען. ביז איצט זענען שוין דערשינען 4 העפטען, צוויי ווייטערדיגע געפינען זיך שוין אין דרוק. אין רעדאקציע-קאלעגיום גייען אריין ד"ר שיפּער, ד"ר טארטאקאווער, ד"ר געלבער, פ. וואסערמאן און מאג. צוויבוים.

אין דער דיסקוסיע האבען זיך בעטייליגט ד"ר שווייג, ווענמייסטער, רעד. אוגער, ד"ר טארטאקאווער און פרוי בירגער. ס'איז דערנאך בעשלאסען געווארען צו שאפען אין לאדז א ספּעציעלען קאמיטעט פון פריינד פון „לעקסיקאן", אין וועלכען ס'געהען אריין פאלגענדע פערזאנען: ד"ר ברוירדע, רעד. אוגער, בורזינער, ווענמייסטער, מאקס ווישעוויאנסקי, ד"ר טארטאקאווער, י. פיקעלני, ד"ר עלענבערג, פרוי רעזניק און ד"ר שווייג.

די אהנפראצענטיגע גמילת חסדים
קאסע ביי דער קהלה

מי בעווארסט עקזיסטירט ביי דער לאדזשער יודישער קהלה א אהנפראצענטיגע גמילת-חסדים קאסע, וואס ענטוויקעלט א ברייט-פערצווייגטע טעטיגקייט און עהנטיילט הלוואות אלע שיכטען פון דער יודישער בעפעלקערונג אויף פראדוקטיווע צוועקען.

במשך פון איהר עקזיסטענץ האט די דאזיגע גמילת-חסדים קאסע ארויסגעגעבען הלוואות אויף הונדערטער טויזענדער זל. און דערמיט אפגעראטעוועט פיל הונדערטער משפחות און געשעפטען

דיירע פרנסה-קוועלען.

קענטשליך, אז די דאזיגע קאנסטרוקטיווע טעטיגקייט פון דער לאדזשער קהלה-פערוואלטונג האט זיך ערווארבען א נאמען און בעקומען אן אפּקלאנג סיי אין אויסלאנד שטאט און סיי מחוץ די גרעניצען פון לאנד.

לעצטענס האט איך מאת דער קהלה'שער גמ"ח קאסע פּראזענטירט דער „דזשאינט" און נאך עטליכע בעזוכען אסיגנירט פאר דער קאסע אן אינטעלעגענטער קרעדיט אין דער הויך פון 5000 זל.

אין דעם בריף צו דער קהלה וועגען דער דאזיגער אסיגנירטער סומע, בעצייכענט דער „דזשאינט" אויף פאלגענדען כאראקטעריסטישען אופן די טעטיגקייט פון דער קהלה'שער גמילת-חסדים-קאסע:

„מיר האבען זיך נעמליך פולשטענדיג איבערצייגט, אז איהר קאסע ענטוויקעלט זיך זעהר גינסטיג דורך סטאבילען וואוקס פון אומזאץ-קאפּיטאל, ווארדעם, וואס די קאסע האט נישט קיין אדמיניסטראציע-קאסטען און דורך דעם ספּעציעלען אפהיטען די פינקטליכקייט פון צוריקצאהלען די ערטיילטע הלוואות. בעזונדערס ווילען מיר צופרידען, וואס עס ווערט פולשטענדיג אפגעהיט דער הויפט-פּרינציפּ פון גמילת-חסדים וועזען, נעמליך, אז די הלוואות זאלען זיין פריי פון וועלכען נישט איז אפּצאהל.

„אין פולער אנערקענונג פון איהר ארבייט האבען מיר בעשלאסען צו אסיגנירען פאר אייך אן אינטעלעגענטען קרעדיט אין דער הויך פון פינף טויזענד זלאטעס פון די פאנדען פון ענגלישען אפּיל-קאמיטעט".

זאל די דאזיגע קאסע און די אנערקענונגס-ווערטער פון אזא קערפּערשאפט, ווי דער „דזשאינט" דינען אלס מוסטער פאר אנדערע גמ"ח קאסעס!

———*※*———

KINO TEATR
MIRAŻ
11 LISTOPADA 16
היינט און פאלג. טעג!
ערשטער פילם פון דער אינלענדישער פראדוקציע
אין דער יודישער שפראך
„על חטא"
מאנומענטאלע דראמע פון יודישען לעבען.
בעשאפען אויפ'ן גרונד פון אן אמת'ער פאסירונג
פון דער וועלט-מלחמה.
אינסצעניזאציע פון בעקאנטען דראמאטורג
י. מ. ניימאן. אין די הויפט-ראלען:
א. מארעוסקי
ש. דזשיגאן
י. שומאכער
קלארא סעגאלאוויטש
אויסערן פראגראם: כראניק P.A.T.

גוט מארגען
זיינע פראגען צו היטלער'ן

די ענגלישע רעגירונג האט צוגע... היטלערן א פראגע-בויגען, מיט פר... אויף וועלכע ער וועט ענטפערן. דער ... גע-בויגען ענטהאלט 13 פראגען.
(פון דער פרעסע)

בין מנחה-למעריב, יודען שמועסען, דער ... המרברים אין דער גבאי, א יחזקאל מיט א ש... בערדעל, וואס נעמט אויסצולייענען אלע ... ציישונגען, דערפאר חושט מען איהם ... שמייכעל: יאשע מיניסטער...

זיצט יאשע מיניסטער אויף א באנק, ... איהם א קרענצעל יחזקאן און יאשע דרשנ'...

— כי... כי... וואס זאגט איהר צו די פאל... פלאזשונים? וואס זאגט עס צו דעם טריט... וואס ס'שפילט דער ענגלענדער? האט אויפגע... צוויי קונציגמאכערס: איינעם אין רוים און א... טען אין בערלין, די קונציגמאכערס מאכען ... משונהדיגע קונצען, און די חכמי גענף גלאצ... זייערע דיפלאמאטישע אויגען, און זאגען:

— מילא, פאשיזם, מ'וועט מוזען... ס'איז... האך א געמיינהייט. די חכמי גענף ... זיך, און דער ענגלענדער ציהט די לולקע און ... טעלט:

— „יעס"... „א—קעי"...

יערען מאנטאג און דאנערשטאג טוט א... דער בלאזען אפ א שטיקעל ארבייט. שטעלט... געשעהענע פאקטען, דער בערלינער ליז קריכט ... אין ראיין-געביט, מוסאליני קרוינט אין רוים ... אביסינישען קייזער. די חכמי גענף קאטען זיך ... דער ענגלענדער ציהט די לולקע און שמייכעל...

— „יעס"... „א—קעי"...

איצט קומט דער ענגלענדער און שטעלט ... לערן קשיות. אויב קשיות, חבותי, וועל איך ... לערן פרעגען קשיות. אט, למשל, אזעלכע ...

— פאר וועמענס געלד איז מעבווירען ... דאס פערזועהניש, דער היטלעריזם אין דייטש...

— ווער פינאנסירט איהם ביז'ן היינטיגען ...

— ווער שטעהט מיט'ן דיריגענטען - שט... אונטער די פלייצעס פון די ביידע פאשיסט... יאצען?

— ווען מ'לאזט מיך — זאגט יאשע מי...

— וואלט איך היטלערן געשטעלט נאך א ק... גען, די אמת'ע פראגען, נאר איך בין זיכער, א... ענגלענדער וועט הערען מיינע פראגען, וועט ער ... ציהען די לולקע און וועט אונטערשנאפלען:

— „יעס"... „א—קעי"...

אב—נער

ארץ-ישראל אין די קריטישע ...
רעפעראט פון ד"ר ש. י. שווייג
אין „התאחדות"

די טעג איז צוריקגעקומען פון א לענג... רייזע איבער ארץ-ישראל, ד"ר ש. י. שווייג, ... כער האט זיך אויך דארט בעטייליגט אינ'ם ... וועלטליכען יידישען דאקטוירים-קאנגרעס.

אין דערזעלבער צייט זענען דארט פאר... קומען די טרויעריגע געשעהענישען. דער הי... גער רעפעראט פון ד"ר ש. י. שווייג אין „התאח... איבער „ארץ-ישראל אין די קריטישע טעג", ... ארויסגערופען א גרויסען אינטערעס אין אלע ... זען פון דער יודישער געזעלשאפט.

ר. איזראעל

אויסגעלייטערטע נשמות
סענסאציאנעל שפאנענדער ראמאן פון יודישען לעבען

14)

באלד אויף דער סטאציע האט ער בעמערקט, אז זיין השערה דאס אלץ איז אין ארדנונג שטימט נישט מיט דער ווירקליכקייט, די באהן-סטאציע האט געהאט אן אנדער אויסזעהען ווי שטענדיג, ווייניג יודען האבען זיך דארט געדרעהט הין און צוריק, אויסער דעם איינציגען פאליציאנט, וועלכער איז שטענדיג געווען אויף דער סטאציע ווען א צוג איז אוועקגעגאנגען אדער אנגעקומען, האט מאריאן בעמערקט נאך עטליכע פאליציאנטען פון פאוויאט, אז דאס איז נישט קיין צופאל, האט מאריאן גוט געוואוסט, דאס אלץ האט איהם ארויפגעפיהרט אויף די געדאנקען, אז אין שטעטעל איז דאך עפּיס געשעהען...

ער האט זיך אנגענומען מיט מוט, פערוויכערט א פאפּיראס, כדי אנצונעהמען די מינע, אז ער בעמערקט גארנישט און מיט זיין קליינע רייזעוואליזע אדורך דעם פעראן צו דעם ארויסגאנג אויפ'ן גרויסען פלאץ פאר'ן וואקזאל, כדי דארט מיט א דראזשקע צוצופאהרען צום גוט.

דער שטענדיגער פאליציאנט האט איהם בעמערקט, סאלוטירט ערנסטער און לענגער ווי שטענדיג און דאן בעגלייט דעם יונגען פריץ ביז צום ארויסגאנג.

דער פאליציאנט איז געווען אין א פערלעגענהייט, לויט דער מינע פונ'ם פריץ האט ער בעמערקט, אז ער מוז נאך פון גארנישט וויסען וואס ס'איז דא געשעהען, פון דער אנדער זייט האט דער פאליציאנט געוואלט זיין דער ערשטער צו דערצעהלען דעם יונגען פריץ מאריאן אזשעלאווי... וואס פארא פערברעכען דא איז בעגאנגען געווארען איבער זיין פרוי און איינציג קינד, ער האט זיך אבער דערצו נישט געקענט דעצידירען, און זיין פערלעגענהייט האט איהם ארויסגעהאלפען מאריאן אליין, וועלכער האט זיך פלוצים אפגעשטעלט און געפרעגט.

— וואס האט דא אהערגעבראכט די פאליציאנטען פון פאוויאט, וואס טוען זיי דא אין שטעטעל.

— ס'איז א גרויס פערברעכען דא געשעהען, האט דער פאליציאנט ערנסט געענטפערט.

— אין שטעטעל איז געשעהען א גרויס פערברעכען..

— וואס איהר זאגט, האט דער פריץ מיט א געמאכטער נייגיריגקייט געפרעגט.

— ס'איז מיר שווער אייך צו זאגען וואס ס'איז געשעהען, אבער ס'איז א מוראדיג שרעקליך פערברעכען געשעהען...

— זאגט מיר שנעל וואס דא איז געשעהען, איז דאס פערברעכען שייך צו אימיצען פון מיינע נאהענטסטע.

— לײדער יא, פאניע דזשעזשיצו, ליידער יא.

מאריאן האט אנגענומען דעם פאליציאנט ביי דער האנד, אנגעהויבען איהם טרייסלען און מיט א געמאכטער דערשראקענער מינע שנעל געפרעגט

— שנעל זאלט איהר מיר זאגען וואס איז דא געשעהען.

— מ'האט געפינען אייער פרוי און קינד...

— דערמארדעט אמת? דערמארדעט, האט דער פריץ אויסגעשריגען, זאגט שנעל צי דאס איז אמת.

— יא, אזוי איז עס, נעכטען אין דערפריה האט מען ביים טייך געפינען 2 טויטע קערפערס פון אייער פרוי און קינד.

— ווער איז בעגאנגען דאס עקעלהאפטע פערברעכען?

דער פאליציאנט האט זיך געקווענקעלט, איידער ער האט זיך דעצידירט אויף אן ענטפער, מאריאן ווידער האט אלץ געוואלט וויסען נאך איידער ער קומט אין גוט אריין און וועט זיך טרעפען מיט זיין שווער דעם גראף בארטקאוסקי.

— האט מען שוין ענטדעקט די פערברעכער? האט ער נאכאמאל איבערגעפרעגט.

— דערווייל נישט, ס'איז דא פערהאן די פאליצייאישע מאכט פון פאוויאט, ס'ווערט געפיהרט א גענויע אויספארשונג, אבער דוכט זיך מיר, אז ביז איצט איז נאך נישט פערהאן קיין שום קאנקרעטעס און גענויעס, דאס פאלק דא ביי אונז זאגט אבער אנדערש..

— וואס זאגט דאס פאלק?

— דאס פאלק ארום איז איבערצייגט, אז דאס פערברעכען זענען בעגאנגען די יודען, וועלכע האבען איצט פאר פסח געדארפט דאס בלוט אויף מצות.

מאריאן האט זיך אויף א רגע אפגעשטעלט.

— צי געהט די אויספארשונג אין דער דאזיגער ריכטונג.

— איך קען אייך גארנישט זאגן, פאניע דזשעדזשיצו, איך ווייס נישט, אבער ס'איז שוין אפילו פערהאן אימיצער וועמען מ'האט געזעהען ביים טייך איידער מ'האט געפונען די טויטע קערפערס.

— ווער איז דאס?

— דאס איז דעם שטעטעלשען רב'ס זוהן פישקא, יאן דער פישער האט איהם געזעהן ביים טייך און ער מאכט זיך געפערגט.

מאריאן האט צוגעאיילט די טריט, ארויפגעזעצט זיך אויף א דראזשקע און געהייסען זיך שנעל אפפיהרען אין גוט אריין.

די טויטע קערפערס פון מארילא מיט איהר קינד זענען שוין געהאט, באיכדעם ידי זיי זענען

אונטערזוכט געווארען דורך דעם פאיאטאוו... טאר, אפגעפיהרט געווארען אין דער וואוינונג יונגען פריץ, בארטקאוסקי האט בעפוילען או... ציהרען דאס צימער מיט גרינס און בלומען, אז דאס צימער איז פשוט געוועזען פערוואר... דעם פרישען ערשטען פריהלינגס-גרינס. באלד... דעם אומגליק האט בארטקאוסקי אנגעוואנ... אלע מיטלען, כדי אויפצוזוכען זיין איידעם... איהם צו וויסען געבען וועגען דעם וואס עס... געשעהען, אלע זיינע בעמיהונגען זענען אבער... וועגען אומזיסט, ווייל ער האט נישט געוואוסט... אהין מאריאן איז געפאהרען און זוכען איהם... בער דער וועלט האט נישט געהאט דעם מינוט... זין, דער אלטער בארטקאוסקי האט דערפון... האט גרויס עגמת נפש, ער וואלט נישט גע... אדורכפיהרען די לויה אהן דעם אנטייל פון... איידעם, ער האט דעריבער געזוכט א וועג... דער פאליציי אויסצוזוכען זיין איידעם. בארט... סקי איז געזעסען איינער אליין ביי זיך אין ... און האט קיינעם צו זיך נישט צוגעלאזען... ווי ער איז געווען ביי מרדכי'ן זאמערפעלד א... פיהרט דארט אזא הייסען געשפרעך, איז ... בכלל געווען איבגאנצען צומישט און צוגלי... בשום אופן האט זיך איהם נישט געלעגט ... די געדאנקען, אז זיין טאכטער און קינד זענען ... מארדעט געווארען דורך יודען צוליב רי... ציזעקען, גלייכצייטיג האט מען דאך נישט גע... שאפען זיך קיין אנדער השערה פאר וואס זיין ... טאכטער מיט איהר קינד האבען געוואלט ער... ווערען, קיין רויב האבען די מערדער נישט ... זיינען געהאט, ווייל מארילא האט ביי זיך גע... געהאט און אין איהר וואוינונג האט מען ... בעמערקט קיין שום אונארדנונג, דאס האט ... דער געשטויסען אויף דעם וועג פון רי... מארד.

פלוצלונג האט זיך געעפענט די טיר און ... שום פריהערדיגער מעלדונג איז אין צימער ... געפאלען זיין איידעם מאריאן אזשעלאווסקי.

(פארזעצונג קומט)

ספּאָרט־בעוועגונג

מייסטערשאַפט פון „א"־קלאַס אין לאָדז

ל. ט. ס. ג.–ווימא 1:6
מכבי–ל. ק. ס. 2:3
בוזשא–וו. ק. ס. 2:4
ווידזעוו–ס. ק. ס. 2:3
פ. ט. צ. אוניאָן–טורינג 1:2

דערמיט האָט זיך פערענדיגט דער פריהלינגס־טור פון דער „א"־קלאַס. דאָס ערשטע אָרט פיהרט ל.ט.ס.ג פאַר ווידזעוו, פ.ט.צ., פוזשאַ און אוניאָן־טורינג.

פוסבאַל־מייסטערשאַפט פון „בע" קלאַס

סאַכאַל (זגערזש)–הכח 0:5
בר־כוכבא–ס. ה. ס. 2:8
זיערנאַטשאַנע–טור 1:2

ליגע־מעטשעז אין לאַנד

נאַרבאַרניא–ל. ק. ס. 1:3
דאַמבּ–וואַרשאַוויאַנקא 1:3
שלאָנסק–פאָגאָן 2:3
וואַרטאַ–וויסלא 1:4
רוך–לעגיא 2:4

פון בר־כוכבא

אַלע סעקציעס פון בר־כוכבא האָבען שוין אָפּגעהאַלטען אַלגעמיינע פערזאַמלונגען, און האָבען זיך קאָנסטיטואירט אויף פאָלגענדע אויפן. פערוואַלטונג: פּרעזעס דר. האַנדזעל, וויצע פּרעזעסען: פלאַטאַו, לענציצקי, סעקאַל, באַבאַושינסקי, מיטגל. ליבערמאַן, רובינשטיין, אַפּאַטאָווסקי, לעווי.

רעפעראַט פאַר קולטור ענינים: פאָרז. פּרל. רעכטמאַן, מיטג. רובינשטיין, ראַט. פּרעזידיום פון אינטרוקטאָרען קרייז: פאָרז. פישמאַן, מיטגל. צאַלוש, רעכטמאַן.

פערוואַלטונג פון יוגענטליכע פאָרז. מאַנאַט. מיטגל. פּרל. סאַמי, זוגדינער, פאָריזער, סוכעצקי, סעגאַל, אבע.

גימנאַסטישע לייטונג: לייטער לעווי, מיטגל. מאָרגענשטערען, בוכוואַלט.

פוסבאַל־סעקציע: לייטער אַפּאַטאָווסקי, מיטגל. שקלאַרטשיק, סוכטשאַק, ליבערמאַן, האַניגמאַן.

ספּאָרט־שפּיל און לייכט אַטלעטיק סעקציע: לייטער ראַגאַזשינסקי, רעפער. פאַר ספּאָרט שפּילען ברייטשטיין.

רעפערענט פאַר לייכט־אַטלעטיק ראַמאַן, מיטגלידער וואָלידאַסלאַווסקי, פּרל. באַנק און בערדינאַ.

שווים־סעקציע: לייטער פּראָפ. סעגאַל, מיטגלידער דאַסאַמענט, ראַקאָווסקי.

באָקס־סעקציע: לייטער מאַפּלאַוויפּש, מיטג. צאַלע, ראַט, שטאַם, ליבערמאַן.

ציקליסטען־סעקציע: לייטער רובינשטיין, מיטג. האַמעלאַ, יאַסקאַוויטש, אַבראַמאָוויטש, קופערמינץ.

שווער אַטלעטיק סעקציע: לייטער גאָלדבערג, מיטג. ניימאַן, וואַקסבערג.

די אויבענדערמאָנטע לייטונגען איז פערטרויט געוואָרען די פעראַנטוואָרטליכע אַרבייט, די פערוואַלטונג גרייט צו דעם 25 יאָהריגען יובל פון בר־כוכבא אין לאָדז.

פון לאָדזער „הכח"

די לייטונג פון דער פוסבאַל־סעקציע מעלדעט, אַז די טרעניגנגען פון דער סעקציע קומען פאָר לויט פאָלגענדען פּראָגראַם: מאָנטאַג פון 3 ביז 5 אַ זייגער יוניאָרען־גרופּע פון 13—15 יאָהר, פון 5 ביז 8 אַ זייגער עלטערע יוניאָרען (פון 16—17 יאָהר). מיטוואָך פון 3 ביז 5 יונגערע יוניאָרען און פון 5 ביז 8 עלטערע יוניאָרען און די ערשטע און צווייטע מאַנשאַפט.

די לייטונג מעלדעט, אַז מיטוואָך וועט פאָרקומען אַ גענעראַל־טרענינג פון די יוניאָרען, נאָך וועלכען עס וועט צוזאַמענגעשטעלט ווערען אַ מאַנשאַפט, וועלכע וועט אָנטיילנעהמען אין די לאָדזער מייסטערשאַפטען.

* * *

אין די לייכט־אַטלעטישע מייסטערשאַפטען פון לאָדז פאַר יוניאָרען, וועלכע קומען פאָר דעם נאָהענטסטען שבת און זונטאָג, שטעלט „הכח" ארויס פאָלגענדע יוניאָרען: ראַפּאַפּאָרט — 100 מטר. קוילוואַרף, יסק־וואַרף, טאַו 1500 מטר. קוילסקי 100 מטר, ווייט־שפּרונג, הויך־שפּרונג, שעפּס 100 מטר. אַ חוץ דעם וועט אָנטיילנעהמען אַ שטאַפעט 4 מאָל 100 מטר.

* * *

אויף דעם קורס פאַר פוסבאַל־טרענירער, מיט וועלכען עס וועט אָנפיהרען ה' אָטטאָ פון פוילישען פוסבאַל־פערבאַנד, שיקט „הכח" די ה"ה פּאַסירמאַן און זאַקליקאָווסקי.

* * *

די באָקס־מייסטערשאַפט פון לאָדזער קרייז פון „מכבי", וועלכע עס האָט אָרגאַניזירט „הכח" זענען אָפּגערופען געוואָרען צוליב דעם, וואָס עס האָבען זיך געמאָלדען ווייניג באָקסער. נעמליך „הכח" האָט ארויסגעשטעלט אַ גאַנצע מאַנשאַפט און „בר־כוכבא"־לאָדז, האָט געמאָלדען 5 באָקסער.

די נייע קערפּער־קולטור*)

[..]י פרייד פון דער בעוועגונג — איז דאָס [..] פון דעם מענשען.

[..] גרעסטער טייל מענשען האָט פערלוירען [..] פרייד.

[..] פאָרמען פון לעבען, הויפּטזעכליך [..] ווערען אַלץ מערער מעכאַניש, די [..]רבייט בעהמט אָפּ ביים מענשען זיין דענקען [..] איהם אויס.

[..] פון די קינדער־יאָהרען לייגט מען אריין [..] אין אַ שטרענגער ראַהם פון דערצי־[..] האָט גיט דאָך נישט קיין האַרמאָנישע ענט־[..], ד. ה. דערציהט נישט גלייכצייטיג דעם [..] און דעם קערפּער פון מענשען, נישט געקוקט [..] איצטיגער אַזוי־גערופֿענער פרייער דער־[..]

[..] מען איז געקומען צום אויספיהר, אַז [..] פון דער יוגענד איז אַנ'איינזייטיגע, [..] בעשלאָסען נעמען צו הילף די גימנאַסטיק, [..] פיזישע איבונגען.

[..] אויך דאָס האָט נישט געהאָלפען, ווייל די [..] פון פיזישער דערציהונג האָבען [..] צוגעבען דעם מענשען די אורשפּרינג [..] בוועגונגס־פרייד, ווייל מיט זייערע מיטלען [..] נאָר איינגעשלאָסען דעם מענשען אין אַ [..] פון אויטאָמאַטיזירטע איבונגען. די דאָזיגע [..] האָבען נאָר פערניכטעט די שטרעבונג [..] צו פרייע און נאַטירליכע איבונגען.

נאָך לאַנגע יאָהרען פון זוכענישען איז סוף־כל [..] געוואָרען אַ מעטאָד פון פיזישער [..], וואָס פערנעמט איינעם פון די ערשטע [..] אין דעם אויפבוי פון דער נייער קולטור. [..] דאַרף מען באמת אָנרופען: די גייסטיגע [..], אָדער „פּסיכאָ־פיזישע קולטור".

[..] הויפּט־פּרינציפּען פון דער פּסיכאָ־פיזישער [..] זענען פאָלגענדע.

[..] בעפרייאונג פון קערפּער, וואָס פערוואַנ־[..], אויסשליסענדיג פולשטענדיג די אַרבייט [..] מוסקולען, אין דעם וועזענטליכסטען מקור [..], אַז אָט דער בעפרייאונג איז נישט מעג־[..] צום ציל־בעוואוסטע פיזישע אַרבייט. דער [..] פון שטענדיגער אָנשטרענגונג, פון איי־[..] אין אַרבייט־צושטאַנד איז אונז [..] אָבער דער געגענזייטיגער געפיהל, דער [..] פרייר זיין — בלייבט אונז פרעמד.

[..] נייע פּסיכאָ־פיזישע קולטור האָט געפונען [..] קונסטסטען וועג געזונד צו מאַכען דעם [..] קודם־כל שליסט זי אויס, זי ליקווידירט [..] בעהערשונג פון קערפּער, און ע"ש נאָכדעם [..] זיך פאַר דער ענטוויקלונג פון די מוסקולען. [..] קערפּער און פּסיכיק, ד. ה. אונזער צענט־[..] נערווען־סיסטעם, געפינענדיג זיך תמיד אין [..] פון אַרבייט, גייט אַריבער פון אָנשטרענ־[..] אין פיבער, וואָס דריקט זיך אויס [..] שעדליכער איבערמידקייט. דער מענש [..] אויסלערנען אַלעמאָל, לויט זיין אייגענעם [..] צו בעפרייען זיין קערפּער און צוזאַמען מיט [..] גלייכצייטיג אויך געבען רוהה דעם נערווען־[..], נאָך דעם סיסטעם פון בעפרייאונג פאָלגט [..] מוסקול־אָנשטרענגונג. ס'איז כדאי צו בעמער־[..], אַז די אָנשטרענגונג, ווי אַ רעגולערע פיזישע [..], ברענגט נאָר דאַן נוצען, ווען דער קערפּער [..] זיך אויסגעלערענט צו בעפרייען.

[..] די צוויי אָנגעוויזענע, זעלטען געגענזייטיגע [..] פאַזעס אין דער פיזקולטור קען מען שוין [..] אין אָנהויב דערגרייכען וויכטיגע רעזולטאַטען. [..] מענש הויבט אָן זיך בעוואוסטזיניג צו בעציהען [..] זיין מוסקול־אַרבייט, הויבט אָן זעלבסשטענדיג [..] רעגולירען זיין פיזישע ענערגיע.

אַזוי ווי די נייע פיזקולטור זוכט אַ פער־[..] צווישען דער פיזישער און גייסטיגער אַר־[..], איז קלאָר, אַז זי קען זיך נישט בעגרעניצען [..] דעם פיזישען פּראָצעס פון בעפרייאונגס־[..].

[..] קומט שוין צו הילף דער ריטם.

[..] בעדויערן איז דער בעגריף „ריטם" אין [..] היינטיגער צייט אַזוי פערקריפּעלט, אַז די [..] האָבען פערלוירען די ריינע פּאָלבאַ־קייט [..] ריטם. ריטם דאַרף מען שטרענג אונטערשיידען [..] טאַקט.

דער טאַקט סכעמאַטיזירט, ציילט און בע־[..] אויסערליך די בעוועגונג. דער ריטם איז [..], אַ נאַטירליכע איבערחזרונג פון דער [..].

דאָס הייסט, אַז פאַר א ריטמישער בעוועג־[..] דאַרף מען פערשטעהן אַ בעוועגונג, וואָס גיסט [..] אַרויס פון קערפּער, און וואָס קען זיך [..] אַליכע איבערחזרן אַ סך מאָל. דער ריטם, ווי אַ פרייער אויסדרוק פונ'ם מענשען, ווייס נישט פון קיין סימעטרי'שער טאַקט־צעהלונג. דער ריטם פערמאָגט זיין אייגענע אינעווייניגסטע אַ סך וויכטיגערע סימעטריע. קוקט זיך צו ווי עס בייטען זיך אייביג ליכט און פינסטערניש, וואַרעמקייט און קעלט, קוקט זיך צו צו דער אומאויפהערליכער בעוועגונג פון די וואָלקענס. די דאָזיגע בעוועגונגען קומען פון דער נאַטור אַליין. קיינער רעגולירט זיי נישט, קיינער צווינגט זיי נישט אָן מאַטעמאַטיש־סימעטרישע ראַהמען. און פונדעסטוועגען — סאַראַ אָרדענונג עס הערשט אין דער נאַטור!

די ריטמישע בעוועגונג, פערבינדענדיג דעם מענשענ'ס קערפּער מיט זיין נערווען־סיסטעם, שאַפט די אינערליכע האַרמאָניע אין דעם גאַנצען וועזען פונ'ם מענשען.

איינעם פון די וויכטיגסטע ערטער אין דער פיזקולטור פערנעמט דאָס אָטעמען. מיר אָטעמען אַלע אָבער ס'איז וויכטיג ווי אַזוי מיר אָטעמען, ס'ווייזט זיך אַרויס, אַז די מערהייט מענשען אָטעמט נישט ריכטיג. דערפאַר האָט זיך די פּסיכאָ־פיזישע קולטור געשטעלט פאַר אַנ'אויפגאַבע אומצוקערען דעם מענשען, זיין נאַטירליכען, ריכטיגען אָטעמען, ווייל אויך דאָס אָטעמען, פּונקט ווי דער ריטם, איז דער ערשטער מקור פון מענשליכען לעבען, דער טרעגער פון אַלע גייסטיגע און פיזישע כוחות דער רוים — איז דאָס אומבעגרעניצטע קערנינגרייך פאַר דער בעוועגונג. מיר שטרעבען צו דעם, אַז יעדע בעוועגונג, וואָס ווערט אריינגעטראָגען אין רוים, זאָל זיין פערבונדען מיט איהרע געזעצען און אויסמעסטונגען, ווייל דער מענש דאַרף זיך אויסלערנען ריכטיג צו בויען זיינע בעוועגונגען.

אַזוי אַרום קענען מיר פון דעם אויבענגעזאָגטען אַרויספיהרען די פאָרמול פון דער בעוועגונג:

ריטם + דינאַמיק + רוים.

דעם מיטעלסטען טייל פון דער פאָרמולע, די דינאַמיק, דאַרף מען פערשטיין פאַר דער מדרגה פון דער מוסקול־טעטיגקייט (בעפרייאונג־אָנשטרענגונג).

די אָפּגעצייל טע בעשטאַנדטיילען פון דער פּסיכאָ־פיזישער קולטור, קען מען נישט אָפּטיילען איינעם פון צווייטען, די פערבינדונג צווישען אָט די טיילען איז טאַקע דאָס סאַמע וויכטיגסטע אין דעם דאָזיגען סיסטעם.

מענשען, וואָס ענטוויקלען זייער קערפּער לויט דעם מעטאָד, נעהמען אויף דאָס לעבען אינטענסיווער פולער, מיט מעהרער פרייד.

סאַם־היאָר

*) אין „אַראַראַט"־טרעט איצט ארויס דער בעקאַנטער טענצער סאַם היאָר.

היאָר איז געוועזען טאַנץ־רעזשיסער אין מלוכישען טעאַטער אין ריגאַ. טאַנץ־רעזשיסער פון קאַמערמענטאַלען טעאַטער אין מאָסקווא און לעקטאָר פון דער העברעאישער טעאַטער־אַקאַדעמיע אין מאָסקווא.

אַ חוץ דעם איז סאַם היאָר אַנ'אויסגעצייכענטער קאָסטיקער און ספּאָרטלער און אַנ'אַבסאָלווענט אין דער הויך־שול פאַר לייבעס־איבונגען אין בערלין. מיר דרוקען היינט אַ זעהר אינטערעסאַנטען אַרטיקעל פון סאַם היאָר וועגען פיזישער קולטור.

קאָנסול מאַקס קאַהן דעקאָרירט מיט אַ גאָלדענעם מעדאַל

פאַר זיינע לייסטונגען אויפ'ן געביט פון ספּאָרט אין ווידזעוו

נעכטען, 11 אַ זייגער פאַרמיטאָג איז אויפ'ן גרויסען סטאַדיאָן פון דער „ווידזעווער מאַנופאַקטור" ראַקיטשינער 84, פאָרגעקומען די פייערליכע ערעפנונג פון היי־יעהריגען ספּאָרט־סעזאָן. אין דער פייערונג האָבען אָנטיילגענומען אַנ'ערך 5 טויזענד מענשען און איינגעלאַדענע געסט. פון דער מאַכט האָבען אָנטיילגענומען אין דער פייערונג: גענעראַל לאַנגנער, שטאָט־פּרעזידענט פּולקאָוניק גלאַזעק, וויצע־פּרעזידענט גאָדלעווסקי א. אַ.

צווישען די איינגעלאַדענע געסט האָבען מיר בעמערקט דעם קינסטלער אַרטור שיק, קאָמענדאַנט מיילער, רעזענט אַלעקסי רזשעווסקי א. אַ.

פּונקט 11 אַ זייגער האָבען גענעראַל לאַנגנער און קאָנסול מאַקס קאַהן אָפּגענומען די דעפילאַדע פון די ספּאָרטס־אָפּטיילונגען, וואָס עקזיסטירען ביי דער „ווידזעווער מאַנופאַקטור". ביי די קלאַנגען פון אייגענעם אָרקעסטער האָבען די יונגע ספּאָרטלער און ספּאָרטלערינס פון „ווידזעוו" דעפילירט, אַרויסרופענדיג מיט זייער בראַוואורישען מאַרש בעגייסטערונג און הילכיגע אַפּלאָדיסמענטען, סיי ביי די מאַכט־פאָרשטעהער און סיי ביים טויזענד־קעפּיגען עולם.

ביי די קלאַנגען פון פוילישען נאַציאָנאַלען הימן האָט גענעראַל לאַנגנער דעקאָרירט דעם קאָנסול מאַקס קאַהן, מיט אַ גאָלדענעם ספּאָרט־מעדאַל, פאַר זיינע גרויסע פערדינסטען ביים פערשפּרייטען די ספּאָרט־לאָזונגען צווישען די אַרבייטער־יוגענד אין ווידזעוו. מיט זילבערנע מעדאַלען זענען דעקאָרירט געוואָרען די ה"ה: קאַפּיטאַן שטענצעל, אַלענצקי און אולריכס.

פון וועלט־פערבאַנד „מכבי"

צענטראַלער אויסשולונגס לאַגער פון „מכבי" אין סקאַלע.

לויט דער טראַדיציע פון פאָריגע יאָהרען, אָרגאַניזירט אויך זומער ה. י. דער צענטראַל־קאָמיטעט אַנ'אויסשולונגס־לאַגער.

דער לאַגער וועט זיין אין סקאַלע, אַ שעהן אָרט צווישען בערג, נעבען אַ טייך אין אַ סביבה פון סאַם נעוועלדער. סקאַלע געפינט זיך אויף דער באַהן־ליניע לעמבערג - לאָוואַטשנע, נישט ווייט פון דער טשעכאָסלאָוואַקישער גרענעץ און איז אַנ'אויסגעצייכענטער אויסגאַנגס־פּונקט פאַר אויספלוגען.

אין די ראַהמען פון לאַגער וועלען פאָרקומען פאָלגענדע קורסען:

1. אַ קורס פאַר קאָמענדאַנטען און קאָמענדאַנטעס, אינסטרוקטאָרען און לייטערינס פון די פרויען־אָפּטיילונגען פון 15 יוני ביז'ן 25־טען יוני ה. י.

2. קורסען פאַר מיטגלידער פון קלובען און אָרגאַניזאַציעס:

א) איינפיהר־קורס פאַר אינסטרוקטאָרעס פון פיזישע דערציהונג,

ב) דערגאַנצונגס־קורס פאַר אינסטרוקטאָרעס פון פיזישע דערציהונג,

ג) איינפיהר־קורס פאַר אינסטרוקטאָרען פון פיזישע דערציהונג.

3. קורס פאַר די לעהרער פון „תרבות"־שולען און אַנדערע פאָלקס־שולען.

די קורסען אין די פּונקטען 2, 3 וועלען דויערן פון 25 יוני ביז'ן 24 יולי.

דער אָפּצאָהל פאַרן קורס פון די קאָמענדאַנטען בעטרעפט 20 זל.

דער אָפּצאָהל פאַר די קלוב אָדער לעהרער קורסען בעטרעפט פאַר פרויען — 50 זל. פאַר מענער 55 זל.

דער פּראָגראַם פון לעהרער קורס וועט זיין שטרענג צוגעפּאַסט צו די בעדערפעניש פון דער פאָלקס־שולע, ער וועט דעריבער בעזונדערס אונטערשטרייכען די מעטאָדיק און פּראַקטיק פון גימנאַסטיק, בעוועגונגס־שפּילען און ספּאָרט־שפּילען.

די אָנטיילנעמער, וועלכע וועלען אָנגענומען אויפ'ן קורס, וועלען געניסען פון 82% באַהן־הנחה.

וועגדען זיך צום צענטראַל־קאָמיטעט דאַרף מען דורכ'ן קלוב אַמשפּעטסטען ביז'ן 26 מאַי ה. י.

אויפ'ן לעהרער־קורס דאַרף מען זיך ווענדען אומיטעלבאַר צום צ. ק. בייליגענדיג אַ קוויט פון פ. ק. אָ. אויף די איינגעצאָהלטע סומע לויט פ.ק.אָ. קאָנטאָ נומער 29.314 אויפ'ן נאָמען פון ר"ר ליר פונשר וואַרשאַ.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער בעגרענעצטער צאָהל טעלנעהמער, וועלען אָנגענומען ווערען די פערזאָנען, וועלכע וועלען זיך פריהער מעלדען.

פרויען - מייסטערשאַפטען פון ספּאָרט שפּילען פון „מכבי" אויפן יאָהר 1936 אין לאָדז.

די היי־יעהריגע פרויען־מייסטערשאַפטען פון ספּאָרט־שפּילען קומען פאָר אין 23 און אין 24 ד.ח. אין לאָדז. די אָרגאַניזירונג פון די מייסטערשאַפטען האָט דער צענטראַל־קאָמיטעט אָנגעטרויט דעם בר־כוכבא קלוב אין לאָדז, פּיאָטרקאָווסקא 111, לויט וועלכען אַדרעס דאַרף מען די מעלדונגען איבערשיקען.

די אויבענדערמאָנטע מייסטערשאַפטען קומען פאָר אין פאָלגענדע קאָנקורענצען: נעצבאַל, קויש־באַל, האַזענאַ.

די קלובען וועלען קעמפען איבער דער איבערגייענדע פּלאַקעט, וועלכע איז דורכן צענטראַל־קאָמיטעט מונדירט געוואָרען אין יאָהר 1933. די פּלאַקעט האָט אין 1934 ערהאַלטען מכבי—וואַרשע.

פוטבאָל רעפּרעזענטאַנץ פון מכבי.

אין 30 מאַי ה. י. וועט די פוטבאָל רעפּרעזענטאַנץ פון פערבאַנד „מכבי" אויסשפּילען די וועטקאַמפּען מיט אַ וואַרשאַווער ליגע־קלוב.

די צוטרייטונגען צו דער אימפּרעזע דויערן.

באָקס איז זאַל פון „הכח" אין לאָדז

פערגאַנגענעם דאָנערשטאָג איז אין זאַל פון „הכח" פאָרגעקומען אַ באָקס־פאָרמעסטונג, אין וועלכער ס'האָבען אָנטיילגענומען די באָקסער פון „מכבי" „בר־כוכבא", „הכח" און „שטערן".

אין דער פליגען־וואָג האָט גראַדענז 1 רעמיזירט מיט שפּעס (הכח), גראַדענס 2 האָט בעזיגט אויף פּונקטען רויט'ן (הכח), באַומעצער (מכבי) האָט רעמיזירט מיט זעמאַנ'ען (הכח).

אין דער האָהן־וואָג האָט אַבאַזשאַנעק (הכח) בעזיגט אויף פּונקטען שאַפּירא (שטערן).

אין דער לייכטער וואָג האָט בירנבוים (מכבי) רעמיזירט מיט יאַבלאָנסקי (הכח), יאַבלאָנסקי (שטערן) האָט רעמיזירט מיט זילבערבערג (הכח).

די ענגלענדער פערשפּילען צום צווייטען מאָל

די ענגלישע פוסבאַל־רעפּרעזענטאַנץ האָט אויף איהר טורניר פערשפּילט צום צווייטען מאָל. דאָס ערשטע מאָל האָט די ענגלישע רעפּרעזענטאַנץ פערשפּילט מיט דער רעפּרעזענטאַנץ פון עסטרייך. דאָס צווייטע מאָל האָבען די ענגלענדער שבת פערשפּילט מיט דער בעלגישער רעפּרעזענטאַנץ 2:3.

מוזיקאלישע נאָטיצען

—*—

אימרע אונגאר

זעען דער שטאָק בלינדער, יודישער קינסטלער אימרע אונגאַר שפּילט, ווערט דורך זיינע לויכט שטראַהלענדע נשמה-פונקען, אויך בעלויכטען די נשמה פון צוהערער.

יזען מען הערט אין זיין פּראָגראַם באַך, בעטהאָווען, בראַהמס און שאָפּען — הערט מען נישט, ווי מען שטעלט זיך, פאַר, אין געוועהנליכען זין, די קלאַסישע מוזיק, נאָר מען הערט עפּעס העכערעס, בעסערעס און אַנדע״ש קלינגענדיגעס אַזוי ווי אָנגעהויכט פון אַ טיפען שמערץ, פון אַזאַ שמערץ וואָס לאָזט זיך אַנדערש נישט אָנרופען ווי יודישער שמערץ. זאָל מען נישט שלעכט פערשטעהן, אַז נאָר אַ יודישער רעציגזענט קען אַזוי אורטיילען. דענקט וואָס איהר ווילט, עס קלינגט דאָך אַנדערש.) באַך — פּרעלודיום און „פוגע״ „עס-דיר״, האָט נישט געדונערט און נישט געברויזט ווי אַ ים אין דער „פוגע״, ווייל אַ אימרע אונגאַר שפּילט נישט בכח, נאָר ברוה און אפשר דעריבער האָבען מיר געהערט דאָס גאַנצע גייסטליכע און הייליגע, וואָס עס ענטהאַלט דאָס קאָנצערט-ווערק. בעטהאָווען — סאָנאַטע „אַ — דור״. די שווערע און דעריבער אומפּאָפּולערע „זעלטען געהערטע סאָנאַטע, איז זיך אומגעגליך פאַרצושטעלען אַנדערש געשפּילט צו זערען, ווי דער בלינדער מייסטער שפּילט דאָס. דער בלינדער-קינסטלער שפּילט דעם טויבען געניוש און דרינגט אַרויס מיט זיין זעהענדיגע נשמה די גאַנצע פּאָעזיע און די העכסטע האַרמאָניע, וואָס מען קען אויסדריקען מיט אַ הערענדיגע נשמה. ווען בעטהאָווען וואָלט געזעהען ווי דער בלינדער קינסטלער הערט און פיהלט זיין טאָן-דיכטונג, וואָלט ער בלתי-ספק געזאָגט „נאָר דער יודישער קינסטלער פיהלט און פערשטעהט מיין קונסט״.

יאָ, אין די סאָנאַטע האָט דער טויבער געניוש און דער בלינדער קינסטלער זיך געגעבען די הענד...

און שאָפּען? מערקווירדיג, אין פינף יוערק פון שאָפּען זענען פיר געוואָרען געהאַלטען אין „מאָל״ טאָן-אַרט. דאָס כאַראַקטעריזירט די שטימונג און עמפּפינדונג פון קינסטלער, און מיט אַזאַ עמפּפינדונג, ווען אַ אימרע אונגאַר שפּילט שאָפּען, קען מען זיך לייכט פאַרשטעלען די ווירקונג, וואָס עס מאַכט אויפ׳ן צוהערער. קורץ, אימרע אונגאַר איז דער גרויסער פערמיטלער פון די שעסטע קונסט-מוזיק, וואָס מאַכט אַזוי פערשטענדליך די נשמה-שפּראַך מיט וועלכע גרויסע גייסטער צמפּפינדען די גאַנצע יצירה...

D—ski

ראַדיאָ - פּראָגראַם

מאָנטאָג, ד. 11-טען מאַי.

6.34 גימנאַסטיק, 6.50 מוזיק (פּליטען), 7.40 מוזיק (פּליטען), 8 אוידיציע פאַר שולען, 8.10 אוידיציע פאַר פּאַבאַראַוונצעס, 11.57 צייט-סיגנאַל, 12.03 ידיעות, 12.15 מוזיק (פּליטען), 12.25 סימפאָנישער מוזיק (פּליטען) 1.10 הויזווירטשאַפט, 1.15 נייע פּליטען, 3.12 לאָדזער בערזע, 3.15 עקספּאָרט, 3.20 וואַרשאָווער בערזע, 3.30 קאָנצערט, 4 טראַנסמיסיע פון גדיניע, 4.30 פּליטען, 5 סקעטש, 5.15 פּאָעזיע, 5.20 דועטען, 5.50 שמועס, 6 פאַרטעפּיאַן - קאָנצערט, 6.30 שמועס פאַר קינדער, 6.45 פּוילישע סימפאָנישע טענץ, 6.55 אַקטועלער שמועס, 7.05 פּוילישע טענץ, 7.20 רעקלאַמע - קאָנצערט, 7.35 ספּאָרט, 7.40 ידיעות, 8 מוזיק (פּליטען), 8.20 טראַנסמיסיע פון ווילנע, 8.45 קורצער רעפּאָרטאַזש, 9.15 סימפאָנישער קאָנצערט צוזאַמען מיט׳ן כאָר „האַרפּאַ״, 10.30 אַ רעדע, וואָס וויזעף פּילסודסקי האָט געהאַלטען ביי סלאָוואַצקי׳ס טרומנע, 10.50 סימפאָנישע פּאָעמע, 10.20 רעפּאָרטאַזש פון דער פראַנצויזישער שפּראַך.

טעאַטער, מוזיק און פערזוויילונג (קאָמוניקאַטען)

ערפאָלג פון „אַראַראַט״ אין ראָזמאַיטאָשטשי

הומאָר, סאַטירע און וויצען פערמאַגט דאָס פּראָגראַם „אַ וועלט מיט נסים״, וואָס ווערט געגעבען אין „ראָזמאַיטאָשטשי״ דורכ׳ן „אַראַראַט״ אונטער דער לייטונג פון משה בראָדערזאָן. ווער פון עולם קאָן נישט די אַרטיסטען דזשיגאַן, גראָסבערג, ראַפּעל, שיינע, אַפּענהיים, גאָדיק, שוטאַכער, וועלכע רופען אַרויס להבות ביים עולם.

אין אַלגעמיין בלייבט דער „אַראַראַט״ אין לאָדז נאָך גאָר אויף אַ קורצער צייט.

מאָרגען דינסטאָג צוליב דעם טרויער-יאָהרצייט פון מאַרשאַל פּילסודסקי ווערט נישט געשפּילט.

פון פוילישען טעאַטער

היינט 8.30 אָוונט ווערט געשפּילט „אינטראַ״ פון עדוואַרד זשולעווסקי אין דער הויפּט-ראָל. מאָרגען דינסטאָג וועט צוליב׳ן נאַציאָנאַלען טרויער נישט געשפּילט ווערען.

Dr. med.
Leon Familier
אינערליכע און קינדער - קראַנקהייטען
6 שערפּיעץ 37 (בענעדיקטאַ)
נעהמט אָן פון 5—7 נאָכמ.

Dr. **REICHER**
אַלודלזיאַוראַ 28. טעל. 120-93
ספּעציאַליסט
פאַר מענער - שוואַכע - בעהאַנדלונג
סעקסועלע בעראַטונגען פון פּסיכאָ - אַנאַליזען
נעמט אָן פון 8—11 פון 5—8 אָוונט.
זונטאָג און חגאות פון 9—1

Casino de Paris
אויסערן פּראָגראַם: קלאַנג-צוגאַבע
אָנהויב 4 נאָכמיטאָג, שבת און זונטאָג 12 אַ זייגער ביי
AL JOLSON

היינט
גרויסע פּרעמיערע!
פילם פון סוזיענטער סענסאַציעס א. נ.
אין דער הויפּט-ראָלע:

קלאַנג-קינאָ
CAPITOL
זאַוואַדזקאַ 16

דער
פאָטאָגראַפישער אַטעליער
„POLONJA“
אינה. גוטערמאַן, גדאַנסקאַ
פיהרט אויס אַלער אַרט פאָטאָגראַפישע אַרבעטען, לעגיטימאַציעס, פּראָטאָגראַפיען, רעקלאַמעס ווי אויך לויט פאַרשריפט אוגבעזאָנדערע אַבזשאַלגעמעווענע, צו זעהר בילינקע פּאָסט-קאַרטען און פאָרטרעטען אויך אויסגעפּערטיגט שעהן און גוט
— צו נידריגע פּרייזען. —

צו פערקויפען
פּרייזווירדיג פון אַ קאָרט-געשעפט טישען, שענק, שפּיגעל, עלעקטער. לאַמפען און אויך אַ שפּייז-צימער - מעבעל. צו ערקונדיגען נאָוואָמיעסקאַ 3, וולאַסקי.

מישאַ טראַיאַנאָוו
אומעטיקע האַריזאָנטען
לידער
פינף דרוק-בויגען. גרויסער פאָרמאַט
פּרייז 2 גילדען.
צו בעקומען אין דער גראָסער-ביבליאָטעק ביי קולטור-ליגע. זאַכאָדניאַ 68, טעל. 191-15.

Dr. med.
GUSTAW KOHN
געוועזענער אסיסטענט פון דעם גינעקאָלאָגישען קליניק אין פּאַריז.
ספּעצ. פאַר פרויען - קראַנקהייטען און שוואַנגערשאַפט.
ספּעצ. פון הייליגען אונפּרוכטבאַרקייט.
נעהמט אָן אין לאָדז
פּילסודסקיעגאָ 51, טעל. 170-03.
נעהמט אָן פון 8—10 און פון 4—8 אָוונט

Dr.
Vajnberg
צוריקגעקעהרט
ספּעציאַליסט פאַר לונגען, האַרץ, סקלעראָז קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 45
טעל. 126-02
נעמט אָן פון 9-10 פריה, 3-5 [illegible]

קליינע אַנאָנסען
1 זלאָטי אַנאָנס ביז 15 ווערטער 1 זלאָטי

ס׳ווערט געזוכט צו קויפען אַ געגאַנגענע גאַבלאַקטעס. ווי אויך אַ סערע צאָהל איבערגעגאַנגענע שטיהל. אָפערטען אָבצוגעבען אין אַדמ. אונטער „שטיהל״.

געבען שוויים פון פיס, געגען ציסקעס נוצט נור דעם שוין 25 יאָהר בעוואוסטען פּראָשעק און פּלאַסטער „ראַדיקאַל״ פּרייז 20 גר. און 30 גר. פּלין „ראַדיקאַל״ צו וואַנצען. צו בעקומען ביים צייטונגס-פערקויפער פּיעטריקאָווער.

ס׳איז פערלוירען געוואָרען אַ וועקסעל אויף 40 זל. אויסשטעלער סטאַניסלאַווסקי, צאָהלבאַר ד. [illegible] דער וועקסעל ווערט ערקלערט פאַר אומגילטיג. אָבצוגעבען געגען בעלוינונג צו מינסטער, נאָוואָמיעסקאַ 20.

SZANOWNY ZŁODZIEJ, który [illegible] pasażera tramwaju Łódź-Kaliska [illegible] Wolności dnia 23 kwietnia pro[illegible] jest o zwrot weksli i dokumentów [illegible] za wynagrodzeniem zł. 25.— [illegible] 141-04 od 8—9 i 2—3 pp.

Zgubiono kwit kaucyjny na [illegible]— z Elektrowni łódzkiej [illegible] Icka Sterna, Magistracka 4. [illegible] kwit uprasza się zwró[illegible] Magistracka 16, Icek Stern.

ראַקאַלען

אָבצוגעבען אַ זוניגע פראָנט-שטובע פאַר אַ סובלאָקאַטאָר מיט אַ בעזונדערען איינגאַנג. צו ערפאַהרען פּלאַץ וואָלטשאַנסקי 6, וו. 8.

ביליג איבערצוגעבען אַ צימער פאַר 1—2 פּערזאָן. צו ערפאַהרען פּילסודסקיעגאָ 28, ביי טאָפּף, אין פּאַפּיר-געוועלב.

צו פערפאַכטען אַ צימער מיט אַ קיך אויף אַ באַר ביי אַנ׳איינגעפיהרט וואורשט-געשעפט. צו ערפאַהרען טעלעפאָניש 145-51.

פערשידענעס

צוליב אבריזע איבערצוגעבען פון זאַפּאַרט אַ פיוואַרניע מיט אַלע בעקוועמליכקייטען אין אַ גוטען פּונקט. צו ערפאַהרען ביי ה׳ ביאַלעק, וואָלבאָרסקאַ 12

שרייבען שעהן און שנעל לערנט אויס דער בעוואוסטער קאַליגראַף ל. בערמאַן אין 15 לעקציעס. אויך ווערט אויסגעלערנט גוט שרייבען אַ יודישען בריף אפילו דעם, וואָס קען גאַרנישט אין 3 וואָכען. די פּרייזען צוגענגליך. די עלטער שפּילט נישט קיין ראָלע. אדרעסע 1-טער מאַי 4, ביי ליפשיץ.

FABRYKA NAPOI GAZOWYCH
Piłsudskiego 69
tel. 190-48
עמפּפעהלט
סאָדעוואַסער און לעמאָנאַד
וואָס ווערט אָפּגעשיקט פּינקטליך אַהיים
בעשטעלונגען ווערען אָנגענומען אַ גאַנצען טאָג.

יאַטשקאָווסקי׳ס פּאָפּול.-וויסענשאַפטליכער ביבליאָטעק
שוין דערשינען ד״ר מעד. איוואַן בלאָך
דאָס געשלעכטס-לעבען פון אונזער צייט
II טייל יודיש: עלים בערנשטיין
— אינהאַלט: —
1) די סאָציאַלע פאָרמען פון די סעקסועלע בעציהונגען (פאַמיליען-לעבען); 2) פרייע ליבע; 3) פּערפיהרונג. גענוס-לעבען און ווילדע ליבע; 4) פּראָסטיטוציע.
פּרייז 2.50, פאַר אונזערע לעזער 1.75 זל.
איבערגעבליבענע עקזעמפּלאַרען פון ערשטען טייל אין אַ בעגרענצטער צאָהל איז צו בעקומען מיט ספּעציעלער הנחה-פּרייז פאַר די לעזער פאַר 1.50 זל.
צו בעקומען אין בוכהאַנדלונג נ. בערלינסקי, אַלטשטאָט 12 אין הויף.

CUKIERNIA
„ZRÓDŁO“
PRZEJAZD 1, tel. 209-87 i 133-72
עמפּפעהלט
אויסגעצייכענטע לאָדעס
צוזאַמען מיט סאָדע-וואַסער און וואַפלען אַ פּאָרציע 35 גר.
יאַרסקע אוועגדבראַויטשען
פון 4 גענג צו 1 זל.

דראָט-וואָלאָטשקעס אין אַ גרויסען אויסוואַהל ווי אויף פּערש. גאַרדינען אין זייל צו האַנד-אַרבייט
הורט און דעטייל עמפּפעהלט
I. L. KOHN, Nowomiejska 5 TEL. 207-24

שיימרעז ביי קערש
סקווערנאָוואַ 15
מיט פּאַריזער שריינדען פערטיגע שיטלען

לעטשניצע
פאַר וועגעריש-קראַנקע מענער - שוואַכע און הויט-קראַנקהייטען
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
פּיעטריקאָווער 45
טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אָוונט.
פרויען און קינדער נעמט אָן אַ פרוי-דאָקטאָר פון 11-1 און פון 5-7 אָוונט.
אַ בעראַטונג 3 זל.

Dr. med.
M. GLAZER
ספּעציאַליסט פאַר הויט-און וועענערישע קראַנקהייטען
ZACHODNIA 64, tel. 185-49.
נעהמט אָן פון 12—2 מיטאָג און פון 7 ביז 8.30 אָוונט.
זונטאָג און חגאות פון 10—12 בייטאָג.

Dr. M. ELJASBERG
Chirurg
PIOTRKOWSKA 80, tel. 117-87
צוריקגעקעהרט

Dr. **J. Herszfinkiel**
ספּעציאַליסט פאַר קינדער-קראַנקהייטען
נעמט אָן אין דער לעטשניצע „פּאַמאָץ״ (אַלעקסאַנדראָווסקאַ 1)
און ביי זיך אינדערהיים
זשעלאַזנאַ 8a, טעל. 111-87.

Lekarz Dentysta
Jakób Botwinik
נעמט אָן טעגליך פון 10 ביז 3 נאָכמ. אין דער לעטשניצע „פּאַמאָץ״ רוג זגערזשער און לימאַנאָווסקיעגאָ 1, טעל. 101-29. און פון 4—10 אָוונט אויף נאַרוטאָוויטשאַ 13. —::— צוגענגליכע פּרייזען.
פאַר אַרבייטסלאָזע — הנחה.

Dr. med.
M. TAUBENHAUS
צוריקגעקעהרט
ספּעציאַליסט
פאַר אַקושעריע און פרויען קראַנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואַנגערשאַפט
זגערזשער 11, טעלעפאָן 246-09.
נעמט אָן פון 8—9 פריה און פון 4—8 אָוו.

Starszy Felczer
B JOSKOWICZ
פּולנאָצנאַ 4, טעל. 141-86
נעמט אָן טעגליך פון 8—11 און 4—6 נ״מ
טעגליך פּאָקען-שטעלען מיט פרישע קראָוויאַנקע.

Dr. med.
G. GERSZTAJN
ספּעציאַליסט פאַר אויגען קראַנקהייטען
Traugutta 12, tel. 175-10
נעהמט אָן פון 11-2 און פון 5 ביז 8.30 אָוונט.
אינבעמיטעלטע— לעטשניצע פּרייזען.

ד״ר **יעקב האַנדזעל**
אָרדינירט אין דער צייט פון זומער אין קוראָרט
IWONICZ
willa „Mały Orzeł“

Dr. med. **Niewiażski**
ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפילים און הויט - קראַנקהייטען. בעהאַנדלונג פון מענער - שוואַכע
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
פראָנט, 1טער שטאָק
נעהמט אָן פון 8-11 און פון 5-9 אָוונט
זונטאָג און יום טוב פון 9-1 נאָכמיטאָג.
ספּעציעלער וואַרטע - זאַל פאַר פרויען

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראָלאָג
ספּעצ. פאַר נירען בלאָז און אורין-קראַנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעמט אָן פון 9-11 און פון 6-8 אָוונט.

וויכטיג פאַר פאַבריקאַנטען
און האַנדווערקער
שוויסונגען,
מאַשינען-טיילען
און רעפּעראַטורען
פיהרט אויס ביליג
די מעכאַנישע שלאָסעריי
י. רעדער
לימאַנאָווסקאַ 11/13 11
(רוג זאַכאָדניאַ)

Za wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat“, Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman